GVLIELMI RANCHINI

IN MONSPELIENSI *Schola Antecessoris,*

Tractatus de Successionibus ab intestato.

In quo Ius Gallicum cum Romano edocetur.



LVGDVNI,

IN OFFICINA HVG. A PORTA,

Sumptibus Fratrum de Gabiano.

M. D. XCIIII.

INDEX.

INDEX PARAGRAPHORVM, AC MATERIARVM PRAECIPVARVM huius Tractatus de Successione ab intestato.

Qui

D. RANCHINO IN ACADEMIA

Monspeliensi Antecessori meritissimo, & in eiusdem ciuitatis præfectura consiliario integerrimo.

LEGI Syntagma auditoribus tuis à te dictatum de iis, qui ab intestato succedunt: quæ præcipua Iuris nostri pars est, dum casu vel ignauiâ de rebus fortunísque quas decedētes relinquimus non testamur. Illud ego non solùm probo, sed & laudo: Quamuis enim Iustinianus noster vnica sua constitutione, breuiter & perspicuè, quæ ad eam successionem pertinēt sit amplexus (quod vtinā in cæteris iuris ciuilis partibus præstitisset) tamen varij rerum humanarum casus, ex quibus variæ controuersiæ ijs de rebus quotidie nascuntur, Iudicibus ita negotium exhibent, vt sæpe hac in parte vix certo iure vtamur. Quod tu præstare mihi videris, tum ex antiquo iure Romanorum,

tum ex Iuriſconſultorum reſponſis, Imperatorum Conſtitutionibus: Sed maximè ex iure noſtro Gallico, atque ex vſu forenſi: vt cupida iuris ciuilis cognoſcendi iuuentus, quæ ſe tibi ſepoſuit, *Et cuius teneros tu ſuſcipis annos* (vt ille ait) non ſolùm quid ex iure ciuili Romanorum in ijs controuerſijs diiudicandum ſit, diſcat; ſed ex noſtro iure Gallico, hoc eſt regiis Conſtitutionibus, ſupremorúmque tribunalium huius Galliæ placitis, quam ego eius inſtituendæ rationē præcipuā ſemper exiſtimaui. Tuum (MI RANCHINE) erit: ne diutius hæc apud auditores tuos deliteſcant, curaré. Sed quando te Reipublicæ vouiſti, vt non tuæ ſolùm Monſpelienſi Academiæ in qua iuuētutis inſtituendæ onus magna cum laude ſuſtines, proſis. Verùm conditionis tuæ fructus, omnes qui iure Romano vtuntur, & præcipuè noſtra Gallia percipiant. Hoc à te expectamus, cùm ad Reipublicæ vtilitatem, ad nominis tui gloriam, & Academiæ tuæ commendationem pertineat.

Tibi deditiſſimus

ROZELLVS.

VIRO CLARISSIMO PETRO ROZELLO OLIM IN Senesarchia Nemausensi sub-pręfecto, hodie in summa Subsidiorum curia Occitana præsidi primario, doctissimo, integerrimo, Gulielmus Ranchinus salutem & felicitatem perpetuam.

PRODEVNT, *ecce, recitationes meæ, quas in angulis secretisq; Scholarum latere melius fuisset: Et prodeunt tuo periculo (vir magne) non minus quàm meo, qui huius rei author & suasor fuisti, quemq; hoc nomine non fideiussorem sed expromissorem me dare profiteor: abnuis? veterem formulam vsurpo,* VTI NE PROPTER TE FIDEMVE TVAM CAPTVS FRAVDATVSVE SIEM. *Imò non vsurpo. Nec ve*

vsurpem vnquam erit. carpent quidam & vellicabunt? Per me licebit, sic viuitur. Nunquam tamen efficient, quin mihi non placeam, quandiu tibi meæ placebunt nugæ. Quæ hîc congeßi, dum meis auditoribus operam darem, partim ex vsu sumpta, partim ex Romano Iure. In vtroque tu primus, aut certè inter primos. Triginta aut eo amplius annorum curricula, in Iuridicina Nemausensi à te impensa vsum dederunt benè sentiendi de ijs quæ ad vsum. Aßidua librorum nostrorum pertractatio solidam sciẽtiam iuris atque legum. Tu igitur censor idoneus horũ scriptorum: Cuius Iudicium cuicuimodi sit, est sanè vt comprobem. Si rectum (quod cupio) Rex sum. Sui minus, testimonium habeo saltem amoris in te mei. Vale.

A V

FINIS.

An ne

AVDITORIBVS.

EXPECTATIS à me (in fallor) libri quarti Digestorũ explicationem, id enim antea pollicitus sum, memini. Nolite expectare, vos fallo: tractatum de Succeßionibus ab intestato instruo atque adorno: Veritus sum ne non satis vtiles illius libri quarti tractatus omnibus viderentur, quamuis re ipsa vtiles: Audio quoque mihi vitio verti, quod ea doceam quæ non in Scholis trita & decantata quotidianis aliorum vocibus: quod inquam per publicam non eam viam: At ego stupidus etiam gratiam expectabam ab hac docendi nouitate, in qua quamuis gloriari nequeã, Pieridum me peragrare loca nullius ante trita solo, id saltem iure præ me fero ex ijs, quæ à nobis docentur, multa in nostris hortulis enata, educata, exculta, ne quis nos censeat in omnibus ex alienis sapere commentarijs: Sed apage ista, Ne quis philautiam esse putet, quam nos iustam defensionem esse volumus. In hac autem voluntatis mutatione haud metuo formulas. De dolo malo, pro vtilibus enim vtilißima rependo: imò pro astutijs, fallacijs, impreßionibus, ac circunscriptionibus hæreditates, & succeßiones opimas opulentas: In quibus neutiquam verendũ, ne grãde aliquod emergat

æs alie

æs alienum. Nihilominus tamen in ÿs repertorij confectione opus. Si non ea ratione, ne quis vltra vires teneatur hæreditarias, ob id saltem, vt eorum omnium quæ à nobis docebūtur & à vobis discentur, ratio constare poßit. Id enim moneo ac prædico non cursim ac per Indicem vt antea, sed plenè & accuratè omnia me explicaturum, & nihil quicquam eorum omissurum quæ è re vestra esse intelligam. Iuuate quæso hanc nostram curam studijs vestris: vtilißima omnium iudicio hæc materia, si quæ alia in iure nostro, vsu frequentißima, simúlque difficillima, quam tractat Iustinianus in Pandectarum & Institutio. libris, in suo Codice & in Nouellis Constitutionibus, in ea maximè quæ est num. 118. *ex quibus locis & ex quibusdam aliis tanquam ex promptuaria cella ea depromam quæ vsui vestro esse iudicabo. Quædam præterea miscebo, meo more ex Iure Gallico, & ex quotidiana iudiciorum consuetudine: illud perpetuò cauendo, ne aut nimia copia fastidium & satietatem aut inopia ac ieiunitas contemptum creare poßit.*

Aperui meam mentem, iam ad rem venio.

* * *

DE SVC

DE SVCCESSIONE AB INTESTATO.

§. I.

ARGVMENTVM.

1 *Successio ab intestato quid.*
2 *An huiusmodi possessores dicantur hæredes legitimi,3.4.5.*
6 *Successio ab intestato non defertur iudicio defuncti.*
7 *Sed prætorio aut ciuili.*
8 *Quando censeatur deferri hæreditas succedentibus.*

SVCCESSIO ab intestato est adquisitio hereditatis, non iudicio defuncti, sed iure ciuili, aut prætorio delatæ. 1

APERIENDA in primis est hæc definitio, deinde sequetur diuisio. Hæreditatis nomine etiã bonorũ possessionem cõplectimur l. hæreditatis appellatione D. de verbor. sign. Ex successionibus ab intestato alij heredes, & hi quidem legitimi: alij bonorũ possessores appellantur. hæredes ij dicuntur qui succedunt iure ciuili.

Bonorum possessores qui iure prætorio §. Inter quos Inst.de bonor.possess.ij autem omnes qui à prætore bonorum possessionem accipiunt, non dicuntur succedere iure prætorio. Alioquin omnes omninò successores & legitimi & testamentarij eo iure succederent, Nam iis omnibus defert prætor bonorum possessionem aut secundum tabulas aut cõtra tabulas, aut nullis existentibus tabulis. Sed ij demùm dicuntur succedere iure prętorio quibus nullo alio iure defertur successio.i.qui neglecti, destituti ac in medio relicti à iure ciuili, beneficio prætoris ad bonorum possessionem vocantur: qui ideò bonorum possessores appellantur, quia neque ab ipso prætore, neque à legibus aut Senatus Cõsultis hæreditatem nanciscuntur, habentur tamen hęredum loco l.2. D.de bonor.poss.

AN igitur sola existit inter eos nominis differentia? Sunt qui id censent, & sanè si transferatur ad eos dominium rerum hæreditariarum, vt disertè traditur in l.1.D.de bon. posses. non video quod nam aliud discrimen hic dignosci possit: Existimat quidem Antonius Cõtius plenum dominium ad eos transferri, in lib. sing. de hæred. quæ ab intest. defer. Vulgus interpretũ vtile dominium tribuit, non directũ in d.l. 1. D. de bon. poss. doctissimus Cuiacius in Mercatore lib. 3. cap.9. Et in parat. digestorum tit.de bon. posses. solam possessionem & dominium accipit in d.l.2. pro dominio possessionis, ita appellatum in l. 1. C. Gregor. Si subalter.nom.res empt. erit. & in l.2.

l. 2. C. Theod. de bon. mater. & ab eo diuersum proprietatis dominium, quod quidem habere censetur heres, non bonorum possessor ex illius sententia quæ magis placet.

2 Hic autē quæritur, An huiusmodi bonorum possessores hæredes legitimi hodie dici queant? sanè in l. 1. C. vnd. lib. Filij emancipati qui à prætore bonorum possessionem acceperunt, quique succedunt iure prætorio hæredes appellantur in l. vlt. C. qui admitti poss. ad bonor. poss. hæreditas quoque pro bonorum possessione ponitur. Porro vocātur hodie huiusmodi bonorum possessores ad successionem ex iis Imp. Constitutionibus quibus confirmatur ius prætorium, vt patet ex tit. C. vnd. liber. vnde cogn. vnd. vir & vxor. qui autē ex cōstitutionibus, legibus, Senatusconsultis, vocantur ad successionem, legitimi hæredes appellātur l. 2. §. hæc autē. D. vnde legit.

3 PRAETEREA maximi momēti censetur hac in re Nouella Iustiniani cōstitutio 118. de hær. ab intest. ven. ex qua vulgò creditur sublata differentia inter suos & emancipatos. Itemque inter agnatos & cognatos in success. ab intestato. Quod si verum sit, succedent igitur hodie ex ea constitutione emancipati & cognati omnes, qui olim iure prætorio succedebant.

His omnibus facillimo negotio satisfieri potest, quod enim hæredes appellantur huiusmodi bonorum possessores, & bonorum possessio hæreditas, id fit impropriè, & quia impropriè ideò perrarò, sic olim prætores hæreditatem se datu-

ros aliquando edicebant,vt Verres cuius edictũ translatiuum fuiſſe ait Tullius in 3. Verr. eos tamen non hæreditatem, ſed bonorum poſſeſſionem dare certiſſimũ eſt. Nihil igitur inferri poteſt ex huiuſmodi impropria locutione.

4 CONFIRMATVR autẽ ius prętoriũ Imp.Cõſtitutionibus, ſed ita vt velint ſucceſſionem fieri iure antiquo ſiue honorario,id eſt, prætorio l.vnica C.vnde vir & vxor & l. 5. C.vnde legit.& vnde cogn. Et ſanè nouiſſimè poſt huiuſmodi conſtitutiones eos Iuſtinus appellat bonorum poſſeſſores non hęredes.§.quos autem,Inſtit. de bon.poſſeſs.Deinde non valet conſequentia, vt ideò legitimi hæredes appellari debeant, quod eorum ſucceſſio confirmetur Imp. Conſtitutionibus.Eadem enim ratione teſtamentarij hæredes legitimi appellandi forẽt, eo quod comprobetur eorum ſucceſſio Imperatorum cõſtitutionibus & l. XII. tab.qui tamen ab ijs perpetuò diſtinguntur l.3.§. de illo, D.pro Soc. l. is autem D.de Iur.patron.d. l.2. §. hæ autem D. vnde legit.l.8.D.de petit.hęreditat.l.ſi quis poſthumus. §.ſed & ſi D. de lib. & poſthu. Scio quidem dici in iure noſtro lege obuenire hæreditatem non modo legitimam ſed etiam teſtamentariam l. obuenire hæ D.de verborum ſign.Sed non ideò legitimi hæredes etiam teſtamẽtarij appellãtur.

5 NVNC reſtat ſola Iuſtiniani Nouella quâ negant multi viri docti ſublatam hodie fuiſſe differentiam inter ſuos & emãcipatos liberos in ſucceſſione inteſtati, quíque illud ſolummodo cau-

tum

tum volunt vt ſuccedant ſui iure ciuili, emancipati verò iure prętorio. Ideoque etiam hodie in huiuſmodi ſucceſſione coniungendos eſſe cum emancipato liberos & cognatos. Sed vereor ne verior ſit veterum interpretum opinio, vt nimirùm ſublata ſit hodie differentia inter ſuos & emancipatos, qua de re plura poſtea dicemus. Cognatos autem qui ex eadem nouella ſuccedunt hodie legitimos hæredes eſſe nemo dubitat. Vocantur enim ex ea Nouella ſimul cum agnatis qui olim non niſi poſt eos admittebantur. Non ergo iure prætorio ſuccedũt amplius, ſed ex iure ciuili, quod cùm ita ſit, nemo inficias ibit eſſe eos legitimos hęredes. His ita diſputatis illud conſequitur, omnes penè bonorum poſſeſſores hodie legitimos hæredes eſſe, id eſt, eos penè omnes qui iure prætorio ſuccedebant, hodie iure ciuili ſuccedere ex nouis conſtitutionibus. dico, penè, nam virum & vxorem excipio, qui etiam hodie ſuccedunt iure prætorio: & ſunt bonorum poſſeſſores non legitimi hæredes, ſed præter eos, quos excipiam non habeo. Nam filij & fratres emancipati, nepotes ex filia, filij ſororum, cæterique cognati qui olim ſuccedebãt iure prætorio, admittuntur hodie ex conſtitutionibus: quia ius potius illis datur ac prius ab Imperatoribus quàm haberẽt olim à prætore, cæteras quoque prętorias ſucceſſiones, ſi quę fuerint, ſublatas eſſe patet ex tit. Inſtit. de bonor, poſſeſs.

6 NVNC reliqua quæ ſunt huius definitionis perſequamur: diximus ſucceſſionem ab inteſtato

non deferri iudicio defuncti, quod ita exaudiendum, non deferri ex dispositione defuncti, & hac nota separari successionem ab intestato, a testamentaria. Multi quidem ex animo decedunt intestati, vt legitimis hæredibus aut bonorum possessoribus locus sit, vt in l. 3. & 8. C. de iur. codic. in l. 1. & 2. D. de vet. & mil. success. non tamen dicimus ex eorum dispositione aut iudicio successionem fieri, sed ex legis dispositione.

7 PRAETEREA dũ dicimus deferri hãc successionem iure ciuili, aut prætorio. Non negamus statim eam deferri iure naturali aut gẽtium, scimus enim iure nostro deferri liberis parentum hæreditates l. scripto D. si tab. testam. null. ex tab. l. vlt. D. de bon. damnat. Scimus etiam agnatos & cognatos succedere iure diuino, vt est apud Mosem Num. cap. 27. Et cùm apud omnes ferè gentes huiusmodi successiones in vsu sint, eas libenter referendas censeam ad ius gentium secundum, sed in hac definitione id tantum volumus, eos qui ex iure naturæ, id est iure gentium primo aut à secundo originem ducunt, formam atque ordinem accipere à iure ciuili aut prætorio. Iuris ciuilis nomine reliquas iuris partes intelligimus l. ius autem D. de iust. & iur. vt veteres leges, Senatusconsulta, constitutiones. Ex lege duodecim tabularũ succedunt sui, agnati, gentiles, patroni: Ex Senatusconsulto Orficiano filius mãtri: mater filio ex Senatusconsulto Tertulliano. Ex iure prætorio liberi & fratres emancipati, nepotes ex filia, fratrum & so-

rorum

rorum filiæ, omnes cognati, vir & vxor. Hodie ex conſtitutionibus fratres emancipati cũ aliis fratribus qui olim iure prætorio ex capite. Vnde cognati vocabantur. Nepotes ex filio qui ex eodem capite a prætore vocabantur, fratrum filiæ, ſororum filij ac filiæ cum fratrum filiis & cum auunculis qui iure prætorio ex dicto capite vnde cogn. ſuccedebant, hæc omnia ita breuiter decurſa ſint exẽpli gratia, quæ ſuis locis fuſius tractabuntur.

8 NUNC verbũ DELATAE quod in definitione ſupereſt explicemus, & illud quæramus quãdo cẽſeatur deferri hæreditas aut bonorum poſſeſſio ſucedentibus ab inteſtato? An tẽpore mortis? Itaque quidem ſi nullum fuerit factum teſtamentum excepto caſu legis. l. Item prætor §. vlt. D. de ſuis & legit. hæred. At ſi conditum ſit teſtamẽtum, tunc demùm defertur cùm certum eſſe incipit ex eo teſtamento nullum hæredem exiſtere. Nam ſi verbi gratia heres ſcriptus hæreditatem repudiet, ab eo tempore quo repudiabit deferetur hæreditas proximiori, qui ſæpe alius eſt ab eo qui erat tempore mortis, & nihilominus ſuccedit, Eſt enim regula certiſſima ab inteſtato ſuccedere eum qui proximior exiſtit delatæ hæreditatis tempore, l. 1. §. ſciendum l. 2. §. interdum & ſeq. l. ſi quis l. Item prætor. §. vlt. D. de ſuis & legit. hered. §. cùm autem Inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt. defer. §. quod ſi facto Inſt. de legit agnat. ſucc. l. 1. §. proximus D. vnde cogn. l. ſi quis poſthum⁹. §. ſed & ſi D. de lib. & poſthum.

l. 1. §. vtrum l. 2. §. 14. D. ad Tertull. Item in collatione legis Mosaicæ cum Romana tit. 16. Hac autem in re constituenda differentia inter successiones testamentarias & legitimas, Nam in testamentariis suus quis esse debet tempore mortis testatoris, vt præteritus testamẽtum rumpat, Alioquin si postea suus esse incipiat quamuis antè tempus, aditæ hęreditatis non rumpit, neque suus propriè dicetur. At in legitimis suus is dicitur qui talis est delatæ hæreditatis tempore l. scripto. D. si tabul. test. null. ext. Et d. l. 1. §. 6. D. de suis & leg. hæred. Atque hæc omnia definitionis explicandæ causa à nobis dicta sint, jam ad diuisionem accedamus.

DIVISIO SVCCESSIONIS ab intestato.

§. 2.

ARGVMENTVM.

1 *Diuisio successionis ab intestato.*
2 *Successionum iure sanguinis quæ potior.*

1 SVCCESSIO ab intestato duplex est, alia quæ fit iure cognationis: Alia non iure cognationis. Cognationis nomẽ in genere non in specie accipimus, vt omnes sanguine coniunctos contineat, etiã parentes & liberos vt in l. 1. D. de grad. affin. Et apud Iustin. tit. de Grat. cog. in principio. Et apud Isidorum lib. 9. Etymolog. cap. 5. Ea autem

tem ſucceſſio quæ fit iure cognationis triplex eſt deſcendentium, Aſcendẽtium, & Collateralium ſic enim eã diuidit Iuſtinianus in d. Nouell. 118. de hęr. ab inteſt. ven. Alterius quoque quæ non fit iure cognationis plura ſunt genera, vt ſucceſſio, vnde vir & vxor, ſucceſſio patronorũ, ſucceſſio fiſci, ſucceſſio Militaris, ſucceſſio Monaſterij, & ſimiles.

2 INTER ſucceſſiones quæ fiũt iure ſanguinis, potior eſt ea quæ dicitur Deſcendentiũ, id eſt, liberorum, omnes enim deſcendentes ſunt liberi, Liberorũ vero plura ſunt genera, & diuerſæ conditiones, Alij enim ſunt primi, Alij ſecundi gradus: Rurſus alij iam nati, Alij naſcituri .i. poſthumi. Item alij capaces, Alij incapaces. Prӕterea alij naturales, alij legitimi .i. adoptiui. Poſtremò alij in poteſtate, alij extra poteſtatem conſtituti.

NOS igitur hunc ordinem hac in re docendi gratia ſeruabimus & primo loco de liberis in poteſtate exiſtẽtibus & maximè de ſuis dicamus. Secundò de ijs qui non ſunt in poteſtate. Tertio de adoptiuis. Quartò de incapacibus. Quintò de poſthumis. Sextò de liberis vlterioris gradus.

DE LIBERIS IN POTESTATE exiſtentibus, & maximè de ſuis.

§. 3.

ARGVMENTVM.

1 *Liberorum in poteſtate patris exiſtentium diuiſio, & ſuorum definitio.*

1 LIBERI in potestate existentes sunt aut sui, aut non sui: Et sui sunt hi qui aut ex proprio capite aut beneficio Successionis, siue repræsentationis) vt vulgò dicitur) proximiores gradu sunt, vt filius & nepos ex filio cuius pater in potestate esse desiit. Non sui dicũtur hi quos aliquis præcedit in gradu, vt nepos viuente patre, & in potestate existẽte: & pronepos viuẽte patre aut auo de quibus dicemus in articulo de liberis secundi gradus. Nunc verò de Suis tantummodò tractemus. Sui dicuntur ad discretionem extraneorum vt ait Prisc. lib. 17. Grammat. vel vt ait Iustinianus in §. Sed sui, Inst. tit. de hæred. qualit. & differ. quia sunt quodammodo domestici hære-

des

des & inter eos ac defunctum cõtinuatur dominium rerum hæreditariarum. Sed cedo Suorum definitionem. Svi hæredes ſunt, qui in poteſtate morientis fuerunt, ſiue liberi in poteſtate exiſtentes, ait Iuſtinianus in d. §. Sui autem, de hæred. qualit. & diff. Et in §. 1. de hæred. quæ ab inteſt. defer. Vlpianus in fragm. tit. de legit. hæred. in principio. Vnde Priſc. lib. 17. Grammat. Suus dicitur, inquit, ad diſcretionem illius qui ſuus non eſt. i. qui ſub poteſtate patris legitimi non eſt. Hæc ſi definitionis loco ab iis dicta accipiamus, ne vt parum definiẽdi peritos eos quis incuſare poterit: Sed id neutiquam dicẽdum eſt, & ſanè addit paulò poſt Iuſtinianus in dictis locis, id præterea requiri, vt nemo eos præcedat in gradu. Ac etiam illud in dicto tit. de hæred. ab inteſt. venient. § cùm autem, vt in familia proximiores gradu ſint delatæ hæreditatis tempore: Quoniam verò poſthumi qui ſi nati eſſent in poteſtate futuri forent, ſunt etiam ex numero Suorum. § poſthumi Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. def. Et hi dici nequeunt in poteſtate morientis fuiſſe l. vlt. D. de Coll. bonor. aut primũ gradum obtinuiſſe delatæ hæreditatis tempore. Idcirco quædam verba in definitione adiicienda quæ ad hos referri poſſint: plena igitur hæc ſit Suorum definitio. *Sui liberi ſiue ſui hæredes dicuntur ij qui in poteſtate exiſtentes, primum gradum obtinebant delatæ hæreditatis tempore, aut obtinuiſſent ſi eo tempore editi eſſent.* Poſtrema verba reſpiciunt poſthumos, Liberi qui apud hoſtes erãt tẽpore mortis,

aut

aut delatæ hæreditatis, si postea reuersi fuerint iure postliminij, censentur sui hęredes, sed ita vt fingantur ex lege Cornelia semper in potestate fuisse, quamuis reuera non fuerint, qui ideò fictione iuris hac definitione continebuntur. §. interdum Instit. de hęred. quæ ab intest. def. l. lege Cornelia D. qui testam. fac poss.

Qui sint è numero Suorũ.

2 HAEC de Suorũ definitione: iã videamus quinam liberi sint è Suorum numero? Masculi quidem sunt, modo in potestate constituti & proximiores gradu: An etiam fœminæ? sunt, sed non omnes: filia est ex numero Suorum: neptis ex filio, proneptis ex nepote, & sic deinceps, sed non nati ex ea filia, & ex ea nepte, aut pronepte, quamuis fuerint masculi, denique regula est, *Descendentes per virilem sexum esse ex numero suorum: Descendentes verò per fœmininum, non esse ex numero suorum:* hi tamen quomodo succedant, docebimus in artic. de liberis 2. gradus.

3 VXOR quoque quæ cõuenerat in manũ viri, erat olim ex numero Suorum hæredum, & loco filię habebatur, vt ei maritus loco patris ex l. XII. tab. vt author est Halicarnassæus libr. 2. antiqu. Roman. Agell. lib. 18. cap. 6. Boët. in Topicis Ciceronis. Imò & nurus quæ in filij manu erat, Ea enim erat socero neptis loco, vt patet ex hoc Caij loco ex lib. 3. Instit. qui legitur hodie apud Ruff. in coll. leg. Mos. cum Rom. tit. 16. Vxor quoque quæ in manu eius est, ei sua heres est, quia filiæ loco est. Item nurus quæ in filij manu est: nam & hæc loco neptis est, sed ita demùm

erit

erit ſua heres ſi filius cuius in manu erit, dum pater moritur in poteſtate eius non ſit. Hæc Caius ſed illud ius antiquum cum illo ſimul habendæ vxoris modo hodie ita ex vſu ſublatum vt ne vlla quidem eius mentio in libris noſtris remaneat.

4 FILII naturales quidē qui nothi dicuntur, regulariter non ſunt ex numero ſuorum, ſi tamen fuerint curiis ciuitatū adſcripti, id eſt, curiales, ſeu decuriones effecti, aut ſi matrimonium ſubſequutū fuerit: Item ſi à principe fuerint legitimati, id eſt, ſi ius ſuorum hæredum conſecuti, aut etiam ſi filiorum nomine à parente fuerint appellati, in vltimo illius elogio in ſuorum hæredum cenſum ac numerum referri dicimus §. 2. Inſt. de hæred. quæ ab inteſt. defer. Nouell. 89. & 117.

ADOPTIVI olim erant ex numero Suorum: hodie non ſunt, ex noua Iuſtiniani cōſtitútione, niſi quando nepos ab auo, pronepos à proauo adoptatur l. pen. C. de adopt. §. 1. Inſtit. tit. eod.

POSTHVMI quoque, vt iam dictū, ſunt etiam ex numero Suorum, eoſque ex l. 12. tab. admitti ait Vlp. in l. 3. §. vtique D. de ſuis & leg. hæred. Sed vtrum ex verbis, An ex ſententia Iuriſconſultorum, maximè dubitari poteſt: qui dixerit ex verbis haud eum errasse dicam, id enim vt credam efficit l. ſexta D. eod. & l. 4. C. de ſuis & leg. lib. Illud autem perpetuò animaduertēdum. An tempore mortis concepti fuerint? ſi enim nondum concepti, ne cognatorum quidem loco habentur l. Titius, l. itē prætor D. de Suis & legit. hæred.

hæred. §. planè Instit.tit. de hæred. quæ ab in-
test.defer.

Qua lege introducta Suorum successio.

5 NVNC tractandũ quo iure succedant Sui hæredes & illos succedere ex lege duod.tab. palàm est, vt nominatim tradit Iustin.in principio titu. de hæred. quæ ab int.defer. Proprium verò ac peculiare ipsis Romanis hoc ius Suorum hæredum aliisque gentibus prorsus ignotum, quibus autem verbis concepta fuerit lex duod. tab. dubitari potest: Aliam enim verbis cõscriptam nobis proponunt Marcus Tullius lib. 2. de Inuent. & Cornificius libr. 1. ad Heren. hanc nimirùm *si paterfamilias moritur familia pecuniaq; eius agnatorum gentiliumq; esto.* Ibi nulla mentio de Suis hæredibus, & tamen de his mentionem factam fuisse testatur Callistratus in l. liberorum D. de verb.signif. At aliam aliis verbis conceptam recitat Vlpianus in fragm. tit. de legit. hæred. & apud authorem collationis legis Mosaicæ cum Rom.tit.de legit. hæred. 16. hanc nimirum. *Si
„ intestatus moritur cui Suus nec extabit hæres, agnatus
„ proximus familiam habeto.* & hãc fuisse verã 12.tabul.legẽ patet ex l. si quis posthumus. D. de lib. & post. vbi eius principiũ refertur ex l. pronuntiatio D.de verb.sign.vbi leguntur extrema verba & ex §.si plures, Instit.de leg.agn.succ.vbi ait Iustinianus legem duodecim tab. apertè agnatũ proximum vocare. Tull. & Cornif. pro arbitrio verba legis immutarunt, qui sæpe nouas comminiscuntur in suis præceptis tradendis.

6 SCIMVS quo iure succedãt. Nunc quomodo
succe

succedant dicamus, id in primis quæritur, An cęteris præferatur filius primogenitus? & dicēdum non præferri, succedunt enim simul cum eo reliqui fratres, imò & sorores: paremque & æqualem ferunt portionem, id est, virilē vnusquisque: vt si verbi gratia, tres numero fuerint duo filij, & vna filia, Sint autem trecēta in hæreditate, vnusquisque pro virili portione centū habebit l. 3. §. vtiq. D. de Suis & legit. hæred. Imò quod magis, Si duo sint filij & ex altero filio defuncto nepos, succedet hic nepos cum patruis & eandem quam illi portionem consequetur. §. cum filius, Inst. de hæred. quæ ab int. def. Idque lege duodecim tabularum ita cautum fuisse tradunt Imperatores Diocletianus & Maximilianus in l. 3. D. de Suis & leg. hæred. quid si ex vno filio plures sint nepotes qui cum patruis in aui hęreditatem cōcurrant. Tunc hæreditas inter eos ita diuidetur, vt tot fiant partes, quot erant Filij; nepotes autem ex filio eam partem ferant quam haberet eorum pater si viueret, eamque inter se partiantur. §. & quia placuit, de hæred. quæ ab int. defer. apud Iust. & apud Caium Iurisconsultum in fragm. tit. de intest. hæred. Idémque obtinet & si nepotes ex diuersis filiis, non cum patruis sed inter se cōcurrant: vt si verbi gratia, ex primo filio vnus sit, duo ex secundo, diuidetur enim in duas partes hæreditas, quarum vnam ferei nepos ex filio primo, Alteram duo nepotes ex 2. quam deinde subdiuident inter se in duas partes, vt vnam quisque ferat l. 2. C. de Suis & leg. lib. §. Item si

Quomodo succedat sui.

ex duobus Inst.de hęred.quæ ab intest.def.Caius eodem loco & Vlpi.In frag. tit. de legit. hæred. l.Papinianus. §. proinde D.de inoff. test.

7 Ex his verò exẽplis tres Regulas eásque certissimas colligimus in hac descendentium linea perpetuo obseruandas quæ tamen ita inter se cohærent,vt quasi raca Vibiani sic vna alteram trahat.Prima hæc est, *inter suos successioni locum esse*.i. posteriores in locum priorum succedere, inde procudirur hæc altera, *In successione suorum proximiores vlteriores non excludere:* Atque etiam hæc postrema, *In successione suorum hæreditates diuidi in stirpes non in capita*, duæ Regulæ colliguntur ex Caio & Vlpiano iisdem locis,ex l. 1 §.si filius D. de suis. & leg.hæred.ex §. cùm filius Inst. de hæred.quę ab intest.defer.ex Nouell.118.de hęred. ab intest.veni.

8 De singulis autẽ aliquid dicamus,ac primùm de prima, in qua illud statim animaduertendum veteres interpretes huiusmodi successionem repræsentationem appellare, quod verbum multi vt barbarum reiiciunt, nos si non vt Latinum in hac significatione, saltem vt iam tritum & receptum inter eos qui iura tractãt, retinemus.Quid est igitur repræsentatio? Nihil aliud quàm successio liberorum posterioris gradus, in suorum locum portionemque. Ita tamen vt plures habeantur pro vno l. cohæredi. §. vlti. D. de vulg. subst.l. cùm quis. §.Sciam D.de legat.3.l.2.§. si duo.l. 7.D.de collat. bon. Quicunque enim ex vno progeniti sunt, ij omnes pro vno computantur,

Quid repræsentatio.

cantur, eũdemque omnes ſimul partem accipiũt quam ipſe habuiſſet ſi viueret. Quid ergo ſi meritò exhæredatus fuerit filius? An dicemus nepotes ex eo pro exhæredatis haberi? quid ſi incapax aliqua ratione effectus, adeò vt non poſſit ſuccedere? & nihilominus dicimus huiuſmodi nepotes in eius partem admitti: quia non tã ei ſuccedunt perſonæ quàm in illius locum, adeò vt perſonæ quam repræſentant vitia eis neque noceant neque obſint: ſuccedunt, inquam, in ſui locum atque partem, non in locum exhæredati, aut incapacis. Admittitur autem hæc ſucceſſio, ſiue repræſentatio in infinitum inter deſcendentes, nec audiendus Ioannes Faber doctor Gallicus qui eam circumſcribit in §. cùm filius Inſt. de hæred. quæ ab int. def. eamque ſolum vult protendi vſque ad nepotes, non vltra, quod probare nititur ex Nouella conſtitutione de hæred. ab int. ven. 118. §. huiuſmodi, quæ loquitur de fratrũ filiis quos Doctores noſtri nepotes appellant, at nunquam iuris authores, & mirum quot errores creauerit inter eos hæc nominis promiſcua appellatio.

Nos dicimus inter Deſcendentes ſucceſſioni ſiue repræſentationi locum eſſe etiam vltra nepotes, idque dicimus authore Iuſtiniano in §. pari ratione & §. quẽadmodum, Inſt. de hæred. quæ ab inteſt. defer. Imò id extendimus in infinitum ex d. Nouell. 118. §. 1. de hæred ab inteſt. ven. qua admittuntur omnes Deſcendentes cuiuſcunque gradus ſint.

9 In eo etiam peccat Ioannes Faber eod. loco quod inter Ascendentes repræsentationem admittit, id enim falsum esse deprehenditur ex d. Nouell. 118. cap. 2. vbi dicitur nominatim proximiores gradu vlteriores excludere, quod non fieret si inter eos esset ius repræsentationis: Ascendentes quidem ex sanguine paterno quotquot sint dimidiam hæreditatis partem ferunt: Alteram verò dimidiam qui sunt ex materno genere: Sed id nõ fit iure repræsentationis. In Collateralibus vno casu repræsentationem admittimus, quando videlicet concurrunt patrui cum fratrum filiis d. Nouell. 118. cap. 3. Imò & in alio quando nimirùm concurrunt cum parẽtibus defuncti ex Nouell. 127. His casibus exceptis nusquam inuenias repræsentationem aut in collateralibus, aut in Ascendentibus: propria igitur Ascendentium hæc successio: Imò aliena prorsus, Si Vlpianum audiamus in l. 1. §. sciẽdum D. de suis & legit. hæred. qui expressis ait verbis, in Suis successionem non esse, sed id accipiendum de successione post delatam hæreditatem. Nostra regula de successione ante delatam hæreditatẽ, defertur hęreditas intestati eo tempore quo certum esse incipit ex testamento nullum hæredem existere. §. cum autem, Inst. de hæred. quæ ab int. defer.

De successione Suorum loquitur etiam lex Velleia cuius hoc caput legitur in l. Gallus. §. videndum D. de lib. & posth. Si quis ex Suis hęredibus suus hæres esse desierit, liberi eius, &c. in locum

locum Suorum ſui hæredes ſucceduntо, ſed illa lex eſt de ſucceſſione Suorum quæ fit extantibus teſtamenti tabulis vel ad rumpendum teſtamentum, ſi huiuſmodi liberi præteriti fuerint vel etiã ad id conſeruandum ſi Inſtituti aut exhæredati: Præterea ex illa lege fit ſucceſſio inter Suos vſq; ad mortem teſtatoris non vlterius. §. poſthumorum Inſt. de exhæred. lib. idq́ue docent ea verba quæ in capite deſunt quæq́ue ita ſupplẽda ſunt, *Qui teſtamenti tempore nati erunt*, vt colligitur ex §. Ille caſus eiuſd. legis. At ex lege duodecim tabularum vlterius fit ſucceſſio inter Suos, nempo etiam poſt mortem & vſque ad hæreditatis delationem, vt iam probauimus, eſtq́ue locus huic ſucceſſioni nullis extantibus tabulis, aut ſaltem non adita hęreditate ex teſtamento vt iã dictum.

AD ſecundam regulam pauca ſunt quæ dicamus, Illud ſolum animaduerſione dignum differre hac in re Deſcẽdentes ab Aſcendentibus & & collateralibus regulariter enim in ſucceſſione Aſcendentium & collateralium proximiores vlteriores excludunt vt pater & mater, auum atque auiam d. Nouell. 118. de hęred. ab inteſt. ven. fratres, patruos & fratrueles ex l. XII. tab. qua hæreditas defertur proximiori agnato, excipiuntur tamen quidam caſus de quibus ſuis locis dicemus. 10

TERTIA quoque regula propriè eſt Deſcendentium, nam inter Aſcendentes fit diuiſio in capita niſi eo caſu quo diſpari exiſtunt numero Aſcendentes ex ſanguine paterno, aut materno, 11

tunc enim paterni omnes dimidiam hæreditatis partem ferunt: Materni alteram dimidiam, Sed qualem dicemus esse hanc diuisionem? Sanè non in capita, ergo in stirpes. videtur vera hæc conclusio, nullum enim aliud vocabulum reperio, nullum tertiũ diuisionis genus: Doctores quoque ita appellant, id tamen si admittamus non erit vera hæc consecutio, vbi fit diuisio in stirpes, ibi esse repræsentationi locum, hoc enim casu fiet quidem diuisio in stirpes, & tamen non erit repræsentationi locus: Quamuis ex aduerso hæc regula verissima sit, *Inter quos est locus repræsentationi inter eos fieri diuisionem in stirpes.* Dicamus igitur hanc parentum succesſionem non fieri in stirpes, sed in genera (ita enim à quibusdam appellari video) ideóque id perpetuò verum esse, vbi fit succesſio in stirpes ibi repræsentationi locum esse.

INTER Collaterales fit regulariter diuisio in capita: Ast vbi concurrunt fratrum filij cum patruis aut parentibus defuncti fit diuisio in stirpes ratione huíusmodi filiorum, hæc de tribus hisce regulis. Nunc addamus illud, succedere hodie cum suis liberos emancipatos, eadémque omnia obseruari in eorum persona quæ de Suis diximus, siue soli sint, siue cum suis concurrant: Esse inquam inter eos ius repræsentationis: proximiores non excludere vlteriores, nisi ex se natos, & diuisionem fieri in stirpes, cùm in omnibus eos suis exæquauerint & prætores & Imperatores, maximè Iustinianus in d. Nouell. 118. de

hæred.

hæred.ab int.veni. Idémque dicendum & de nepotibus ex filia ac cæteris per fœminas deſcendentibus quos Imperatores vocant hodie inter ſuos.§.vlt.de hæred.quæ ab int.def.& Nouel. de trient.& ſemiſſ.18.

12 *De effectu Suitatis.*

HAEC de Suorum ſucceſſione. Iam de effectu Suitatis aliquid dicamus, olim qui erant Sui neceſſe habebãt ſe defuncti hæreditati immiſcere, cùm eſſent neceſſarij hæredes, ipſóque iure hæredes exiſtebant etiam ignorantes.§.Sui Inſt. de hæred.quę ab int.def.neque eis aditione opus erat,cùm aditio cæteris eſſet neceſſaria,ſoli prætereа ſuccedebant excluſis cæteris,hodie habent ius abſtinendi prætoris beneficio, nec ſunt amplius neceſſarij hæredes.§.ſed ſui,Inſt.de hæred. qualit.& differ. Hodie quoque non ſuccedunt ſoli,ſoli tamen ipſo iure hæredes exiſtunt.Hodie verò ex generali Gallię conſuetudine omnes hęredes,ſiue extranei,ſiue teſtamentarij, ſiue legitimi ipſo iure non modo hæredes ſine aditione exiſtũt,ſed etiam bonorũ poſſeſſores. i. non modo dominium rerum,ſed etiã poſſeſſio eorũ quæ ſunt in hęreditate ad eos ipſo iure trãsferri cẽſetur.quæ conſuetudo vocatur, *Le mort ſaiſit le vif.*

DE LIBERIS EXTRA poteſtatem conſtitutis, ac primùm De Emancipatis.

§. 4.

ARGVMENTVM.

1 *Liberi emancipati qui dicantur.*

2 *Emācipati quomodo ad bonorum ſucceſſionem veniant.*
3 *Inter ſuos & emancipatos differentia in ſucceſſione ab inteſtato. & 4.*
5 *Emancipati adoptiui.*

1 INTER liberos extra poteſtatem conſtitutos imprimis occurrunt ij qui emancipati dicuntur, id eſt, qui per imaginarias venditiones, & manumiſſiones patriæ poteſtatis nexibus ſoluti ſunt. Fiebat autem olim filiorum emancipatio per tres imaginarias venditiones totidemque manumiſſiones. Filiarum verò & nepotum per vnicam venditionem & manumiſſionem. Ex Aneſtaſiana quidem conſtitutioné fit per principis reſcriptum, ex Iuſtinianâ apud competentem iudicem aut Magiſtratum, detracta omni antiqua ſolemnitate, patre ſolùm teſtante & dicente filium ſe emancipare, à & manu ſua dimittere, de quibus omnibus videnda eſt lex vltima & penult. C. de emancip. Inſt. in tit. quib. mod. ius patr. pot. ſoluit. Inſtitutionibus. §. præterea. Theoph. eod. loco. Caius in fragm. tit. 6. Vlp. in fragm. tit. Qui in poteſt. manc. ſunt quemad. eo iur. liber.

2 EMANCIPATI liberi non ſuccedebāt olim, ſed ij qui Sui dicebantur quibus ſolis lex duod. tab. hæreditatē deferebat cæteris excluſis, Prætores naturali ęquitate moti iis bonorum poſſeſſionem detulerunt, eóſq; ſimul cum ſuis ad ſucceſſio

cessionem parentum vocarunt edicto si tab. test. null. ext. ex capite. Vnde cognati, quo tamen iure non censentur in omnibus exęquari suis, similesque effecti, in eo enim differunt, quòd sui hæredes sint; Emancipati bonorũ possessores tantùm: quòd sui excludant ex se natos: Emancipati non excludant ex se natos, si fuerint in potestate aui retenti: sed simul cum his succedant ex tit. de coni. cum emanc. lib. quod sui ipso iure hæredes existãt sine aditione aut bonorum possessione. Emancipati verò non sine bonorum possessione.

3 *An sublata sit hodie differentia inter suos & emãcipatos, in successiõe intest.*

MAGNA autem quæstio inter nostros interpretes, Sítne sublata hodie prorsus differẽtia inter Suos & emancipatos in successione intestati? Et sanè erit sublata si dicamus succedere hodie emancipatos ex iure ciuili, id est, ex constitutione Iustiniani 118. quod probant & tuentur veteres interpretes, Sed refragatur Andreas Alciatus parad. lib. 3. cap. 10. cuius opinioni subscribunt doctiss. Cuiacius ad Nouell. 118. & Antonius Contius in tractatu de hæred. quæ ab intest. def. At probabilior Doctorum sententia: nisi enim dicamus sublatam esse huiusmodi differentiam, otiosa erunt ea verba dictæ Nouel. 118. §. 1. quibus nominatim cauet Iustinianus ne vlla introducatur differentia inter Suos & emancipatos, in successione ab intestato. Nec valet hæc Alciati ratio, verisimile non esse tot legum totque Iurisprudentum responsa breuibus illis verbis antiquari. Imò verisimile est omninò: Nam Iusti-

nianus id ante monuit in præfatione illius Nouellæ, Nulla nimirùm habita ratione veterũ legum, omnem cognationum ordinem se velle disponere. Cognationis autem verbo etiam liberos contineri satis notum est ex tit. Inst. de grad. cognat. in principio & in §. repetitis. Deinde cũ sublata sit hodie differentia inter fratres emancipatos, & eos qui in potestate sunt, inter nepotes ex filia descẽdentes, & nepotes ex filio progenitos: inter agnatos & cognatos: qua frõte filiorum emancipatorum deteriorem esse causam dicemus? Imò non est deterior quoad effectum ait Alciatus, sed tantùm in succedendi modo: vt nimirùm alter iure ciuili, alter iure prętorio succedat: At si hoc postremum admiseris, & primum admittas necesse est, vbi enim vocabuntur simul cum emancipatis liberi ex iis nati qui in potestate aui retenti, nónne fiet deterior eorum conditio quoad effectum, id est, nónne erit inæqualis successio? Nulla præterea, inquit, mentio in inscriptione de liberorũ differentia sublata, nulla sanè, fecisset autem Iustinianus hac de re mentionem si id ei propositum fuisset: quasi verò illæ inscriptiones sint Iustiniani, Nónne diuersæ apud diuersos? vt testatur etiã Cuiacius in præfatione ad easdem constitutiones: Et sanè Iulianus vetus earum Nouellarũ interpres atque abbreuiator hãc nudam inscriptionem retinet, De hæred. quæ ab intest. def. nulla mẽtione facta de agnatorũ iure sublato. Annon igitur id ius sublatum hodie? Sed demus inscriptiones vulgares

esse

eſſe Iuſtiniani,quis tam nouus in iure qui neſciat in inſcriptionibus multa omitti,nec omnia contineri? verbi gratia (ne aliunde exempla quærantur) extrema pars illius Nouellæ eſt de tutelis, & tamen nulla de ijs mentio in vulgata inſcriptione.

SED magis vrgere videtur, hæc ratio quam addit. Alciatus Iuſtinianum in titulo de grad. cogn.§. repetitis. Iam admonuiſſe,primam ſucceſſionem eſſe Deſcendentium, nec intereſſe an in poteſtate, vel ſui iuris ſint, neminem tamen iuterpretum admiſiſſe ex eo loco, Emancipatos ſuccedere iure ciuili,& recte quidem, non enim ait Iuſtinianus ſe tollere differentiam inter ſuos & emancipatos in eo loco, Sed ſi concurrant liberi ex filio emancipato procreati, puta nepotes, aut pronepotes cum parentibus & fratribus eiuſdem emãcipati, huiuſmodi liberos eis præferri, quamuis remotiori gradu ſint, nec eis obeſſe patris emancipationem. Illud ergo tandem concludamus ex veterum interpretum ſententia, ſublatam eſſe hodie differentiam inter Suos & emancipatos in ſucceſſione ab inteſtato.Ideóque ſuccedere hodie emancipatos ex iure ciuili, ſiue ex conſtitutionibus Iuſtiniani: & eſſe legitimos hęredes,non bonorum poſſeſſores:Liberos quoque ex ſe natos quamuis in poteſtate aui retentos excludere,ſublato titulo de coniung.cum emancip. lib. eius. vt nominatim tradit Accurſius in dicta Nouella 118. Sola igitur hæc differentia remanet inter Suos & emancipatos,quod

4

Sui ipso iure hæredes existant, Emancipati non sine aditione. Non enim dici potest hãc quoque differentiam esse sublatam & emancipatos ipso iure hæredes existere, hic enim est proprius Suitatis effectus, Idémque maximus qui non nisi expressè aliis liberis cõmunicari potuit. Omnibus omninò quibus Senatusconsulta aut constitutiones hæreditatem deferũt aditione opus est, Imò & quibus lex duodecim tab. præter solos hæredes suos. Quin multa tamen ex aduerso & aduersus hanc sententiam dici possent, non nego: Sed quando ita censent alij, nos quoque hãc differentiam admittamus. Ergo prȩter hanc differẽtiam illud verissimum esse profitemur. Exæquatos esse in omnibus emancipatos iis qui sui dicuntur, in successione ab intestato.

Emancipati adoptiui.

5 QVAECVNQVE igitur à nobis superiùs dicta sunt de Suis, huc transferantur, modò illud sciamus, quæ de Emancipatis tradidimus, pertinere ad naturales emancipatos, non autem ad legitimos, siue adoptiuos: Adoptiui enim emancipati respectu patris adoptiui extraneorum loco habentur: neque ei succedunt ab intestato l. 1. §. liberos D. si tab. test. null. ex tab. nisi eo casu quo iura naturalia concurrunt, cum ciuilibus in vnam eandemq́ue personam vt quando auus qui nepotem in locum filij adoptauerat, eũ emancipat, Imò nec naturales emancipati succedunt patri naturali si fuerint ab alio adoptati, quamdiu remanent in familia patris adoptiui ex iure antiquo, At nouo iure id est constitutione Iustiniani

niani ſuccedunt patri naturali pendēte adoptione, atque etiam adoptiuo patri l.vlt.C. de adopt. Sed de his plura ſuis locis. Quæ autem diximus de emancipatis ea quoque locum habent in iis qui pro emancipatis habentur, verbi gratiâ in iis qui propter dignitatem patria poteſtate liberati ſunt, de quibus videnda eſt Nouella Iuſtiniani 81. quæ ita inſcribitur, Conſtitutio quæ dignitate & Epiſcopatu filium liberat patria poteſtate. Item in iis qui per decennium ſeorſim à patre habitarunt; quos aiunt omnes interpretes cenſeri emancipatos per huiuſmodi temporis lapſum, Ne idem ſtatuas in filiis coniugatis & in maioribus viginti quinque annis quos Boërius dec. 197. atque etiam alij aiunt eſſe ex numero Emancipatorū: id enim verum eſt in Gallia conſuetudinaria, non in hac patria noſtra, in qua iure ſcripto vtimur.

DE LIBERIS QVI SVCCEDUNT Matri & ad Senatuſconſultum Orficianum.

§. 5.

ARGVMENTVM.

1 *Qui liberi matri ſuccedant, & quando primum cœperint.*
2 *Quod Senatuſconſultū Orficianū, quid Senatuſconſulto caueri & Senatuſconſulti verba.*
3 *De ſeruis manumiſſis Senatuſconſulti cautio,*

& quid

& quid de iis qui cum bestijs pugnarint censerit Senatus.

4 *Et quomodo ferenda de his P. Fabri sententia.*

5 *Iurisconsulti quomodo verba legis sectentur & ab iisdem recedant.*

6 *Verborum si* NEMO *filiorum quæ in Senatusconsulto ponuntur interpretatio. & quibus hoc Senatusc. detur successio. & 7.*

8 *Filius qui ex secto matris vtero nascitur, ei succedit ex Senatusconsulto.*

9 *Et qui matris hæreditatem repudiauit potest eandem ad se reuocare.*

10 *Filio maiore 25. annis à se aditam hæreditatem per in integrum restitutionem repudiante proximior agnatus admittitur.*

1 INTER eos liberos qui sunt in potestate recensendi sunt filij omnes respectu matris qui quidem matri non succedebant olim ex lege duod. tabul. succedebant tamen ex Edicto prætoris si tabulæ testamenti nullæ extabunt capite vnde cognati, vt patet ex principio tituli Institut. de Senatusconsf. Tertulliano, Eóque iure vsi Romani vsque ad tempora Marci Antonini, qui Oratione sua Senatui author fuit ferendi Senatus-Consulti de liberorum successione in maternis hæreditatibus, & quoniam per Cõsules Orfitum & Rufum verba hac de re in Senatu facta fuerant, inde Senatus-Consultum à priori Consule Orficianum denominatum de quo quidem

Consu

Consule accipiendus est Symmachi versus ex Epistola 1.lib.1.

Quiq; dedit leges Orfitus Aeneadis.

QVEM præterea vrbi præfectũ fuisse sub Antonino Pio refert Capitolinus in eodẽ Antonino. Cassiodorus autem in libro de Consulibus, *Orfito,* inquit, *& Rufo consulibus imperatores ne quid bonitati deesset seueriores quasque leges nouis constitutionibus temperarunt.* Imperatorũ nomine Antoninum & Commodum in imperij cõsortium à patre iam vocatum intelligit, vt etiam author est Eusebius in Chron.& Vlpianus in fragm. tit. de legit.hæred.leges autem tulisse Imperatorẽ Antoninum Philosophum de filiorum successionibus in bonis matrum author quidem est Capitolinus in eius vita. *Leges etiam addidit,* inquit, *de vicesima hereditatum, de tutelis liberorum, Item de filiorum successione pro parte materna.* Sed quod ait de filiorum successione referendum est ad eam Imperatoris orationem quam hac de re misit ad Senatum, & de qua loquitur Caius Iurisconsultus in l.penult. D. ad Senatusc. Tertull. & Orfician. & Vlpianus in d. tit.de legit.hæred.

2 ET illud obiter notandum testari sæpe veteres Iurisconsultos modo principum Oratione, modo Senatuscõsulto aliquid fuisse cautũ, quod ideò dicitur quia Imperatorum orationes quibus aliquid suadebant aut dissuadebant Senatusconsulta sequebãtur, Ideóque modo principem, modo Senatum eius rei authorem laudãt. Porrò huius Senatusconsulti sentẽtia proponitur quidẽ

in libris nostris, verba verò desiderantur præter duas clausulas quæ leguntur in l. 1. §. proinde & §. vlti. D. eod. Nos autem docendi gratia Senatusconsulti verba in hunc modum cõcinnamus.

QVOD SCIPIO ORFITVS, ET VETIVS RVFVS CONSVLES VERBA FECERVNT DE FILIORVM SVCCESSIONIBVS IN MATERNIS BONIS, ALIIS'QVE REBVS, QVAE IMPERATOR CAESAR DIVI ANTONINI FILIVS MARCVS AVRELIVS ANTONINVS, ET LVCIVS AVRELIVS COMMODVS ILLIVS FILIVS AVGVSTI MAXIMI'QVE PRINCIPES ORATIONE SVA COMPLEXI SVNT.

DE EA RE QVID FIERI PLACEAT, DE EA RE ITA CENSVERVNT[a]. VT SINE IN MANVM CONVENTIONE MATRIS INTESTATAE HAEREDITAS AD LIBEROS PERTINEAT, TAMETSI IN ALIENA POTESTATE SINT.

VT[b] FILIAE SIMVL CVM FILIIS SVCCEDANT MATRI, ET LIBERI VVLGO QVAESITI CVM LEGITIMIS.

VTQVE[c] II OMNES OMNIBVS CONSANGVINEIS ET AGNATIS IPSIVS MATRIS PRAEFERANTVR.

SI[d] NEMO FILIORVM EORVMVE QVIBVS SIMVL LEGITIMA DEFERTVR VOLET AD SE EAM HAEREDITATEM

PER

a *l. penult. D. ad Senatusconsultũ Tertull. & Orfic. §. 1. Inst. eod. Vlpianus in fragm. tit. de legit. hæred.*

b *l. 1. & 3. C. eod. Instit. tit. eod. in princ. l. 1. §. 2. D. eod.*

c *Inst. tit. eod. in princ. Vlpianus eod. loco.*

d *l. 1. §. proinde D. eod.*

PERTINERE IVS ANTIQVVM ERIT.

QVAE[c] IVDICATA, TRANSACTA, FINITAVE SVNT RATA MANEANT.

c l. 1. §. vltim. D. eod.

FVISSE etiam aliquid cautum de ſeruis manumiſſis patet ex Paulo Recept. ſent. lib. 4. tit. vlt. Nempe

3

VT SI TESTATOR NON PROPRIO NOMINE, SED CERTA ALIQVA DEMONSTRATIONE SERVVM DESIGNASSET NIHILOMINVS LIBER EXISTERET.

SVNT quædam præterea de quibus dubitari poteſt, An de iis aliquid nominatim loquutus fuerit Senatus, vt dum ait Vlpianus in d. l. 1. §. eum qui operas ſuas locauit vt cum beſtiis pugnaret: quíve rei capitalis damnatus, neque reſtitutus eſt, ex Senatuſconſulto Orficiano ad matris hæreditatẽ non admitti, Non immeritò quis dubitet vtrum id velit Vlpianus eum non fuiſſe admiſſum ex verbis Senatuſconſulti, An verò ex ſententia ſiue interpretatione: puto tamen id eſſe accipiendum de ſententia Senatuſconſulti vel potius de interpretatione Iuriſconſultorũ, Idq; ni fallor perſpicuè arguunt verba quæ ſequũtur, Sed humana interpretatione placuit eum admitti. At ſi expreſſis illud Senatuſconſulti verbis cautum fuiſſet, qualis potuiſſet fieri interpretatio? contortores legum eſſent hoc pacto Iuriſconſulti non interpretes. Vult ergo Vlpianus olim ex dura Iuriſconſultorum interpretatione huiuſmodi filios legitima hęreditate matris fuiſ-

ſe orba

ſe orbatos, hodie tamen eos admitti ex benigna eorũdem interpretatione, vel forte ex cuiuſdam Imperatoris reſcripto:verbum enim placuit tam ad Imperatores quàm ad Iuriſconſultos referri poteſt.

4 VERA hæc ſunt, ni fallor, non tamen omnibus probata, video enim virum magnum aliud ſentire, Petrum Fabrum inquam ſummum illum Toloſanæ curiæ, imo totius Galliæ ſolem, qui nullius ad hoc temporis niſi pręceptoris fulgore vincitur. Is in l. in omnibus quidē D. de reg. iur. Interpretationem cenſet fieri in hoc loco contra expreſſa Senatuſconſulti verba, idque non in iure nouum probare nititur aliis exemplis. Inuitus recedo à tanti viri iudicio, ſed tamen recedo. Nam quod ait de dote à patre profecta quam ad auum redire cenſet Celſus in l. dotem D. de collat. negat Seruius in l. auus D. de iur. dot. alienũ eſt ab hac quęſtione, neuter enim cum verbis legis pugnat quæ nulla fuerat hac de re lata, ſed alter ab altero diſſentit, dum hic ius ſtrictum, ille æquitatem ſequitur. Quod addit de monſtroſo partu ex Paulo Sentē. lib. 4. tit. 8. & Vlpiano in l. quæret aliquis D. de verb. ſign. Iam docuit illius doctor in notis ad eundem Paulum, locum Pauli pertinere ad Senatuſconſultum Tertull. Vlpiani ad legem Papiam, Ideóque non diſſentire Iuriſconſultos à legibus, ſed ipſas inter ſe leges ob diuerſitatis rationem, & quod in Senatuſc. Tertulliano agatur de lucro captando, in lege Papia de damno vitando, Plus dico, nihil expreſsè aut nomina

minatim cautum fuiſſe de monſtroſo partu lege Papia aut Tertulliano Senatuſconſulto, Sed tantum id tractatum fuiſſe & quæſitum ab his Iuriſconſultis quī ad illud Senatuſconſultum eámque legem commentaria ſcripſerunt vt ex Paulo & Vlpiano ſatis colligitur: Nó ergo id efficitur his tribus exemplis quod voluit Faber, Iuriſconſultos contra ſententiam & verba legis admittere æquitatem; ibi enim non recedunt Iuriſconſulti à verbis legis, ſed quæſtiones proponunt extra verba, & de quibus in legibus aut Senatus Conſultis nihil fuerat expreſſum.

DENIQVE vt rem in pauca conferam fateor Iuriſconſultos & à mente & à verbis legis interdum recedere propter æquitatem, ſed id in quibuſdam caſibus tantùm vt in exemplo de fure nocturno ab eodem Fabro propoſito: Nego eos prorſus recedere, & in vniuerſum reſilire à ſententia, & à verbis legis, contrariámque regulam legis ſententiæ ſtatuere vt fieret in d. l. 1. §. qui operas ſuas locauit vt cũ beſtiis depugnaret matri non ſuccedere. Et eum qui operas ſuas locauit vt cum beſtiis depugnaret matri ſuccedere. Si id fuiſſet cautũ expreſſis Senatuſconſulti verbis ne is ſuccederet matri, dicerem Iuriſconſultos interpretationibus ſuis id efficere potuiſſe vt ſuccederet in quibuſdam caſibus ob æquitatem. At nunquã illud vt sẽper & indiſtinctè ſuccederet abrogato hac in re Senatuſconſulto Tertulliano. Iuriſconſultorũ erat interpretari, cauere, reſpódere, non leges códere, nó leges abrogare.

6 VNVM autem huius Senatuſcõſulti caput interpretatione indiget, illud nimirùm, *Si nemo filiorum eorúmve*: quæritur enim qui nã ſint ij, quibus hæreditas ſimul cum filiis defertur, Ij enim alij ſint quam filij neceſſe eſt, ſunt qui iis verbis deſignari volunt nepotes ex filio, quaſi ij ſimul cum patruis vocentur ad ſucceſſionem auiæ ex hoc Senatuſc. quod non placet Nullum enim de iis verbum in toto hoc tractatu, & ſanè non fuiſſe iis datam hoc Senatuſconſulto legitimam ſucceſſionẽ in bonis auię paternę patet ex l. ſi defunctus. C. de Suis & legit. lib. Vbi Imperatores Valent. Theod. & Arcad. eos vocant ad legitimam auiæ ſucceſſionem cum diminutione certæ partis atque ad eorum commodum legem ſancire profitentur.

7 ANTEA ergo non ſuccedebant iure legitimo Antonius Auguſtinus in libello de Senatuſconſultis cap. de Senatuſc. Orfic. ea verba referenda cenſet ad patronos qui iam ex lege Papia libertis ſuccedebant extantibus etiam filiis virilis ſexus. Vno tantum caſu excepto, vt declarat Iuſtinianus in §. poſtea, Inſtit. tit. de ſucceſſi. libert. Idque exemplo quod ſtatim ſubiicitur in l. 1. §. ſi nemo D. ad Senatuſc. Tertull. comprobari arbitratur, veriſſimè meo iudicio: ex duobus enim exemplis quæ proponuntur in eo §. ad illius capitis explicationem, vnum eſt de filiis, alterũ de iis quib⁹ ſimul legitima hæreditas defertur. Vno igitur ex duobus filiis repudiãte, eius portio accreſcet patri, ſi verò agatur de libertæ ſucceſſione,

ſione, & concurrat patronus cum libertæ filio, filiis atque etiam iis qui ſimul cum filiis ad legitimam ſucceſſionem vocantur repudiãtibus, iuri antiquo locus eſſe debet, id eſt, eodẽ modo fieri debet ſucceſſio ac fiebat olim ante Senatuſconſultum. Ex iis verbis colligit Vlpianus non ante locum fieri antiquo iuri niſi deficientibus filiis atque etiam iis quibus ſimul defertur hæreditas quod comprobat duobus exẽplis, primo de duobus filiis quorum vno repudiante, defertur alteri illius portio, Secundo de patrono, & libertæ filio quo repudiante, portionem ſuam patronus qui ſimul cum eo vocatur totam conſequitur. Putaui aliquando in Senatuſconſulti verbis abũdare particulám VE atque hãc eſſe eorum verborum ſentẽtiam, Si nemo eorum filiorum quibus, ſupra diximus, legitimam hæreditatem ſimul deferri, &c. Nam ex præcedentibus capitibus defertur iis qui ſunt in aliena poteſtate, ſimul cum iis qui ſunt ſui iuris, filiabus ſimul cum filiis, vulgo quæſitis cũ legitimis, ſed poſtea animaduerti receptam quæſtionem confirmari ex libris Baſilicon vt patet lib. 45. tit. 1. ſi vera Herneti interpretatio, præterea Auguſtini interpretatione nihil apertius, quam ideò amplector, reiecta prima Accurſij gloſſa, quam penitus delendam cenſeo.

8 QVAEDAM porrò præterea tractantur à Iuriſconſultis in huius Senatuſconſulti interpretatione de quibus nunc dicendum, ſi non de omnibus, de iis ſaltem quæ vtilia magis videbuntur: Ac in primis illud volunt ſuccedere ex ſententia

huius Senatusconsulti filium qui execto matris vtero natus est, l. 1. §. filio D. hoc tit. quē Plinius Cæsonem, alij Cæsarem appellant, & sanè huic quoque dari querelam inofficiosi testamēti, patet ex l. posthumus in princ. D. de inoff. test. Sed quæ nam dubitandi causa? ea nimirum quā suggerit Apuleius Apolog. 2. Quòd viperæ instar quasi exeso matris vtero in lucem proserpat huiusmodi filius & quasi parricidio gignatur. Succedere simul liberos ex diuersis matrimoniis procreatos l. 4. D. eod. Eos quoque qui minima capitis minutione affecti sunt, Instit. tit. eod. l. 1. §. capitis minutio D. eod. l. tutelas D. eod. l. capitis diminutione D. de Suis & legit. hæred. non eos qui minima aut media l. 1. §. capitis minutio, de quibus postea.

9 FILIVS verò qui matris hæreditatem repudiauit, potest ex eorum sententia mutata voluntate eam ad se reuocare, modo id faciat intra anni spatium, quod ei datur ad petēdam bonorum possessionem, & modo, ne quis ex agnatis aut cognatis hæreditatem iam à se repudiatam amplexus fuerit, vt patet ex l. 6. D. ad Senatusc. Tertull.

10 FILIO quoq; minore vigintiquinq; annis hęreditatē iam à se aditā per in integrū restitutionem repudiante, proximior agnatus admittitur, d. l. 1. §. si quis D. eod. cum qua pugnat lex vltima D. de succ. Edict. Sed solutio hæc est, verbis Senatusconsulti Orficiani cognatos vocari eo casu quo filius non vult ad se hæreditatem pertinere: filius autem qui repudiat non velle, quando ali-

quando

quando voluerit: At Edictum ſucceſſorium ſuccedẽtes agnatos vel cognatos non vocare eo caſu quo priores hæredes iam aditam repudiãt: dicendum quoque verba Senatuſconſulti eſſe extenſiua, id eſt, pœnitentiam & variationem admittere intra anni ſpatium.l.6.D.eod. Idémque eſſe ac ſi poſt reſtitutionem filius, nunquã adiiſſet, verba autem Edicti ſucceſſorij non eſſe extẽſiua. Illud ad extremum addamus, quod in Senatuſconſulto de vulgò quæſitis dicitur, limitari hodie in vno caſu nempe in muliere illuſtri, quæ liberos habebat ex legitimo matrimonio procreatos, hæc enim duo requirũtur, vt ſit illuſtris, & vt legitimos habeat liberos, ne ſpurij ei ſuccedant l. ſi qua illuſtris.C.ad Senatuſc.Orfic.

DE FILIORVM ADOPTIuorum ſucceſsione.

§. 6.

ARGVMENTVM.

1 *Filij adoptiui quomodo iure vetere, & quomodo iure nouo ſuccedant.* & 2.

3 *Quomodo iure Gallorum ſuccedant patribus filij adoptiui.*

DIXIMVS aliquid de horũ liberorum 1 ſucceſſione in articulo de Suis & Emancipatis, Nunc plenius de ea dicamus. Conſtituenda hac in re differentia, inter ius vetus, & ius nouũ: Iure veteri liberi

adoptiui patri naturali intestato morienti constante adoptione non succedebant, Facto etiam testamento bonorum possessionem contra tabulas non petebant. An autem querelam inofficiosi mouere possent magna erat quæstio inter veteres Iurisconsultos l.penult. C.de adopt.nec satis hac de re inter eos cõueniebat. At patri adoptiuo eodem iure erãt quo ex eo procreati, ei enim succedebant ab intestato; facto vero testamento si in eo prȩteriti fuissent petebant bonorum possessionem contra tabulas, aut simpliciter adibant hæreditatem, testamento nullo existente: exhæredati agebant querela: vsumfructũ bonorũ aduentitiorum ei adquirebant, vt alij liberi ex se nati: Denique in nomẽ, familiam, potestatem, ac ius patris adoptiui transibant, respectu patris naturalis extranei loco habebantur. Emãcipati tamen à patre adoptiuo patri naturali succedebãt vt alij liberi, modo emancipatio facta fuisset viuẽte patre naturali: nam si eo iam defuncto, vocabãtur quidem à prætore ex cap. vnde cognati, id est, post omnes liberos cõsanguineos & agnatos. §. admonendi Instit. tit. de hæred. quæ ab intest. def.

2 AT noua Iustiniani constitutio multa ex iis, quæ dixim⁹ immutauit, ex ea enim liberi adoptiui remanent in potestate patris naturalis hodie, nec transeunt in potestatem patris adoptiui, sed in familiam tantùm: nisi eo casu quo nepos aut pronepos ab auo, aut proauo adoptatur, & ab auo materno videlicet, aut etiã paterno vno ca-

su, nem

su, nempe si filio emancipato nepos post eius emancipationem natus fuerit, vt rectè exponit Theophilus in §. Sed hodie, tit. de adopt. Inde illud efficitur vt succedat hodie filius in adoptionem datus patri naturali, quemadmodum succederet nulla adoptione facta, vt petat bonorum possessionem cōtra tabulas, vt habeat querelam inofficiosi, vt omnia adquirat patri naturali non adoptiuo: succedit tamen nihilominus etiã patri adoptiuo ab intestato. At facto ab eo testamẽto neque querelam mouere potest, neque bonorũ possessionẽ petere, nisi vbi nepos aut pronepos ab auo adoptatus fuit, nisi quoque vbi quis arrogatur d.l. penult. C. de adopt. In arrogat. ius vetus obtinet, nihilque in eo immutatum fuit, in adoptato ius vetus obtinet hodie in casu excepto tãtùm: regulariter verò non obtinet. Vtriusque iuris hac in re cognitio necessaria, de veteri si quis plura desideret, præter ea quę habemus in libris nostris legat Gellium Noct. Attic. libr. 1. cap. 19. Festum in verbo mancipatus. Vlpianum & Caium in fragm. tit. de adopt.

3 Ad extremum illud notandum quod tradunt quidam Pragmatici, hodie & generali consuetudine huius regni filium adoptiuum non succedere patri adoptiuo, neque hunc illi, nisi eo casu quo is qui ab intestato succederet adoptatus fuerit. Id testatur Gulielmus Benedictus in verbo *& vxorem nomine Adelasiam*, dec. 5. num. 196. & seque. Et ante illũ Masuerius in tractatu de adop. §. est aduertendum. num. 31.

DE FILIORVM INCAPACIVM succeſſione.

§. 7.

ARGVMENTVM.

1 *Qui olim erant filij incapaces, & qui hodie.*
2 *Caput legis Salicæ de ſucceſſiõe, in tit. de Alod. & quomodo in Francogallia olim fiebat ſucceſſio.*
3 *A quibus lata lex Salica: & de ea late, 4. 5. 6. 7.*
8 *Mulieres ex pacto ad feudi ſucceſſionẽ receptæ.*
9 *Apud Romanos non ſuccedebant virgines Veſtales.*
10 *Religioſi hodie incapaces ſucceſſionis.*
11 *Et qui eis ſuccedant ex conſuetudine Galliæ.*
12 *Qui ſucceſſioni renunciarunt habentur incapaces.*
13 *Filij capite minuti an ſint ſucceſſionis incapaces.*
14 *Item Banniti.*
15 *Et illegitimi.*
16 *Quomodo ſuccedant nothi ex teſtamento.*
17 *Naturales filij quando ſucceſſione legitima ſuccedant, & 18.*
19 *An ſuccedant matri filij vulgo quæſiti.*
20 *Ius Gallicum de ſucceſſione paterna.*
21 *Baſtardi an ſuccedant in regno.*
22 *Arnulphus Caralomagni filiis quomodo ſucceſſit.*

QVINAM olim essẽt filij incapaces, 1 & qui sint hodie breuiter explanabo, ex l. 12. tab. filiæ quidem succedebãt patri, at nepos neptísve ex filia non succedebant auo, hodie verò succedunt ex l. si defunctus C. de suis & leg. hæred. Pater quoque qui census esset, id est, qui centum millia sestertium possideret, neque filiã, neque aliã mulierem poterat hęredem instituere ex lege Voconia, vt autor est Tullius in 3. Verrina, & Asconius in eãdem. Florus lib. 14. & Augustinus lib. 3. de Ciuit. Dei cap. 21. Quibus in locis generaliter loquuntur hi omnes autores. Sed restrictio huiusmodi adhibenda est (vltra quartam bonorum suorum) Id est, vltra vigintiquinque millia sestertiûm vt patet ex Dione lib. 56. Nam vsque ad vigintiquinque millia Sestertium poterant mulieres institui, non tamẽ vltra. Eadem lege Voconia cautum erat ne vltra consanguineos, mulieres ab intestato succederẽt, vt autor est Paulus recept. Sentẽt. lib. 4. cap. 8. Sed hæc duo capita legis Voconiæ in desuetudinem abierunt: Sũt enim hodie mulieres omnium successionum capaces instar masculorum.

Fæminæ olim incapaces.

APVD veteres Francos filiæ quoque non succedebant patri, vt patet ex hoc capite legis Salicæ quod legitur in tit. De Alodi. *De terra Salica in mulierem nulla portio hæreditatis transit, sed hoc virilis sexus adquirit: Sed vbi inter nepotes aut pronepotes post longum tempus de Alode terræ contentio suscitatur, non per stirpes, sed per capita diuidatur.*

2 *Lex Salica.*

Displicuit tandem illa lex veteribus Francis vt patet ex Marculphi monachi formula, quam refert Cuiacius obser. lib. 8. tit. 9. displicuit, inquã, excepta regni successione a qua excluduntur etiã hodie mulieres, ne transeat successio, vt aiunt, *de lancea in fusum*, eóque iure perpetuò vsi veteres Franci vt historiæ perhibent. Magna autem quæstio inter doctos huius tẽporis viros, vtrum lex Salica non solùm de priuatis hæreditatibus, Sed etiam de regni successione exaudienda sit? Illud quidem constat excludi mulieres à successione regni, sed in obscuro est, an hoc ius moribus & longa consuetudine introductum sit? An verò lege aliqua firmatum. Sũt qui vllam hac de re legem latam vnquam fuisse negant, Salicam de qua multi tantoperè loquuntur, aiunt imprimis non esse Francogallorum legem, sed Francorum Orientalium, vt pote latam in Germania sub Pharamundo rege ante quæsitas & firmatas sedes in Gallia: loqui præterea illam legem de priuatis successionibus non de regalibus, quod si maximè successio in regno ex ea lege fieret, futurum vt post mares, siue maribus deficiẽtibus fœminæ admitterentur: Prȩterea ex ea lege diuisionem admitti: at Galliæ regnum diuisionem non recipere, sed cedere primogenito: Imò sunt qui volunt Frãcogalliæ regnum non hæreditate, sed suffragiis olim delatum fuisse: quod si verum, illud quidem necessariò cõsequitur, non posse legem Salicam exaudiri de regali successione. Sũt etiam qui volunt illam legem solius Pharamũdi familiæ

familiæ datam fuiſſe, non cæteris quæ poſtea in Gallia regnum obtinuerunt. Has rationes adducunt Ioannes Tilius in ſuis rerum Francicarum obſeruationibus lib. 2. Frãciſcus Hotomanus in Frãcogall. cap. 8. Et alij quidam, ſed iis omnibus rationibus ita breuiter reſponderi poteſt.

3 NON fuerunt quidem latæ in Gallia Salicæ leges: latæ tamen fuerunt ab iis qui non multò poſt in Galliis ſedes poſuerunt, & apud quos valuerunt poſtea eædem leges, vt ex Adone Vienenſi aliiſque Chronographis colligitur, vnde adducta etiã in Galliã terræ Salicæ appellatio, vt patet ex veteri quodam inſtrumento Archidiaconi Angolimenſis anno 1231. conſcripto in quo hæc leguntur verba, *a laquelle il donna ſon aleud ou heritage Salique y nõmé, ſis au pais de Xaintonge,* vt refert idem Tilius eod. loco. Diſplicuit tamẽ ea quæ eſt de ſucceſſionibus vt patet ex dicta formula Marculphi monachi, ſed id in priuatis ſucceſſionibus non in regalibus.

4 AT loquitur ſolũ de priuatis ſucceſſionibus? Imò lex indiſtinctè & generaliter loquitur, multo autem minus ad publicas ſucceſſiones admitti debent mulieres ſi à priuatis arceantur. Ergo ſi ex eo ſolo capite legis Salicæ remoueantur mulieres à regni ſucceſſione, ex eadem lege deficiẽtibus maribus admitti debebũt, ait Tilius, id negandum, neque enim ita loquitur lex ſuperius allata vt ex ea quicquid huiuſmodi inferri poſſit.

5 ILLVD quidem verum, fieri ex illa lege hæreditatis diuiſionem, ſed illud etiam verum, olim

Franco

Francogalliæ regnum diuisionẽ recepisse vt alio loco docebimus,hodie quidem non recipit,& in hoc dicimus derogatum fuisse legi Salicę.Quod autem volũt regnũ non hæreditate sed suffragiis delatum fuisse , à veritate alienũ est:de regni diuisione à regibus olim testamenta condita, diuisiones factæ inter hæredes, diu in familiis regnũ retentum,nec ab iis abstractum , nisi per vsurpationem. At sæpe reges depositi, verum id quidẽ, sed nihil inde inferri potest. Nam vt liberi ex iusta causa exhæredari possunt , sic reges è successione regni remoueri , ob tyrannidem , ob vitia, ob prauos mores : eiusmodi depositio species exhæredationis est. Minus vrget postrema ratio , leges enim Salicæ latæ tam populo quàm regibus , & regibus in perpetuum non huic aut illi,nec huius aut illius familiæ.

6 NVNC sententiã huius legis Salicæ etiam ad regales successiones pertinere quibusdam rationibus confirmemus. Fœminei dominatus impatientes fuisse veteres Frãcos testis est Aimonius lib.4.cap.1.vbi loquens de Brunichilda quæ non regnum quidem,sed regni administrationem affectabat,sub Sigeberto eius & Theodorici regis filio,quẽ ipsa Clotario præferri cupiebat , in regno adipiscendo,Primates Francię,inquit,tanto tẽpore fœmineo dominatui dedignabãtur subiici:quo ex loco ita argumentari licet , si non esset apud eos mulieribus aditus ad regni administrationem liberis regnantibus , multominus ad regnum ? Non abnuo tamen quin aliquando regni

admi

adminiſtrationẽ ſibi arrogarint, qua de re habes exẽpla apud Hotomanum Francogalliæ, cap. 20. At nuſquam regium nomẽ, quamuis deceſſerint plures reges, relictis tantum filiabus etiã ab initio conditi regni. Et in hoc alia ratio firmandæ legis Salicæ: nam mortuo Sigeberto rege vno ex Clodouei filiis nullis relictis maſculis, ſed tantùm filiabus, Francorum regnum ad Clotarium eius fratrem integrè ſtatim peruenit, vt teſtatur Agathias author Græcus lib. 2. Hiſtoriar.

7 DEFVNCTO quoq; Chereberto quinto tribus filiabus ſuperſtitibus Sigeberto eius fratri ſucceſſio fuit delata: & poſt mortem Gontranni Burgũdiæ & Aureliæ regis non Chlotilda ipſius filia, ſed defuncti frater Sigebertus ad eius regnũ vocatus eſt, vt conſentiunt Tilius & Hotomanus iiſdem locis, Nulla denique hac de re mota vnquam controuerſia, ante regnum Philippi Valeſij circa annũ 1338. quę cùm ita ſint, illud mihi perſuadeo huiuſmodi conſtantem & perpetuam conſuetudinẽ ex aliqua lege ortũ ducere: Neque eſſe veriſſimile veteres Francos tam fuiſſe ſollicitos de priuatis ſucceſſionibus vt de his legem tulerint; regales autẽ ita neglexiſſe vt nihil ſcripto ſancire curauerint: Ex quibus omnib[9] ita diſputatis illud tandem eſt concludendum legẽ Salicam ſuperius allatã non de priuatis modo ſucceſſionibus, ſed etiam de regalibus eſſe exaudiẽdum. Diſplicuit tamẽ in priuatis, vt iam dictum, ſed in regalibus perpetuò viguit, ac viget etiam hodie, & hæc de lege Salica ita breuiter dicta ſint.

ſint. Nunc reliqua perſequamur.

8 EXCLVDEBANTVR quoque mulieres olim à feudi ſucceſſione: poſtea, tamen introductū, vt ex pacto admitterentur. At hodie in Gallia ſuccedunt in Feudo ſicut maſculi & ſimul cum iis, hac ratione, quod apud nos feuda ad inſtar patrimoniorum redacta ſint, maximè quoad ſucceſſionem qua de re videndus Papon. in tit. *des ſucceſſ. legit. Arreſt.10.*

9 OLIM præterea apud Romanos non ſuccedebant virgines Veſtales non modo patri, ſed nec cuiquam alij, quemadmodum nec ex aduerſo, ei ſuccedebatur. Labeo in commentariis ad l. 12. tab: apud Agell. lib. 1. cap. 12. *Virgo Veſtalis neque hæres eſt cuiquam inteſtato: aut inteſtatæ quiſquam:* ſed bona eius in publicum redigi aiunt.

10 EIVSDEM ferè conditionis ſunt hodie in Gallia filij profeſſi, ac Religioſi qui parentibus ſuccedere non poſſunt, ſuntque incapaces & pro mortuis habentur, vt teſtatur Gulielmus Benedictus in repetitione capitis Raynutius, in verbo in eodem teſtamento relinquens, parte 2. num. 112. & 126. Et Rebuffus in proœmio Conſtitutionum regiarum num. 22. Ioãnes Gallus quæſt. 122. Vbi ait quidem id obtinere in patria cõſuetudinaria. Sed in patria iuris ſcripti idem quoque ius eſſe, docet Molinæus in notis ad eundẽ Gallum. Idque adeò verum eſt, vt cenſeat Maſuerius Papam religioſo ius ſuccedendi dare non poſſe, in tit. de ſucceſs. & vlti. volunt. verſic. Item per conſuetudinem, &c.

Religioſi, hodie incapaces.

LEGI

LEGITIMI tamen hæredes ei succedunt ab intestato non fiscus, neque monasterium, sed illud ex generali Galliæ consuetudine vt patet ex Rebuffo eod. loco, abrogata authentica ingressi. C. de Sacrosf. Eccl. qua monasterium succedit monacho. Idemque testatur Masuerius in tit. *des Successions*, eod. loco. 11

INTER incapaces connumerari potest filius vel filia qui quæve accepta dote, donatione propter nuptias, vel aliis quibusdam rebus renūciauit successioni paternæ aut maternæ: reprobatur quidem iure ciuili huiusmodi renunciatio l. vlt. D. de Suis & legit. hæred. l. 3. C. de collat. At iure Pōtificio comprobatur, vno casu, videlicet si iuramento vallata fuerit, cap. quamuis, De pact. in 6. Itaq; obseruatur hodie in Gallia vt videre est apud Paponium libr. 16. tit. 4. *Des filles mariees ayans quitté, Arrest.* 2. & 8. Nec requiritur vt filia à notario monita fuerit de effectu huius renuntiationis vt fuit decisum in Parlamento Delphinatus autore Guid. Papa in suis decis. quæst. 227. & Benedicto in d. cap. Raynutius in verbo duas habens filias num. 26. & seq. 12 *Qui successioni renunciarunt.*

IAM dicamus de filiis Capite minutis, At illud tractemus. *An sint successionum incapaces?* de iis loquimur qui mediam aut maximam capitis diminutionem passi fuerunt, non de iis qui minimam de quib⁹ superius diximus: de iis inquam agimus qui in metallum damnati, qui in exilium pulsi, qui denique propter aliud crimen aut ciuitatem au libertatē amiserunt, & eos esse succes- 13 *Capite minuti.*

sionum

ſionum incapaces teſtatur Vlpianus in l. 1. §. capitis minutio D. ad Senatuſc. Tertull.dũ ait eos matri non ſuccedere:ſed contrariũ locutus fuiſſe videtur. Idem Vlpianus in ead.l. 1.§. qui operas, vbi ait humana interpretatione placuiſſe hodie ſuccedere eũ qui operas ſuas locauit vt cum beſtiis depugnaret: Atque etiam eum qui capitalis rei damnatus nec reſtitutus eſt. Poſterior autem eſt capite minutus ſine dubio. Pœna enim capitalis duplex,mors & exilium ſiue deportatio l. 3. D.de publ. iudic. Dici poſſet,illa verba (*Sed humana interpretatione*, &c.) quæ legũtur in d.§.qui operas,cẽſeri repetita in d.§.capitis minutio,niſi alia obſtarent. Dicamus igitur cum Accurſio ea verba referri ad eum qui operas ſuas locauit. Nõ ad eum qui capitalis rei damnatus eſt. Quamuis vt verum fatear mihi nullo pacto ſatisfacere poſſit hæc ſolutio.Nam potius,ad rei capitalis damnatum,de quo poſtea locutus eſt Vlpianus referri deberent. hanc tamen interpretationem vt ſequamur facit lex, cum Vlpianus,nuper ex Baſilicis reſtituta D. de interd. & releg. Vbi refertur Imperatoris Antonini reſcriptum quo prohibetur mater filio deportato quicquam relinquere in ſuo teſtamento præter ſola alimenta,quod cũ ita ſit illud recte infertur, ſi non poſſit ſuccedere matri deportatus ex teſtamẽto, non poſſe etiam legitimam hæreditatẽ amplecti. Nec obſtat lex, ſi deportatus, in fine, quæ fuit etiam ex Baſilicis reſtituta,D.eod. tit.in qua dicitur deportatum à præſide ſiue principe & hæredem exiſtere, & legata

gata

gata ex testamento capere posse. Id enim ideo fit quia ius deportandi in insulam præsidibus non erat datum & si quem forte deportandũ pronuntiarent necesse habebant hac de re ad principem scribere, eiúsque sententiã expectare l. inter pœnas. §. 1. D. eod. tit. hoc autem nõ obseruato poterat, deportatus ex testamento succedere, atque etiam ab intestato. Ex his igitur illud colligimus mediâ aut maximâ capitis minutione affectos successionum & hęreditatum esse incapaces: nam quod de matris hęreditate dictũ, trahendum esse ad quascunque alias succesiones cùm sit in cæteris eadem ratio.

14 *Banniti.*

SED hic quæritur quid hodie dicendum de iis, quos vulgo *Bannitos* appellamus, vtrum censeantur incapaces vel non? in his distinctio huiusmodi est adhibẽda: quatenus deportatis æquiparantur, incapaces censentur: quatenus relegatis nõ sunt incapaces, vt author est Bened. in cap. Raynutius in verbo in eodem testamento relinquens, 1. num. 140. 141. & 142. Sed id quo pacto dignosci poterit? Si fuerint ad tempus banniti tunc dicemus relegatis æquiparari: deportatio enim non fiebat ad tempus, sed in perpetuum l. relegatus 18. D. de interd. & releg. At si in perpetuum, non statim id dicendum eos æquiparari deportatis, Nam & in perpetuum quis relegari poterat d. l. relegatus, & l. relegatorũ. §. hæc differentia D. eod. Sed tunc dispiciendum ob quale crimen fuerit quis bannitus, Nam si ex eo, cuius pœna fuisset deportatio ex iure veteri, dicemus

eum æquiparari deportato & non posse succedere, si verò ex eo cuius pœna fuisset relegatio, tum idem non statuemus in eo ac in relegato, relegatus autem non censetur capite minutus, retinet enim libertatem, ciuitatem, familiã, iúsque successionum atque hæreditatum, potestatem in liberos, ac reliqua quæ habebat antè l. relegati. & l. relegatorum. §. siue ad tẽpus d. l. relegatus. 18. D. de interd. & relegat. scio alios hæc aliter docere, & aliis vti distinctionibus, sed nobis hæc probantur.

15 *Illegitimi.* INTER liberos incapaces referendi sunt ij omnes qui ex iniusto concubitu procreati sunt, id est, qui non ex legitimo matrimonio suscepti, quos omnes hodie communi nomine *Bastardos* appellamus, horumque verò quinque sunt genera, alij enim ex concubina procreati sunt, híque naturales liberi latinè appellantur, Græcè verò νόθοι: alij sunt ex stupro: alij ex incestu, alij ex scortatione, alij ex adulterio, qui omnes vno nomine spurij dicuntur, & vulgò concepti §. penul. Instit. de nupt. Vlpianus in fragm. tit. de iis qui sunt sui iur. Caius in fragm. tit. de matrim. hæc tamen differentia non seruatur perpetuò, sed nothus pro spurio accipitur, & Spurius, siue vulgò quæsitus pro notho, vt autor est Festus, in verbo, Nothus, & ita in l. cum tabulis. §. quoniam D. de his quib. vt indig. legat. auf. vulgò quæsitam, pro (ex concubina natam) accipimus reiecta doctissimi Cuiacij correctione, qui pro (vulgò quęsitã) reponit (vulgò quęstũ fecisse) obser. lib. 5. cap. 6.

Nam

Nam ex lata verbi ſignificatione vulgò quæſiti dicuntur omnes liberi qui non ſunt ex iuſtis nuptiis ſuſcepti, etiam hi qui ex concubina nati, vt colligitur ex l. cùm legitimæ D. de ſtat. hom. & l. 4. in fin. D. de in ius voc. ex l. paternę D. de bon. libert. ex l. 1. D. ad municip. & l. 2. in princ. D. ad Senatuſc. Tertull. & ex Caio in fragm. tit. 4.

DOCENDI autem gratia ſeparandi ſunt nothi, ſiue liberi naturales, id eſt, ex concubina nati à cæteris cum diuerſum ius in iis, quàm in reliquis obtineat.

IAM videamus quomodo ſuccedant nothi ex teſtamento & ab inteſtato, poterant olim hæredes à patre in ſolidum inſtitui l. Lucius D. de vulg. ſubſt. etiam extantibus iuſtis liberis, vt ego quidem interpretor. Imperatores Valētinianus, Valens, & Gratianus huic iuri derogarunt ex quorum conſtitutione Iuſtis liberis exiſtētibus, aut parentibus defuncti, vnica tantùm vncia eis relinqui poteſt à patre, inter eos eorúmque matrem diuidenda: Iuſtis verò liberis & parētibus defuncti deficientibus quarta hæreditatis pars l. 1. C. Theod. de natur. fil. quod deinde Arcadij & Honorij conſtitutione confirmatum fuit, ſaltem in eo quod de vncia cautum fuerat l. 2. C. de natur. lib. & quod de quadrante id immutauit Iuſtinianus, primò in ſemiſſem l. humanitatis. C. de natur. lib. poſtea in aſſem, Nouell. 89. quib. mod. effic. legit. §. ſi verò. Ex aſſe igitur hodie inſtitui poſſunt iure ciuili ex ead. Nouell. nullis extantibus iuſtis liberis aut parentibus defuncti, quid ſi 16

extẽt Iusti liberi? Institui possunt huiusmodi naturales in vncia tantummodò vt suprà diximus, in hoc enim nihil mutauit Iustinianus, quid si nõ extent iusti liberi sed parentes? modo iis parentibus relinquat legitimam portionem pater potest reliquam suam substantiam transferre in filios naturales, eósque ex asse hæredes instituere ex noua Iustiniani cõstitutione d. §. si verò filius.

17 HAEC de successione testamẽtaria, iam dicamus de legitima. non succedebant olim ab intestato filij naturales, vt indicat Iustinian⁹ in l. humanitatis C. de natur. lib. hodie verò iustis liberis aut iusta vxore existẽtibus ex nulla parte succedunt, sed iis alimenta præstantur: iis autem deficientibus succedunt in sextantem, siue in duabus vnciis, cęteri verò iniusti liberi aut ex stupro aut ex scortatione procreati: aut ex incestu neq; ex testamento, neque ab intestato succedunt.

18 IMÒ neque ali, educaríue debent authentica ex complexu, C. de incest. nupt. Iure tamẽ Pontificio eis alimenta præstanda sunt ex cap. cũ haberet, de eo qui dux. in matrim. Porrò reprobato ac damnato concubinatu, iure canonico, atque etiam ex constitutione Leonis 91. cæteris iustis liberis similes effecti sunt nothi siue naturales, quos ideò dicimus hodie esse prorsus incapaces successionis testamentariæ, & legitimæ. Et hoc de successione paterna.

19 QVID verò de materna? & succedunt matri liberi vulgò quæsiti ex Senatusconsulto Tertull. l. 1. §. sed & vulgò, D. ad Senatusc. Tertull. vno excepto

cepto caſu, ex noua Iuſtiniani lege videlicet ſi ſit mulier illuſtris & iuſtos habeat liberos l. ſi qua illuſtris C. ad Senatuſc. Tertull. Idque locũ habere in ea Galliæ parte quæ iure ſcripto vtitur teſtatur Paponius lib. 22. tit. 3. arr. 3. modo ne ſint ex inceſtu aut nefario concubitu procreati. Alij tamen pragmatici eos ne matri quidem ſuccedere aiunt ex generali Galliæ conſuetudine vt Maſuerius in tit. de ſucceſſ. & vlt. volũt. num. 26. Benedictus in cap. Raynutius, in verbo & vxorẽ nomine Adelaſiam in 5. deciſ. num. 147. & Imbertus in Enchiridio, Rebuffus in prœëmio conſtitutionum regiarum num. 69. Stephanus Ranchinus pater meus in not. ad Guidonem Papam, quæſt. 280. Sed id Paponius vult exaudiri de liberis ex nefario concubitu procreatis veluti ex inceſtu, aut adulterio, non de iis qui ex ſoluto ex ſoluta nati ſunt, quæ diſtinctio mihi quidem placet, velim & aliis.

IAM quònam ſit ius Gallicum in ſucceſſione paterna videamus: Et ſanè ex perpetua & conſtanti regni cõſuetudine, neque ab inteſtato ſuccedunt patri, neque ab eo hæredes inſtitui poſſunt, idque locum habet, tam in ſpuriis, quàm in nothis, nulla enim hac in re exiſtit differentia: Alias vero in eo differunt, quod nati ex inceſtu aut adulterio nihil quidquam præter alimenta à patre aut matre conſequi poſſunt, non modo titulo hæreditario, ſed ne quidem titulo legati, fideicommiſſi, aut donationis ſiue inter viuos, ſiue mortis cauſa, atque ita iudicatum fuiſſe iu Parla- 20

mento Delphinatus testatur Guido Papa quæst. 180. Aliis verò qui ex soluto & soluta nati sunt potest pater quidquid velit relinquere titulo legati aut donationis, fideicommissi aut alio quocumque modo, non hæreditario, & ita iudicatū fuisse in suprema Parisiensi curia monet Paponius lib. 21. tit. *des successions des bastards, arr. 2.* Ab intestato autem nihil aliud quidquam consequi possunt ex paternis bonis præter sola alimenta tam hi quàm illi.

An Bastardi succedant in regno.

21 NVNC illud obiter tractandum, An liberi illegitimi succedant in regno Galliæ? Olim quidem succedebant, sed ij tantùm ni fallor qui ex mulieribus nobilibus suscepti erant, non verò ex plebeis & abiectis, id enim indicat Aimonius lib. 4. de rebus gestis Francorū cap. 1. his verbis, *Quatuor Theodoricus rex ex pellicibus susceperat filios quorum ista sunt nomina Sigebertus, Chorbus, Childebertus, & Morouēus, sed quia erāt materno latere minus nobiles, regni quoque gubernaculis æstimabantur impares.* Regno igitur digni si ex mulieribus nobilibus fuissent nati, quantumuis nothi, quod verum, iam enim antea simul cum legitimis admissus fuerat Theodoricus, Clodouei filius ex concubina susceptus, vt patet ex eodem Aimonio lib. 2. cap. 1. & 7. Idémque postea factitatum sub regno Pepiningiorū. Defuncto enim Ludouico Balbo vocati ad successionem regni Ludouicus 3. & Carolomagn' quos nothos fuisse testantur multi ex nostris Chronographis, nec causam addunt. Veram ego hac de re historiam apud

apud Reginonē reperi qui in Chronicis sub annum D. CCCLXXXVIII. Ita loquitur: *Paucis interiectis diebus Ludouicus rex filius Caroli qui Balbus appellabatur eo quòd impeditioris & tardioris esset eloquij, ab hac luce substractus est: habuit autem, cum adhuc iuuenilis ætatis flore polleret, quandam puellam nobilem nomine Ansgard sibi coniugij fœdere copulatam, ex qua duos liberos suscepit elegãtis formæ, ac ingentis animi virtute præstantes, horum vnus Ludouicus, alter Carolomagnus vocabatur: Sed quia sine genitoris conscientia & voluntatis consensu suis amplexibus sociauerat ab ipso patre ei postmodū interdicta, & interposito Iurisiurandi sacramento ab eius consortio in perpetuum separata.* hæc Regino. Eos autem ad regni fastigiū euectos fuisse post patris mortē testatur Aimonius lib. 5. cap. 39. vers. fin. Sed hi quomodo nothi, cùm fuissent ex matrimonio procreati? Quia nimirum illegitimum est matrimonium, sine parētum consensu sociatum: Et liberi spurij qui ex eo nati, non modo ex iure nostro, sed etiam ex antiquis Pontificum Romanorū decretis, vt patet ex l. 2. D. de Rit. nupt. ex titul. Instit. de nupt. inuecto. §. 1. cum §. vlt. ex l. Paulus D. de stat. homin. ex lib. 6. Apulei de asino aureo, ex Tertulliano lib. 2. ad vxorem. Et ex Epistola Euaristi Papæ quæ extat in can. aliter 30. quæst. 5. quam integram & emendatam vide apud Antonium Contium in commētariis ad regis Edictum de claud. matrim. & ex eius emendatione pro (nisi propria) repone (etiam si propria) quod in posterioribus decretis immuta-

tum fuerat, haud satis circumspectè.

12 PRAETEREA quo tempore Romanum imperium penes Francorũ reges erat, Arnulphum Carolomagni filiũ imperij fasces sumpsisse testatur Abbas Vrspergẽsis, & Sygebertus in Chronicis, primus sub annum 888. alter sub annũ 890. Imò non sumpsit sed ad imperij Fastigium attractus ab Optimatibus & vltrò ac certatim ab iis euectus. Reginone teste in Chronicis sub annũ 887. & eum tamen ex cõcubina susceptum fuisse testatur Aimonius lib. 5. cap. 39. Sygebertũ Austrasiorum regem filium Dagoberti Francorum regis omisi: quem illegitimũ fuisse, & nihilominꝰ ad regni portionem simul cum Clodoueo fratre admissum vult Ioannes Tilius, memor. lib. 2. autoribus non satisfidis aut idoneis ni fallor, De hoc enim non tanquam de notho, sed vt de legitimo loquuntur Aimonius lib. 4. cap. 20. & 27. Ado Viennensis sub annum 604. Regino sub annum 605. & Sygebertus sub annum 640. & 645. quos etiam sequitur Paulus Æmilius. Vt vt sit, illud compertum est, sub regno Merouingiorum & Pepiningiorũ nothos regalis successionis capaces fuisse. At postea incapaces effecti sub regno Cauingiorum, vt monet idem Tilius eodem loco, idq́ue tacito quodam consensu, & inducta sensim longa cõsuetudine (vt ego quidem interpretor) eos quoque non admitti ad regni successionem docet Bened. in cap. Raynutius in verbo & vxorem nomine Adelasiam in præludio num. 194. Imò & numquam admissos contendit nisi

ad

ad tempus, quod falsum deprehenditur ex iis quæ iam dicta.

DE SVCCESSIONE posthumorum.

§. 8.

ARGVMENTVM.

1 *Qui posthumi in iure dicãtur. & quomodo succedant.*

2 *Quomodo dignosci possit an moriẽte patre, mater posthumi in vtero habuerit. vbi, quot mẽsibus mulier vterum gestare possit.*

3 *An posthumus nondum natus soleat remorari insequentem gradum. & ad quam partem hæreditatis adire poterit filius natus.*

ALTERCATIONES interpretum etiam doctissimorũ de ratione verbi posthumus, haud moror, nimis ignobile bellum in re tam leui, si quem tamẽ libido subeat ea legendi, videat Iacobum Cuiacium obser. lib. 3. cap. 4. Ioannem Robertum animaduersiorum lib. 2. & Mercatorem in eundem Cuiacium lib. 2. notat. cap. 1. & 2. 1

POSTHVMI propriè dicũtur liberi nati post mortem patris, ij tamen posthumi quoque dicũtur qui viuente patre post factum testamentum nati sunt. Nos non agimus hic de successione te-

ſtamētaria, ſed de legitima, ideò nec de poſthumis poſt factum teſtamētum natis, ſed de iis qui mortuo patre nati ſunt. hi eodē modo ſuccedunt ac ſi iam editi fuiſſent ante ipſius obitum. §. poſthumi, Inſtit. de hæred. quæ ab int. defer. Eſt enim iuris regula, *Poſthumos quoties de eorum commodo agitur pro iã natis haberi*, l. qui in vtero, D. de ſtat. hom. & ſuccedunt ex l. 12. tab. quæ de iis nominatim locuta fuerat vt patet ex l. Titius D. de ſuis & legit. hæred. ex l. inteſtato. C. de ſuis & leg. lib. vnde quidam hanc legem ita concinnant, *ſi qua mulier poſt viri mortem in decem proximis menſibus pariat, qui queve ex ea naſcetur ſuus ſuáve in viri familia hares eſſet.* Vt autem ſuccedant illud neceſſariò requiritur vt fuerint in vtero, & iam concepti tempore mortis eius de cuius ſucceſſione agitur, nam poſt mortem concepti defuncto neque ſui neq; agnati, imò neque cognati eſſe poſſunt, ſed extraneorum loco habentur, vt nepotes poſt mortem aui concepti d. l. Titius: Et quod in cōmuni ſermone appellantur cognati, id impropriè fieri teſtatur Iulianus, in l, Item prętor D. de ſuis & legit. hæred.

2 Sed quo pacto dignoſci poſſit vtrum in vtero fuerint mortis tempore annon? Illud demum eſt in difficili, an ſoli mulieri affirmanti fides adhibenda ſit? ſane nimis anceps & infirma eſſet iſtiuſmodi probatio. Quid igitur? Inſpiciendum omninò erit, quo tempore fuerit partus editus, plerumque enim pariendi tempus vſque ad decimum menſem producitur, teſtimonia hac de re

in vete

in veteribus comœdiis paſſim obuia, atque etiã in libris noſtris: De eo qui vndecimo menſe naſcitur tractari ſolet, an admittatur ad defuncti hæreditatem & legitimus cenſeatur? & non admitti diſertè tradit Vlpianus in l. 3. D. de ſuis & legit. hæred. Id confirmat Iuſtinianus in Nouella conſtitutione de reſtit. & ea quæ pepet. vndec. menſ. Ex aduerſo vndecimo menſe poſſe mulierẽ parere Ariſtoteles cenſebat. Diuus quoque Adrianus requiſitis medicorum & Philoſophorũ ſententiis in XI. menſe legitimum partum edi poſſe decreuit, vt eſt apud Gelliũ lib. 3. cap. 16. Docti hæc ita conciliant, legitimum partum eſſe circa principium vndecimi menſis, illegitimum circa finem, à qua interpretatione non longe recedũt Doctores noſtri, dum volunt natum poſt decem menſes, & duos dies eſſe legitimum: natum verò verſus finem vndecimi menſis eſſe illegitimum, quorum opinionem refert Stephanus Rãchinus in ſuis deciſionibus parte 2. concl. 206. Sed mirum quod legitur apud Plinium Nat. hiſt. lib. 7. cap. V. Olim Lucium Papirium prætorem filio nato menſe decimo tertio poſt patris mortẽ bonorum poſſeſſionem tanquam legitimo dediſſe. Nam quod doctiſſimus Cuiacius ad Nouellam 19. pro decimo tertio reponit decimo, ex veteribus libris, vt ipſe ait, id fruſtra fit. Si enim decimo pro decimo tertio ibi legendũ eſſet, cur quæſo Gellius eumdem locum referẽs lib. 3. cap. 16. id extra fidem videri diceret? An potuit vir doctus Codicẽ Gellio antiquiorem reperire, qui

tempo

temporibus Antoninorum vixit, vt ipsémet indicat lib.13.cap.22.Noct.Attic. Deinde cur hodie exẽplum notasset Sabinus vt rem inusitatã? quid frequẽtius, aut notius, quàm mulierem decimo mense parere? Censeo igitur cum bona pace tanti viri, veterem lectionem esse retinẽdam, vt illud dicamus cum veteribus autoribus incertum esse pariendi tempus, & naturam aliquando sed raro tam longum spatium largiri. qua de re aliud exemplum nostra ætate contigisse testatur Godofredus ad Nouellam de restit.& ea quę peper.vnd.mens. In huiusmodi tamen exemplis: Iudicum prudentia maximè opus, & ab iis diligenter aduertendum, An fœmina bonis atque honestis moribus, & non ambigua pudicitia fuerit: An ei facilè, aut difficilè cum aliquo habuisse cõsuetudinem, & alia eiusmodi. Sed de iis hactenus, plura qui volet legat Gellium & Pliniũ locis iam citatis.

3 NVNC tractemus hanc quæstionẽ, An posthumus nõdum natus soleat remorari in sequentem gradum, siue eos qui sunt in sequenti gradu, & qui ab intestato succederẽt, non nato posthumo, puta fratres defuncti, parentes, patruos, & similes. Et certum est in iure, eos qui sunt in sequenti gradu non admitti, quandiu incertum est, an posthumus nasci possit. l. 3. §. vtique. l. 2. §. si verò D. ad Senatusc. Tertull. l. item prætor. D. de suis & legit. hæred. l. antiqui. D. si pars hęred. pet. Quid verò de iis dicendum, qui sunt in pari gradu, puta de posthumis fratribus, aut sororibus?

Annon

Annón poterunt ante poſthumi natiuitatem, hæreditatem adire? Et poterũt quidem, idque certiſſimum: Sed hoc dubium pro qua parte hæreditatem nanciſci debeant. Finge Titium ab inteſtato mortuum, vno filio ſuperſtite, & vxore pręgnante: pro qua parte poterit adire filius iam natus ante quam naſcatur poſthumus? ſane incertũ eſt, quot edi debeant: ſæpè tamen accidit, vt tres edantur, rarò quatuor, aut plures: ob eam cauſam iuris auctores hac in re mediam quamdam viam tenere voluêrunt, illud intuentes quod fieri haud rarò admodum poteſt. Illud autem euenit non rarò vt tergemini naſcantur; inde factum, vt dum ſperatur naſci poſthumus, permiſerint filio cohæredi quartam hęreditatis partem adire l. ſed & ſi §. vlt. D. de iudic. l. antiqui. D. ſi pars hęred. petat. Ita tamen vt ſi pauciores naſcantur reſiduum ei pro rata adcreſcat, ſi plures decreſcat de ea parte ex qua hæres iam factus eſt l. 4. D. ſi pars hæred. petat. Quid verò ſi filio petenda ſit hæreditas, dũ poſthumus naſci ſperatur, id eſt, ſi poſtquam aut hęreditatem adiuit filius iam natus, aut petiit bonorum poſſeſſionem à prætore, velit deinde res hæreditarias ab extraneo poſſeſſore vindicare, quæro quam partem petet? Sane eamdem quam adiuit d. l. antiqui. aut incertum ſi velit l. 2. §. vlt. D. eod. tit. Ita concilianda eſſe puto, hæc duo legum capita, nec moror aliorum interpretationem. Et hæc de poſthumorũ ſucceſſione. Plura quæ dicam non habeo.

DE LIBERIS POSTERIORIS GRADVS.

§. 9.

ARGVMENTVM.

1 *Liberi vlterioris gradus quando succedunt.*
2 *Defunctis liberis primi gradus statim vlteriores occupãt defunctorum locũ: & quomodo.*
3 *De successione natorum ex filia.*
4 *De eadem Imp. Valentiniani & Theodosij constitutio. de Falcidia, & 5.*

1 LIBERI vlterioris gradus quamdiu aliquis ex anteriori gradu superstes est, non succedunt. §. Ita demũ, de hæred. quæ ab intest. defer. Nec distinguo, vtrum ij qui præcedunt sint in potestate, aut sui iuris. Olim quidem distinguendum erat, quando coniũgebantur cum emancipatis eorum liberi, hodie non est opus, cùm non amplius iis coniungantur, vt antea probauimus. Si tamen incapax fuerit persona quæ præcedit, dicam eos succedere.

2 QVID verò si nemo præcedat, id est, si defuncti fuerint liberi primi gradus? Occupabunt statim ij vlteriores defunctorum locum, & quasi emptione facta ascendet quisque ad illius gradũ, à quo ipse editus, vt succedendo eamdem ferat partem quam parens accepisset, eámq; solus habeat, si solus sit: cũ fratribus verò diuidat si sint plu

plures:qui quotquot erunt numero nunquã plus iuris habebunt ſimul,quàm habuiſſet ſolus eorũ pater, ne patruis aut amitis quibus cũ ſuccedunt iniuria fiat. hæc autem omnia plana & perſpicua ſunt in iis qui per maſculos deſcẽdunt de quibus iam dictum in tractatu de ſuis: non itidem in iis qui ex fœminis prognati in quibus diuerſum ius obtinebat olim: Non enim ſuccedebant ex lege 12.tabularum, ſed tantùm nepotes ex filio & reliqui deſcendẽtes per virilem ſexum, in quorum gratiam ius repræſentationis erat introductum, de quò ſuprà abundè.

QVAMVIS igitur filia ſuccederet patri inteſtato mortuo,nati tamen ex ea non ſuccedebant, ſiue maſculi eſſent, ſiue fœminæ:nec gaudebant repræſentationis iure. Imò neque à prætore vocabãtur ex capite, Vnd.lib. quod ſanè durum atque immite,cùm vocaret prętor emancipatos ex eo capite, ſed id fiebat hac ratione, quod ij ſoli vocarentur iure prętorio ex capite,Vnde lib.qui ſui futuri eſſent, niſi capite diminuti forent. Nati autem ex fœminis, nullo pacto ſui hæredis locum tenere poterant,præter tamẽ eos omni auxilio deſtitutos non relinquebat,Sed vocabat ad bonorum poſſeſſionem ex capite Vnde Cogn.id eſt,poſt ſuos,poſtq; agnatos omnes & legitimos qui eis in infinitum præferebantur, nec dabant locum niſi ad vnum omnes deficerent, aut repudiarẽt.§.Itẽ vetuſtas,Inſtit.de hæred.quæ ab int. def. Inde fiebat vt ficulinum ac penè ridiculum eſſet, huiuſmodi prætorium ſiue auxiliũ ſiue beneficium,

4

neficium, cùm raró ad cognatorum gradum successio descenderet.

4 Et tamẽ eo iure vsi Romani vsque ad tempora Imperatorum Valentiniani, Theodosij, & Arcadij, qui sua constitutione hoc ius emendarunt in gratiam istiusmodi ex filia nepotum, & cæterorum ex fœminis descendentium. Id ergo ab iis cautum vt huiusmodi nepotes, & cæteri eiusdem conditionis liberi inter suos & cũ suis succedant, & matris portionem ferãt, cum diminutione tamen tertiæ partis, quæ aut auunculis, aut filiis ex eis natis accrescat, Item vt agnatis defuncti præferantur, ita tamen vt iisdem agnatis detur, quarta hæreditatis pars, quam Falcidiam vocãt: Atq; vt hæc obtineant, siue sit quæstio de bonis aui materni, siue de bonis auię maternæ aut paternę, id est, de hæreditate masculi, aut fœminæ. extat hodie hæc constitutio in l. si defunctis. C. de suis & legit. lib. sed trũcata & abscissa: clausula enim quæ de Falcidia loquebatur fuit detracta, quod consulto à se factũ fuisse testatur, Iustinianus in §. sed nos. Inst. de hæred. quæ ab intest. def. Eam si quis integram desideret legat Theodosiã. Codicis, lib. 5. tit. 1. l. 4. Tertię autem detractioni locus erat, ex ea lege siue concurrerent huiusmodi nepotes cum filiis aut filiabus defuncti, id est, cũ auunculis, aut materteris siue cum eorũ liberis. Quando videlicet de hæreditate masculi agebatur.

5 At quando de hęreditate fœminæ fiebat quidem detractio dictæ tertiæ partis vbi concurrebant

bant cũ huiusmodi nepotibus defunctæ filij aut filię. At non vbi filiorum aut filiarũ liberi. §. dicti autem, Inst. de hęred. quæ ab intest. def. quod cõfirmat Theophilus in d. tit. §. vlt. Et quidem eius verba restituit Antonius Contius eruditissimus iuris interpres in tractatu de hæred. & bon. poss. quæ ab intest. defer. Neque conqueri poterant nepotes ex filio, quod alij nepotes ex filia hoc postremo casu, sine vlla partis diminutionę cum iis succederent, Nam neque hi, neque illi succedebant olim defunctæ auię ex l. duod. tab. neque, vt opinor, ex Senatusc. Orfic. (quãuis dissentiat vir quidem doctus nulla auctoritate nixus) Ideóque nulla iniuria nullóque damno afficiebatur. At filij & filiæ soli ex Senatusc. Orficiano succedebant matri. Ideóque vocatis simul cum iis, nepotibus ad successionẽ iure nouo, iniuria & damno affecti sunt: ob eam causam præmium tertiæ partis illis fuerat datum: Ius autem hac constitutione introductum emendauit Iustinianus duabus constitutionibus. Prima sustulit illã quartam Falcidiam quam agnati detrahebant suis deficiẽtibus, quæ extat in l. vlt. C. de suis & legit. lib. Et quam refert Iustinianus in §. sed nos, Instit. tit. de hæred. quæ ab intest. def. Secunda sustulit tertiæ partis detractionem quam auferebant sui, ea est Nouella 18. de trient. & semiss. §. neq; illo, quod ius rursus cõfirmatur Nouella 118. vbi declarat Iustinianus se nullam admittere differentiam in successionibus ab intestato inter Descendentes per masculinum, aut fœmininũ sexum, eo autem

tempore, quo editus fuit Institutionum libellus nondum fuerat lata dicta Nouella Constitutio 18. neque abolita adhuc illa tertiæ partis detractio: Et tamen de ea necessario intelligendus dictus Institutionum locus. quid dicemus ? sanè id quod viri Docti, illo Institutionũ loco, vt multis aliis in Digestis & in Codice pleraque Tribonianum admiscuisse, quæ nondũ cõstituta erant, sed meditata tantùm, & postea Nouellis inserta.

DE SVCCESSIONE liberorum in regnis.

§. 10.

ARGVMENTVM.

1 *Iure gentium regnum cedit primogenito.*
2 *Varia iuris gentium apud varias gentes obseruatio, vbi de Galliæ regni diuisione.*
3 *Hodie Galliæ regnũ indiuiduum cedit primogenito.*
4 *Aliis appanagium datur.*
5 *Quis sit inhabilis ad succedendum.*
6 *Quid iuris habeant primogeniti in successionibus non regalibus, in Gallia.*
7 *Quid in prouinciis quæ vtuntur iure scripto.*
8 *An si primogenitus ante adeptũ à patre regnũ sit natus, ei sit præferendus secundo genitus.* 9. & 10.
11 *An primogenito dum viuit pater defuncto, ante adeptum regnum, nepos ex eo defuncto præferatur secundo genito.*

12 *An*

12 *An in ſucceſſione collaterali deſcendentes ex primogenito alijs præferantur.*

13 *Geminorum quis cenſendus primogenitus.*

HÆc de priuata ſucceſſione liberorum ex iure Romano, iam nobis liceat, quędam attexere de ſucceſſione Regni (qua de nihil in noſtris legibus) & paulùm euehi ad res altiores, quãdo hic nobis non priuata magis curæ, quàm publica. Iure gẽtium ita comparatum eſt, vt ex pluribus filijs regnum cedat primogenito, Id probat Liuius dum Perſeum Philippi Macedoniæ regis filium maiorem natu, cum Demetrio minore natu regnum appetente ita loquentem inducit. Frater non comeſſantium inuicem iamdiu viuimus inter nos. regnare vtiq; vis: huic ſpei tuæ, obſtat ætas mea, obſtat gẽtium ius, obſtat vetuſtus Macedoniæ mos, obſtat verò patris iudicium, hunc tranſcendere niſi per meum ſanguinem non potes. 1

Iure gentium regnum cedit primogenito.

IVSTINVS libr. 2. de Darij filiis. Ex his Artemenes maximus natu ætatis priuilegio regnũ ſibi vendicabat, quod ius & ordo naſcendi, & natura ipſa gentibus dedit. Idem lib. 16. de Ptolomeo Ægypti rege. Ptolomeus cũ magna rerum geſtarum gloria moriturus, contra ius gentium minimo natu ex filiis ante infirmitatem regnum tradiderat. Idem lib. 34. de Demetrio qui Romæ pro fratre Anthiocho rege, obſes fuerat. Dimitti, inquit, ſe ad regnum petendum æquum eſſet,

quòd ſicuti iure gētium maiori fratri ceſſent. Ita nunc ſibi qui pupillum ætate antecedebat deberi. Hoc autem ius gentium apud omnes gentes non fuit perpetuò & peræquè obſeruatum.

2 MORES autem hac in re, & cōſuetudines diuerſorum regnorum nūc perſequi, non eſt inſtituti noſtri, ſi quem tamen libido ceperit hæc omnia noſcendi, legat Tiraquellum in tractatu de iure primogenituræ. Quædam tantùm attingenda, de Galliæ regno, quod quidem olim diuiduū erat, nec cedebat primogenito: ſed quotquot erant filij, tot fiebant regni portiones. Diuiſum primò inter quatuor Clodouei liberos teſte Aimonio lib. 2. de rebus geſtis Frācorum cap. 1. Et Agathia lib. 1. de bello Gothor. Diuiſum ſecundò inter quatuor filios Clotharij primi teſte eodem Aimonio libr. 3. cap. 1. Diuiſum tertiò inter duos filios Dagoberti Clodoueū & Sygebertū, ex diuerſis matrimoniis procreatos teſte eodem Aimonio lib. 4. cap. 27. Imò & inter Pipinum & Carolomanium, Caroli Martelli filios, non reges quidē, ſed Galliæ regno potitos teſte eodē Aimonio lib. 9. cap. 59. An plura quis poſcit exempla? alia dabo. Denuò enim diuiſum inter Pepini filios Carolum Magnum, & Carolomannum: Idem Aimonius lib. 4. cap. 62. & 68. Rurſus inter tres Ludouici Pij liberos, Carolū, Pepinum, & Lotharium teſte eodem Aimonio lib. 5. cap. 17. & 18. & Adone Viēnenſi in Chronicis, apud quem crebras reperies iſtiuſmodi regni diuiſiones, eas nimirùm quas modo enumerauimus,

Galliæ regnū olim diuiduū

rauimus,atque alias præterea.Itémq; apud Agathiam lib.1,de bello Gothorū, & cæteros Francicatum rerum ſcriptores.Poſtrema diuiſio fuit, inter Ludouici Balbi filios,Ludouicum tertium, & Carolomannū.Idem Aimonius lib.5.cap.40. Nam vltra,vix aliam reperies.

3 POSTEA enim inductum vt cederet regnum primogenito, etiam ſub regno Calouingiorum. Indéque factū,vt ex duobus filiis Ludouici quarti, qui tranſmarinus dictus fuit, ſolus Lotharius primo natus in regem vnctus fuerit, vt Aimonij verbis vtar,Carolus verò frater priuatis in rebus ſenuerit,eodem Auctore,lib.5.cap.43.Idémque poſtea acciderit duobus eiuſdem Lotharij filiis, quorum primus nempe Ludouicus ei in regno ſucceſſit ſolus, Ludouico verò Carolus frater ſecundo genitus, Idémque vltimus ex Carolouingiorum familia.Idem Aimonius d.lib.5.cap.44. in regno verò Capeuingiorum nunquam fuit diuiſa regalis ſucceſſio, ſed regnum perpetuò primogenito delatum vt ex eodem auctore perſpicuum fuit lib.5. cap.47.51.& aliis locis. Deniq; illud hodie in Gallia certum atque indubitatum, ex pluribus fratribus ſolum natu maximum ſuccedere reliquis excluſis, vt videre eſt apud Petrū Iacobum in rubr.63. de cauſ.ex quib. vaſal.&c. nu.62.& Baldū in l.cùm Antiquioribus colum. 4. verſ.cōuentionalis. C. de iur.delib.Gulielmū à Mōteferrato in tractatu de ſucc.regn.dubio 1. nu.11.& Ioannē de Terra Rubea Nemauſenſem in tractatu contra rebelles 1.num.8.

Hodie indiuiduū & cedit primogenito.

4 ALIIS verò liberis natu minoribus certa quidem regni portio adſcribitur, quam tenent non regio nomine, verùm alio titulo, veluti Ducatus, Comitatus aut alio eiuſmodi, atque ea lege vt ipſis ſine liberis maſculis decedentibus ad regnũ reuertatur, quod ad hunc vſque diem religiosè obſeruatum fuit. Eáque regni portio Panagium ſiue Appanagium appellata, de cuius origine atque inſtitutione videndus Choppinus libr. 2. de Doman. Francor. tit. 3. Et Paponius Placitorum l. 5. tit. 10. cap. 1.

Appanagiũ aliis datur.

5 PORRÒ quod dicimus primogenitum ſuccedere aliis excluſis, id ita exaudiendum ſi habilis & idoneus ſit ad ſuccedendum. Nam ſi inhabilis veluti furioſus, demens, infamis, tunc debet ſecundo genitus in eius locum admitti, niſi interuenerit furor, aut dementia primo iã rege facto, tunc enim ei non adimitur regnum: Sed tantùm curator datur, vt docet Baldus in tit. de ſucceſs. feud. num. 10. Et Socinus conſ. 47. par. 3. multiq; alij quos recenſet Tiraquellus in tractatu de iure primogen. quæſt. 22. num. 2. & 3. Idque alias in Gallia factitatum fuiſſe in furorem verſo Carolo ſexto teſtantur Annales.

Quis ſit inhabilis ad ſuccedendum.

6 SED quæro, An aliis ſucceſſionibus nõ regalibus præcipuum aliquod ius habeant primogeniti in Gallia? habent quidem nobiles in Gallia conſuetudinaria, vbi præcipua familię domus, ſiue manſum, ſiue caſtrum cedit primogenito, certúmque terræ ſpatium circa eãdem domũ quod vulgo caponis volatum appellant, de qua cõſuetudine

Quid obtineat in aliis ſucceßionibus non regalib⁹.

tudine exaudiẽda epiſtola Imperatoris Friderici 2. quæ apud Petrum de Vineis eius quæſtorẽ his verbis refertur. lib. 6. epiſt. 25. *Caſtrum ipſum à nobis & hæredibus noſtris in capitaneã teneat & immediatè à noſtra curia recognoſcat viuens iure Francorum, in eo videlicet quod maior natu, excluſis minoribus fratribus & cohæredibus in caſtro ipſo ſuccedat inter illos nullo tempore diuidendo.* Eam etiam deſignat Nicolaus de Vbaldis in tractatu ſucceſs. ab inteſt. part. 1. num. 66. Dũ ait in feudis *nobilibus ſeruari conſuetudinem in toto regno Franciæ, & partibus illi adiacentibus* (ſunt hæc illius verba) *vt primogenitus ſuccedat ſolus.* Succedit autem ſolus, vt diximus, in caſtro ſiue manſo antiquo, quod vulgò appellamus, *le principal manoir*, & in eo terræ ſpatio quod eſt circa manſum, quódque è mãſo, vulgò *le vol du Chappon.* Idq́ue ita eſt, &c. Idq́ue ita primogenito defertur, vt ſi nihil reſidui ſit in reliquis bonis pro aliis liberis, ſucceſſione paterna miſeri & egeni carere debeant, itaque iudicatum fuiſſe in ſuprema Pariſiẽſi curia teſtatur Paponius in tit. *Du droict d'Aineſſe, art. 2.* Inter alios verò non nobiles nullum ius præcipuum habent primigenij, ſed ad legitimam ſucceſſionem promiſcuè omnes admittuntur.

Qvid verò in iis prouinciis quæ iure ſcripto vtuntur? Æqualem eſſe dicam conditionem maioris natu, atque aliorum, etiam in feudis. quamuis in iis ex æquis portionibus ſuccedũt liberi ex conſuetudine Longobardorum lib. 1. tit. 1. §. 2. & tit. 8. §. 1. & lib. 2. tit. 2. §. 2. & tit. 50. in fine. Neq; 7

excipiam hodie feuda dignitatum, vt Ducatus, Marchionatus, Comitatus, & similia, quæ scio quidẽ esse indiuidua, & cedere primogenito ex eadem Longobardorũ consuetudine, & ex constitutione Imperatoris Friderici, quę extat lib. 2. feud. de prohib. feud. alien. per Fridericũ, quam Guntherus poëta Ligurinus his versibus expressit lib. 8, de reb. frid. gest.

Marchia seu Comitis possessio siue Ducatus
Integra permaneant feudalia cætera multis
participanda patent.

QVAM tamen Baldus ita restringit, vt nolit eã locum habere in Dominis iuridicis, in d. tit. de proh. feud. alien. lib. 2. Sed in iis solùm, qui huiusmodi feuda primaria possident, quique Vassi regij, siue maiores Valuasores dicũtur: scio, inquã, illa dignitatũ feuda esse indiuidua, ideóque pertinere ipso iure ad primogenitum vt censet Petrus Iacob⁹ in rub. 63. Ex quib. causis Vassal. &c. Et alij quos recẽset Guido Papa in Suis decisionibus. quæst. 426. idque obtinuisse olim in Gallia patet ex hoc insigni loco Othonis Frisingensis ex lib. 2. de reb. gest. Frider. cap. 29. *Mos*, inquit, *in illa qui penè in omnibus Galliæ prouinciis seruatur, remãsit: quod semper seniori fratri eiusq́; liberis seu marib⁹, seu fœminis paternæ hæreditatis cedat auctoritas, cæteris ad illum tanquam ad dominum respicientibus: ex qua consuetudine factum est vt Gulielmus rerum summam dum adhuc viueret in illa prouincia obtineret.* hæc Otho. Dum loquitur de Ducatu Burgundiæ, quem, ait, cessisse primogenito. Hodie

die verò in Gallia diuidua ſunt hæc dignitatum feuda. vt teſtatur Petrus Rebuffus in tract. Feud. nu. 27. Atque etiã alij ab eo citati. Putò tamẽ ita diuidi debere inter plures ab inteſtato ſuccedẽtes vt præcipuum manſum, vt noſtri loquuntur: ſiue caſtrum per arbitrũ familiæ erciſcundæ primogenito adiudicetur. Nam & facto teſtamento, vbi fratres minores natu petunt legitimã, aut eius ſupplementum, quamuis regulariter ex interpretum noſtrorum ſentẽtia, & vſu fori, in corporibus hæreditariis debeatur: Ex feudo tamen dignitatis, vt ducatu, Marchionatu, & ſimili detrahi non poteſt, ſed eius nomine fieri debet in pecunia ſolutio & compenſatio, habita prius paternorum bonorum æſtimatione, atque ita alias iudicatum fuiſſe, teſtatur Guido Papa in deciſ. quæſt. 426.

Illuſtres quæſtiones. In ſucceſſione primogeniorum.

Ex eo autem quod ſuprà à nobis definitũ eſt, 8 filium maiorem natu ſuccedere in regno ſolum, fratribus excluſis, quædã illuſtres oriuntur quæſtiones, quas interpretes noſtri, & veteres & noui certatim exagitant.

Prima quæſt.

Prima eſt, ſi primogenitus filius ante adeptũ à patre regnum natus aut cõceptus ſit: An ei præferri debeat ſecundo genitus, poſt adeptum regnum natus. Quam quæſtionem præter cæteros fusè, atque abundè tractat Tiraquellus in tracta. de iure primogenituræ, quæſt. 31. Et Hotoman. in quæſtio. Illuſtr. quæſtio. 2. Adductis hinc inde rationibus, Argumentis atque exemplis quæ in vtramque partem facere videbantur, & niſi me

animus fallit: Alter ab altero mutuatus atque adiutus quamuis vterque rara quadã multiplicique doctrina præditus, quo autem plura ab iis dicta eo pauciora à nobis dicentur, Itaque omissis disputationibus quid solùm hac in re à nostris interpretibus decidatur indicabimus. Variæ mehercule eorum opiniones ac penè incertæ.

9 VOLVNT alij natum post adeptum regnum primogenito præferri indistinctè, quos enumerat Tiraq. dicto loco, num. 8. Et quibus cõsentit. D. Cuiac. in l. doctitij, De Decurio. lib. x. C. Alij contra primogenitum ante adeptum regnũ natum, secundò nato indistinctè anteponũt, qua in opinione est Tiraquellus, atq; etiam ij quos ipse enumerat eod. loc. nume. 19. Ad quam etiam accedit Hotomanus vno solo excepto casu. Nempe si speciali lege regni cautum sit, vt primogenitus, regis filius succedat. Tunc enim filium regis primogenitum non eum vult intelligi qui ante, sed qui post adeptum regnũ fuit natus, aliter ac si lex ita loqueretur, filius regis primus hæres esto, quo casu ait eum etiam vocari qui natus antè adeptum regnum.

10 QVAM limitationem probarunt, etiam alij ante Hotomanũ quos enumerat idem Tiraquel. eodem loco num. 22. Sed hoc casu excepto consentit Hotomanus cum Tiraquello. Tertia opinio est eorum qui distingunt regna, quæ hæreditate & successione deferuntur, ab iis quæ aut electione siue suffragiis aut aliis modis, vt nimirum in regnis successione delatis primogenitus ante

adeptum

adeptum regnum secundò genitum excludat: in aliis verò in quibus non est successio secũdò natus primò genito sit potior, quamquidem distinctionem sequuntur omnes fere veteres Gallici interpretes, iuxtáque id monent in Galliæ regno quod hæreditate defertur potiorem futurũ primò genitum natum ante adeptum regnũ vt Petrus Iacob⁹ in d. Rub. 63. de cauſ. ex quib. vaſſal. deb. amitt. feud. &c. num. 68. Benedic. ad caput. Raynut. in verb. In eod. teſta. relinquens 1. num. 221. & 222. Coſme Huiniers in proœ. pragm. ſanc. in verb. primogenito, Gulielmus de Cugno in l. Si ſenator. C. de dignit. lib. xij. Si igitur hęreditate regnum ſit delatum dicimus ad primogenitum pertinere, ex communi interpretum ſententia: cum iis enim qui ita diſtingũt conſentiũt in eo ſecundæ opinionis authores: Plures igitur hac in re qui illud ſentiunt, quàm qui negant, ideóque communis hæc doctorum opinio dici poterit, At vbi agitur de regno in quo non eſt ſucceſſio, quęnam præualeat opinio non ſatis video, ſi numerandæ ſint non ponderandæ ſententiæ, magna enim hinc inde pugnat doctorum caterua, ſi tamen liceat proloqui quid ſentiam: eorum iudiciũ probabo qui regulariter potiorem eſſe volunt filium primogenitum etiam vbi non eſt quæſtio de regno hæreditario ob eas quæ à Tiraquello & ab Hotomano afferũtur rationes, quas nec nouis cumulo, nec moleſtè inculco.

11 *Secũda quæſ.*

SECVNDA quæſtio eſt, An primogenito defuncto viuente patre, ante adeptum regnum nepos

pos, ex eo præferatur filio secundo genito? Multa sunt quæ ex vtraq; parte dici possunt, imò quæ iam allata ab aliis quorum argumenta & rationes, exempla quoque ab iis notata aliis verbis alioq; ordine cum ostẽtatione aliqua (vt mos hodie) multis recensere nobis haud foret admodũ difficilè. Sed quia id præcipuè nunc agimus vt successiones priuatę nobis innotescant, indicabo tantum quid hac in re sequi in Gallia debeamus: nam totam quæstionẽ in vniuersum definiri, ex interpretum sententia vix posse arbitror. Commissa olim hac de re cõtrouersia iudicio gladiatorio, ab Imperatore Ottone, relata quoque ad Apollinis iudicium à quibusdam ex nostris interpretibus: In Gallia tamen ac præterea in Anglia & Hispania admittitur nepos excluso patruo, itáque iudicatum fuisse in his regnis, determinatum ac decisum testatur Bald. cons. 389. col. 4. versic. sequitur aliud dubium. lib. 2. in l. cũ antiquioribus. C. de iur. delib. col. 5. vers. 10. Et in l. ex hoc iure col. 2. D. de iust. & iur. Item Cardin. Alex. in cap. 1. col. 3. versic. Et ita plerumq; de feud. march. Et Paulus de Castro cons. 15. in præsenti causa iisque addatur Paulus Æmil. Galliæ historicus cuius hæc sunt verba. *Hanno dominatum solus inuaserat expulso Arcembaldo adolescentulo fratris maioris filio anteà defuncti, & in magnis imperijs iure Controuerso, vtrum nepos ex maiore filio antea defuncto ad auitam hæreditatem, an minor filius legibus vocetur? Hanno coactus est iudicio processum stare positis armis adolescenti, idem ius datum*

quod

quod patri ſi viueret. Sed de tota hac quæſtione videndus Tiraq. in tractat. de iure primogenit. quæſtio. 40. Hotom. in quæſt. illuſtr. quæſtio. 2. Et D. Cuiac. eod. loco Mynſing. præterea cētur. 3. cap. 23.

TERTIA quæſtio, An in ſucceſſione collaterali deſcendentes, ex primogenito aliis præferri debeant? verbi gratia, ſi quæſtio inter fratrem tertiogenitum defuncti regis, & filium fratris ſecundo-geniti, & ſic deinceps, quis eorum præferri debeat, & alterum excludere? Magna quæſtio, vtinam ne aliquādo nobis funeſta & luctuoſa, quam prudens omitto, nec quid ſentiam exprimo, ne videar in perſonam ſcribere non in rem. Eam tractāt Gulielmus de Monteferrat. in tractat. de ſucceſſ. regum, tertio dubio num. 1. Tiraquel. in d. libello de iure primogeniorum quæſt. 41. D. Cuiac. ad tit. xj. lib. 2. feud. & Hotoman. in quæſtio. Illuſtr. quæſtio. 4. qui tamen ſe tacitè à prima ſententia ſubducit in diſputatione inter patruum & fratris præmortui filium de ſucceſſione regni. Addatur prçterea Paul. Æmil. lib. 6. de rebus geſtis Frācorum circa principiū. 12

QVARTA, ſi duo ſimul edantur vno eodémque partu quis eorum primogenitus cenſendus? ſane is qui primo natus. i. qui primus ex vtero in lucem prodiit, quamuis momento tēporis alter eum fuerit ſecutus, vt vulgò ſentiunt interpretes teſte eod. Tiraq. in d. tractatu de iure primogen. quæſt. 1. num. 8. & 9. & quæſtio. 2. fieri autem per rerum naturam non poteſt, vt duo ſimul pluréſve 13 *Quarta quæſ.*

vno

vno impetu ex matris vtero erumpant, teſte Tryphonino in l. Arethuſa. D. de ſtat. homin. Semper igitur notum eſſe poterit quiſnam è duobus gemellis ſit primogenitus. Quid tamen ſi in ipſa natiuitate id incurioſius ab obſtetrice atque aliis quæ aderant perſonis obſeruatum fuerit, adeo vt vix conſtet quis prior fuerit natus? Abeunt interpretes in diuerſas partes, Alij vtrumque admittunt, alij vtrumque excludũt, alij ſorte id dirimi volunt, alij verò digniorem eligendum cenſent, & horum ſententiam magis probarem, qua de re viden d. Baldus in l. vnica §. ideóque. C. de nouo cod. fac. Et Arnald. Ferron. in conſuet. Burdegal. lib. 2. tit. 15. §. 23. circa princip. Et hæc de regalibus ſucceſſionibus ita breuiter dixiſſe ſufficiat.

DE SVCCESSIONE ASCENDENTIVM.

§. II.

ARGVMENTVM.

1 *Qui veniant nomine parentum.*
2 *Quomodo olim ſuccedebat pater.*
3 *Varij modi quibus pater filiorum bona obtinere poterat. & quo modo in eum agere poterant creditores.*
4 *Quomodo hodie ſuccedant patres.*
5 *Quomodo ſuccedat filio emantipato.*
6 *Quo iure ſit primum introducta paterna ſucceſſio.*

OMNES

OMNES ascendentes cõmuni nomine parentes appellantur apud Iurisconsultos, authore Festo in verbo parens, Cognatos nũquam inuenias parẽtum nomine appellatos in libris nostris, neq; etiam apud veteres authores quamuis posteriorũ Imperatorum tẽporibus vulgari & militari sermone cognati aut affines parentes fuerint vocati. Hieronymus in Apologia 2. aduersus Ruffin. *nisi forte*, inquit, *parentes militari vulgarique sermone affines & cognatos nominat.* Scriptores posterioris æui parentum nomen hac significatione vsurparunt sępè, vt Lampridius, Capitolinus, Vopiscus, Iulius Firmicus quod ab aliis iã animaduersum. iis addam Gregorium Turonẽsem atque Aimonium, cur non? in testimonium corruptæ linguę? Gregorius lib. 2. de Clodoueo loquens qui multos ex cognatis suis occiderat. *Quadam die*, inquit, *dixisse fertur, de parentibus quos ipse perdiderat, væ mihi qui tamquam peregrinus inter extraneos remãsi, & non habeo de parẽtibus qui mihi si venerit aduersitas possit aliquid adiuuare.* Aimonius eandẽ historiã referẽs lib. 1. cap. 26. vna die dixisse fertur: *Parentibus, inquit, orbatus cunctis periculum mei pertimesco capitis, dum neminem habeam propinquum meæ custodem salutis. Idem Gregorius lib. 3. vocauerat ille Barbarus parentum multos suorum ad epulum inter quos erat, & gener eius qui filiam illius duxerat.* Plures possem locos afferre, sed hi satis superq;, in libris feudorũ ita passim appellati cognati & affines:

1 *Qui parẽtum nomine veniant.*

affines:loci omnibus obuij. Qui igitur hodie in Gallia parentes appellantur, ij iã multis ab hinc annis ita vocati, ab eo videlicet tẽpore quo corruere cœpit Romana lingua, etiam ne à Tertull. æuo? non puto: nec eos audio qui parentum nomen eo ſenſu, ab illo vſurpatum volunt in lib. ad martyres, ſed de hoc nomine plus ſatis.

De ſucceßione patris.

2 IAM dicamus de parentum. i. aſcendentium ſucceſſione, in primis de patre, 2. de matre, 3. de auo auia tàm paterno quàm materno, ac de reliquis: Pater olim ſuccedebat ſolus filio quem in poteſtate habebat, aut mortuo patre auus nepoti, ſi eum quoque haberet in poteſtate. Et ſuccedebat in bonis caſtrenſibus aut quaſi caſtrẽſibus: reliqua enim bona adquirebat filius patri, nepos auo iure poteſtatis: caſtrenſia aut quaſi caſtrenſia ei non adquirebat, ſed ſpeciali priuilegio in iis pro patrefamil. habebatur, poteratque de iis teſtari, aliiſque modis ſiue cauſa mortis, ſiue inter viuos diſponere: Eo autem inteſtato mortuo pater eiuſmodi bona occupabat iure peculij, aut etiam auus, patre iam ſublato de medio: dicimus iure peculij, quamuis enim teſtamentarium hæredem poſſet habere filius in huiuſmodi bonis l. vlt. §. vlt. C. de inoff. teſta. Legitimum tamẽ non habebat. i. nemo ei ab inteſtato hæres eſſe poterat. l. vlt. ff. ad Senatuſc. Tertull. ne quidem pater, qui non tamquam hæres, ſed tamquam pater filij bona obtinebat, & iure peculij ea occupare dicebatur, vt ait Theophilus in principio tit. Inſtit. Quib. non eſt permiſſ. fac. teſt. non iure hæredi

reditario l. 2. D.de Castrensi peculio. l. intelligis de Castrensi peculio militi & præfer. lib. 12.C.

3 PORRO multum intererat vtrum pater filij bona iure peculij, an iure hæreditario obtineret. Quando enim iure peculij, censebantur huiusmodi bona perpetuò apud patrem remansisse, nec vlla patri erat opus aditione l. 2. §. si is qui D.de collat.bonor.ideoque ad hæredem statim transmitti poterant, quod non fiebat iure hæreditario l. 1. §. in nouissimo. C. de caduc. toll. Et quamuis furiosus esset pater nihilominus huiusmodi bona retinebat quæ tamen iure hæreditario nancisci non potuisset l. furiosus D. de adi. hæred. l. furiosus §. sin autem, D. de curat. furi. Præterea creditores aduersus patrē agentes non amplius ex bonis filij consequebantur quàm esset in peculio, priúsque deducendum erat quod patri debebatur §. præterea, & §. is quoque, Instit.tit. quod cum eo qui in alie.pot.est. At iure hæreditario aliquando supra vires hæreditarias tenetur hæres, nec ante deducit quod sibi debetur nisi cæteris creditoribus tempore prior fuerit: Et hæc obtinebant iure veteri. hodie verò iure nouo, & nouissimo legitimos hæredes habet filiusfamil. in huiusmodi bonis castrensibus, & quasi castrensibus, imò & in aduentitiis: Et non modo patrē, sed etiā alios, id est, liberos, si quos habeat, fratres & parentes. Et in hac re alius iure nouo succedendi ordo præscriptus fuit, Alius nouissimo. Iure nouo ei in primis succedebāt li-

beri, si quos haberet, secundò fratres consanguinei. Tertiò fratres vterini retento tamen à patre vsufructu, dum succederēt huiusmodi fratres siue consanguinei, siue vterini. Quartò parentes l. pater & mater, ac reliqui Instit. tit. Quib. non est permiss. fac. testa. in princ. l. 4. & l. 6. §. sub hac cōditione, & §. penult. C. de bon. quæ lib. l. vlt. C. commun. de succefs. imò & postea cōstitutum à Iustin. vt mater cum fratribus succederet in proprietate, filio in potestate patris existente, pater autem in vsufructu: Filio verò emancipato vt soli fratres & sorores in proprietate & in quarta parte vsusfructus. pater & mater in reliquo vsufructu, nō in proprietate l. vlt. §. vlt. C. ad Tertul.

4 HODIE verò liberi quidem primò succedūt, vt antea, sed his deficientibus vocantur parentes simul cum fratribus defuncti, ex vtroque latere coniunctis ex Nouell. 118. de Hæred. ab intest. veniēt. iis vero fratribus qui ex vno tantū latere coniuncti sunt præferuntur semper: nec ab hac sententia recedunt interpretes aut vsus fori vt videre est apud Baldum, & alios in l. de emancipatis. C. de legit. hæred. & apud Boër. decis. 125.

5 NVNC quomodo succedat pater filio emancipato tractemus, Distinguendum ex iure veteri aut enim pater manumissor existebat filio, & tūc eius legitimus hæres censebatur, cui tamē in successione liberi atque etiam fratres ac sorores defuncti filij præferebantur, ipse vero excludebat matrem l. 3. C. ad Senatusc. Tertull. Aut eius non fuerat manumissor, sed pater fiduciarius, & tunc huius

huiuſmodi pater fiduciarius iure quidẽ ciuili filio manumiſſo ſuccedebat, excluſo patre naturali, omnibúſque agnatis. At iure prætorio decem perſonæ ei þræferebantur, & inter eos pater qui bonorum poſſeſſor ideò dicebatur, non autẽ hæres tit. Inſtit. de bono. poſſeſs. §. & primo l. 10. D. de ſuis & legit. hęred. l. 2. C. ad Senatuſc. Tertull. qua de re extat inſignis Caij locus apud Licin. Ruff. in collat. legis Moſai. cum Romana tit. 16. SI IS, inquit, QVI DECESSIT LIBER FVIT « EX EMANCIPATIONE MANVMISSVS, « LEX QVIDEM XII. TAB. MANVMISSO- « RI LEGITIMAM HAEREDITATEM DE- « TVLIT, SED PRAETOR AEQVITATE MO- « TVS 10. PERSONAS COGNATORVM EIS « PRAETVLIT: HAS PATREM, MATREM, « AVVM, AVIAM, FILIVM, FILIAM, NE- « POTEM, NEPTEM, FRATREM, SOROREM, « NE QVIS OCCASIONE IVRIS, SAN- « GVINIS NECESSITVDINEM VINCE- « RET. Et de hac ſucceſſione patris in bonis filij exaudienda eſt l. 2. §. obiicitur D. ad Senatuſcõſ. Tertull. Et quod ibidẽ dicitur de auo, de eo auo accipiendum eſt, qui nepotem non habet in poteſtate. Porrò non amplius adhibentur hodie pater fiduciarius in emãcipatione, ſed fingitur pater naturalis ſemper manumiſſor exiſtere ex noua Iuſtin. conſtitutione l. vlt. C. de Emãcip. liber. nec refert hodiè verũ filius de cuius ſucceſſione agitur eſſet emancipatus, aut in ſacris cõſtitutus vno enim eodemque modo ſemper ei ſucceditur

tàm à patre quàm à matre, atque etiam à fratribus vtrinque coniunctis, qui omnes si simul concurrant simul succedent in viriles portiones ex d. Nouell. 118. de hæred. ab intest. &c.

6 QVO autẽ iure introducta primùm fuerit paterna successio haud satis liquet. Illud quidem scimus à iure naturali non descendere vt disertè traditur in l. scripto D. si tab. test. nullæ exta. & in l. nam & si D. de inoff. test. fuit igitur introducta iure ciuili. Iuris enim naturalis nomine ius gentium intelligimus in illis legibus: Quodnam autem Senatusc. aut lex lata primum fuerit hac de re ignoramus, ex Senatusc. quidẽ Tertull. matri prefertur pater in successione filij, §. pater, Instit. ad Senatusc. Tertull. l. 2. §. obiicitur D. eod. non tamen ideò puto, tunc primum aliquid cautum de patris successione legibus Romanis. Parentibus sane deferebat prætor bonorum possessionẽ vt patet ex l. 1. §. largius, D. de success. edic. Nempe omnibus ex edicto silicet 10. personæ; patri manumissori ex cap. vnd. legit. matri quoq; ex eod. cap. l. 2. §. vlt. D. vnd. legit. Nam & pater manumissor erat legitimus filij heres, ex l. XII. vt iam docuimus & mater ex Senatusc. Tertull. de qua vt iàm dicamus postulat ordinis à nobis instituti ratio.

DE SVCCESSIONE MATRIS in bonis Filij & ad Senatusconsultum Tertullianum.

§. 12.

ARGVMENTVM.

1 *Quomodo olim succedebant matres in bona filiorum.*
2 *Quis primum legitimum ius succedendi matri concessit. vbi de Senatusconsulto Tertull.*
3 *Et Senatusconsulti Tertull. formula.*
4 *Qui agnati matrem excludant, aut vna concurrant.*
5 *In Senatusconsulto Tertull. quid Imperatorum constitutionib. sit immutatum. & 6.*
7 *Quomodo auus succedat.*
8 *Quomodo auia cum iure veteri tum nouo.*
9 *De fratribus cum matre concurrentibus.*
10 *De sororibus.*
11 *Constantini lex de agnatis cum matre concurrentibus.*
12 *Senatusconsulti Tertull. capita iure Gallorum sublata. & 13.*
14 *De Ascendentibus quatuor regulæ.*

QVOMODO succedat hodiè mater ex iure nouissimo satis perspicuũ, ac quomodo succederet olim, quibus personis cederet, quas superaret satis intricatum: nec ab omnibus aut satis explicatum, aut satis intellectũ. Nos post alios aliquid audebimus, seruato hac in re perpetuo quodam historiæ ordine vt appareat quo quodque tempore aut introductum, aut immutatum fuerit. Olim igitur (vt inde ordiamur) legitimæ hæreditates ad fœminas vltra consan- 1

guineorum gradum non pertinebant,vt ait Vlp. in fragm.Et Caius apud Licinium Ruffin.in collat.legis Mosai.cum Rom.tit.16.Solę enim filię succedebant patri,aut nepotes ex filio auo,& sic deinceps, sorores quoque fratribus consanguineis, sed nulla præterea erant mulierum successiones, nam neque mater quidem succedebat filio aut filiæ ex l. XII. tab.excepta ea quæ conuenerat in manum viri,quæ erat viro loco filiæ, vt alibi docuimus& liberis ex se natis cõsanguinea: ob eamque causam tamquam soror cõsanguinea eis succedebat:At quæ in manum non conuenerat,non succedebat,sed eam excludebant fratres sororésque defuncti,aut iis deficientibus agnati.

Nullis tamen fratribus,sororibus, aut agnatis defuncti superstitibus,matri deferebatur successio,nõ quidem legitima, sed prætoria:eam enim vocabat prætor,ex cap.vnd.cogn. vt disertè tradit Iustin.in princip.tit. Instit.de Senatusc. Tertull.Liberis enim ex se natis non erat agnata mater, sed cognata, eâ solâ exceptâ quæ in manum conuenerat. Eo iure vsi Romani vsque ad tempora Imperatorum.

2 PRIMVS Diuus Claudius ius legitimum succedendi dedit in bonis filij cuidam matri quæ quatuor liberos enixa fuerat,vt author est Iustin. de Senatusc.Tertull.& Suetonius in Claudio: sed hoc ex indulgentia personali & priuilegij instar. Latum deindè Senatusc. Tertull.sub Diuo Pio, Tertull.& Sacerdote cõsulibus, sub diuo Pio inquam,qui ab Adriano fuit adoptatus teste Capitolino

tolino

tolino in Antonino Pio, & in Antonino Philoſopho: quique ideo etiam Adrianus appellatus vnde multæ conſtitutiones in iure noſtro, modò Diuo Pio, modò Adriano tributæ, vt patet ex l. acceptis D. ad l. Falc. & ex l. deducta. §. nimirum. D. ad Senatuſconſultum Treb. collatis cum l. in quartam D. ad l. Falc. Item ex l. ſi de vi D. de Iudic. collata cum l. 5. D. de vi pub. Ob eandē quoque cauſam ait Iuſtin. Latū fuiſſe hoc Senatuſc. ſub Diuo Adriano in tit. de Senatuſcōſ. Tertull. Zonaras verò ſub Diuo Pio, huius autem Senatuſc. verba deſiderantur nec ſatis diiudicari poteſt quænam illius ſententia in omnibus fuerit, ſiue vt clarius dicam, quid ſingulis eius capitibus cautum eſſet, multa enim ſunt de quibus dubitari poteſt, An ad verba Senatuſcōſulti, an verò ad Senatuſconſultorū interpretationēs, vel etiā ad poſteriorum Imperatorum conſtitutiones referenda ſint, nos tamen quaſi in tenebris micantes ad Senatuſcōſulti ſententiam omnia referemus, his tantūmodo exceptis quæ poſterioribus conſtitutionibus aut addita aut mutata fuiſſe cōſtabit, fingamus igitur docendi gratia his verbis conceptum fuiſſe Senatuſconſultum.

QVOD TERTVLLVS ET LICINIVS SACERDOS COSS. IN SENATV VERBA FECERVNT DE HIS QVAE IMPERATOR CAESAR ADRIANI FILIVS, T. AVRELIVS, ANTONINVS PIVS AVGVSTVS MAXIMVSQVE PRINCEPS ORATIONE SVA COMPLEXVS EST, DE IIS REBVS 3

QVID FIERI PLACEAT, DE IIS ITA CENSVERVNT.

CAP. I.

VT MATER INGENVA TRIVM LIBERORVM IVS HABENS, LIBERTINA QVATVOR, AD BONA FILIORVM FILIARVMVE ADMITTATVR INTESTATÒ MORTVORVM, LICET IN POTESTATE PARENTIS EST.

Iustinia. in princip. Tit. Instit. De Senat. Tertull. Theoph. eod. loc. Vlpian. in fragm. Tit. de legit. hær.

CAP. II.

VT PRAEFERANTVR MATRI LIBERI DEFVNCTI, QVI SVI SVNT, QVIVE SVORVM LOCO SVNT, SIVE PRIMI GRADVS, SIVE VLTERIORIS.

Iustin. eo. tit. §. j Vlp. in l. 2. § liberi. & Paul. in l. 5. D. eod. Idem Vlp. in frag. d. tit. de legit. hæred.

CAP. III.

VT ETIAM PATER DEFVNCTI EI ANTEPONATVR NON TAMEN AVVS, AVT PROAVVS.

Iustin. eod. tit. §. j. Vlp. in d. l 2 §. si sit cõsanguinea.

CAP. IIII.

VT FRATER CONSANGVINEVS DEFVNCTI MATREM EXCLVDAT, SOROR AVTEM CONSANGVINEA PARITER CVM MATRE ADMITTATVR.

Paul. in l. si quis 7. D. eo. tit. Ad Senatusc. Tertull.

AVSIM ego affirmare hæc omnia ita ferè expressa fuisse Senatuscõsulti verbis, primò quia ea sigillatim enumerat Iustin. dum refert Senatusc. sententiam in dic. tit. Atque etiam Vlpianus in frag. tit. de legit. hæred. Secũdò quia sedulò monet idem Iustin. si quid cõstitutionibus additum fuerit, vt illud de filiæ liberis qui præferũtur auiç

in d.

in d. §. præferuntur. Tertiò quia hæc omnia eodem ordine suis interpretationibus persequitur Vlp.in d.l.2.D.ad Senatusc.Tertull.

4 QVIA verò nihil de agnatis expressum fuerat Senatusconsulti verbis quos tamen certum erat ex sententia Senatus.excludi:lata tãdem fuit hac de re à Constantino Magno cõstitutio,qua illud cautum vt agnati cum matre cõcurrentes si non emancipati fuissent matrem excluderent, tertia tamen hereditatis parte penes matrem relicta,siue haberet ius trium liberorum, siue non haberet;si verò essent emancipati ab ea excluderẽtur, relicta tamen tertia hæreditatis parte penes eos, idq; siue haberet ius trium liberorum mater, siue non: Quod tamẽ non de omnibus agnatis dicebatur sed tantùm de patruo, deque patrui filio ac nepote l.1.C.Theodos.de Legit.hæred.

5 NIHIL est autem in his omnibus Senatusc. capitibus quod non immutatum tandem fuerit nouis Imperatorum constitutionibus,præter solam successionem liberorum filij defuncti, quæ semper remansit ordine prima:hi enim vt olim, sic etiã hodie primi succedunt, exclusis parẽtibus & fratribus defuncti,ceterísq; agnatis & cognatis vt fusè tractatur in d.l. 2.§.4.5.6.7.8.9.& 10. D. ad Senat. Tertull. in Nouell.cõstit. de hæred.ab intest.venien.118. Primum caput de numero liberorũ qui ex Senat. requirebatur vt mater posset succedere, sublatum fuit à Iustin. cuius constitutio extat in l.2.C.de iur.liber. de qua fit mẽtio in §.sed nos Instit.tit.de Senatusc.Tertul.ho-

die igitur quamuis nullos alios liberos susceperit mater præter eum de cuius successione agitur nihilominus debet ei succedere, nec necesse habet ius trium aut quatuor liberorum à principe impetrare vt olim fiebat ab iis mulieribus quæ tot liberos non fuerant enixæ, vt author est Paul. recep.sent.libr.4.tit.9.§. vlt. Ante Iustin.fuerat quidem ius trium liberorũ omnib.concessum ab imperatoribus Honorio,& Theod. vt patet ex l. 1.C.de iur.lib.sed quia dubitari poterat an matri quoque datum esset,ideo illud exprimere voluit Iustin.lata hac de re speciali lege.Proderat enim hoc ius liberorum ad honores adipiscendos authore Tacito,proderat cõiugibus, efficiebatque vt inter se solidi capacitatem haberent authore Vlp.vt in frag.tit.de solidi.capacit. Inter virũ & vxorem. Illud ergo ius primò datum ab Hono. & Theod. omnibus generaliter, à Iustin. postea matri speciali lege,hæc de primo capite.

6 De secundo iam diximus quod solum restat hodiè ex eo Senatusc. illibatum & immutatum. Tertium quo pater matri præferebatur hodiè sublatum est, sed variatum hac in re non semel. Illud enim in primis à Iustin.constitutum fuit,vt in successione filij emancipati cõcurrentibus patre & matre,fratre & sorore, frater & soror, soli in proprietate succederent, eáque inter se æquis diuiderent portionibus: quatuor autem vnciarũ vsumfructum obtinerent,pater verò & mater solum vsumfructum residuæ hæreditatis. i. bessis, nihil vero in proprietate. At in successione filiifamil.

famil.vt omnium bonorum defuncti vsusfructus esset patris, proprietas verò inter matrem fratres & sorores diuideretur.l.vlti. C.ad Senatusc.Tertull.tādem verò illud sancitum vt æquo iure succedat mater cum patre, siue sui iuris sit filius, siue in potestate constitutus, Nouell.de hæred.ab intest.venien.118.Exceptis tamen bonis quocumque tit.à patre profectis quæ defuncto filio in potestate constituto sine liberis pleno iure ad patrē reuertuntur exclusa matre, & fratribus defuncti qua de re videndus est Papon. tit.1.art.5.& 21. atque illud notatione dignum, ad patrem reuerti huiusmodi bona quamuis de his testatus fuerit filius, ita enim in supremis curiis iudicatum fuisse refert idē Papon.eod.tit.art. 23. in postremis editionibus.

AVVS autem de quo mētio erat in dicto cap. 3.matrem non excludebat nisi haberet nepotem in potestate vt declarat Theoph.in dic.tit.Instit. de Senatusc.Tertull.& nisi concurreret auus manumissor nepotis defuncti, cū eius patre ac matre, tunc enim quia pater vincebat matrem, auus patrem, ne fieret ἀντιστρέφειν, illud receptū fuerat vt auus hoc casu matrem excluderet, l.ęquissimū D. hoc tit. At iure nouo certissimum est auum etiam paternum excludi à matre vt patet ex d. Nouell.118. vbi dicitur ascendentes succedere salua gradus prærogatiua, & priores excludere vlteriores, idque rectè animaduertit Accurs. in authent.defuncto.in verb.gradus C.hoc tit.Hodie tamen bona ab auo profecta ad filium iam

7

mor

mortuum,& à filio ad nepotem ſiue fuerint data fauore matrimonij,ſiue alio quocũque tit.ab auo ad nepotem tranſlata, ad auum eiúſque hæredes reuertuntur, vt iam multis ſupremæ Tholoſanæ curiæ placitis deciſum fuiſſe comperimus in iudicando, extat ſanè hac de re placitũ eiuſdem curiæ apud Papon. in tit. *des ſucceſſions legitimes art. 23.* ex quo illud prætereà elicitur, ne matri quidem deberi legitimam in huiuſmodi bonis à patre profectis: nè igitur audiatur Oldradus qui cenſet conſ. 110. bona quæ quis filio donauit in contractu matrimonij quæq; à filio ad nepotes transferuntur ad eum non reuerti defunctis nepotibus, ſed ad matrem pertinere legitimæ ſucceſſionis iure, exploſa enim illius ſententia contrarium obtinuit in foro & in iudiciis.

8 DIXIMVS de auo conſequens eſt vt de auia aliquid dicam[9], quam cũ mater excluderet olim ſiue paternam,ſiue maternã, quin eam excludat etiam hodie ex d. Nouell. 118. nulla eſt dubitatio: Plus dico etiam matre non exiſtente in medio auiã nepotibus non ſuccedere, Defert enim Senatuſc. Tertull. matri legitimam filij hæreditatẽ,non auiæ nepotis, vt diſertè tradit Iuſtin.in tit.Inſtit.de Senatuſc.Tertull.nam neque ex aduerſo nepotes ſuccedebãt auiæ ex Senatuſc. Orfic.vt teſtatur idem Iuſtin. in tit.Inſtit. de Senatuſconſ. Orfic. nouis tamen imperatorum conſtitutionibus poſtea inductum, vt nepotes auiæ ſuccederent l.ſi defunctus.C. de ſuis & legit.lib. non tamẽ illud ex aduerſo,vt auia nepotibus ſuccederet

cederet quod tamē ratio postulabat. Porrò quod dicimus de iure veteri auiam nepotibus nō succedere de iure ciuili exaudiendum est, iure enim prætorio bonorum possessio ex cap. vnd. cogn. auiæ deferebatur, tit. Instit. de Senatusc. Tertull. in princ. ac prætereà ex edicto vnde 10. personæ vbi extraneus manumissor existebat. §. Et primo loco, Instit. de bonor. possess. nec probabis ex l. 2. § si mater versic. quid si nepotibus D. ad Senatusc. Tertull succedere auiam, nepoti iure ciuili si ab eius successione ob tutores non petitos exclusa fuerit, nam ille locus accipiendus est de illa auia quæ succedebat ex edicto si tab. test. null. extab. cap. vnd. cogna. vel ex edicto vnd. 10. personæ. Probabilior hæc solutio quam illa Contij in tracta. De success. & bon. possess. quę ab intest. defer. qua vult Vlpiani verba ita exaudiēda, matrem quæ non petiit nepotibus ex filio tutores, filio non succedere. primò quia patri non auiæ petendi tutores onus incumbit. Secūdò quia vbi viuit pater, filio alio tutore non est opus, ideoq; cohærere non potest istiusmodi interpretatio, nā iuxta eam fingendum est filium fuisse in humanis eo tempore quo petendi erant tutores, Alioquin si iam defunctum esse dicamus, quomodo priuabitur mater ea successione, quæ ei non deferebatur, sed nepoti ex filio? Atque hæc ex iure veteri. At ex noua Iustin, constit. 118. succedit nepotib⁹ auia siue paterna, siue materna, seruata gradus prærogatiua. i. nullis liberis defuncti superstitibus, aut patre aut matre, succedit inquā vt auus

& simul

& ſimul cũ auo. ſublata eſt enim differẽtia ſexus per illã cõſtitutionẽ,nõ modo inter aſcendẽtes, ſed etiã inter deſcẽdẽtes & collaterales,& cõcurrit cũ fratrib⁹ & ſororib⁹ defuncti ex vtroq; latere cõiunctis d. Nouell. 118.Cõcurrit etiam cum fratrũ filiis nec eos excludit ex d. Nouell.vt fratrum filij 127.quamuis olim excluderet.

9 SEQVITVR quartum caput de fratribus aut ſororibus defuncti cum matre concurrentibus: Erat hoc caput de fratribus conſanguineis non de emancipatis: De emãcipatis vero id ſanatum ab Imper.Valent.& Valẽte vt à matre excludantur, excluſis tamen aſpergatur tertia hæreditatis portio l.2.C.Theod.de legit.hæred.Poſtea Iuſt. de omnibus fratribus conſanguineis & cognatis deque ſororibus id conſtituit, vt fratribus cum matre concurrentibus,ſiue ſoli, ſiue cum ſororibus, hæreditas in capita inter omnes diuidatur, ſolis verò ſororibus cum matre concurrentibus, mater dimidiam, omnes verò ſorores alteram dimidiam ſimul ferant.

10 SED quod de ſororibus,id rurſus immutatum, cautúmque,vt eodẽ modo ſuccedat mater cum ſororibus atque cũ fratribus.i.in capita Nouell. conſtit.de Nup.§. quoniã mater,vnde deſumpta authen.cum ſolis.C.ad Senatuſc.Tertull.Rurſus Nouell.de hæred.ab inteſt.venien.118.illud expreſſum vt ſoli fratres & ſorores ex vtroque latere coniuncti cum patre,& cum matre cæteríſque parentibus ſuccedant, excludantur verò ex vno tantum latere coniuncti.

IAM

IAM de Cõſtantini lege aliquid dicamus quæ 11 eſt de agnatis cum matre concurrentibus quam ſuſtulit Iuſtin.per d.l.vlt.C.ad Senatuſc.Tertull. vt idem declarat in §. ſed cùm antea,Inſtit. eod. idque deindè plenius confirmauit in d. Nouell. 118.qua hic ſuccedēdi ordo præſcribitur,vt primò vocentur liberi : Secundò parentes : Tertiò agnati , & cognati ſimul. Nunc illud ſciendum priuari matrē beneficio Senatuſc. Tertull. & legitima filij ſucceſſione in quatuor caſib⁹.Primus ſi filio impuberi tutores non petierit , aut ſi petierit quidem ſed primis reiectis aliorum nomina non ediderit,ex conſtit. Seueri, quam refert Modeſtin.in l.2.in fi,D.qui pet.tut.vel cur.Atq; etiā Vlpianus ſuppreſſo Imperatoris nomine in d.l.2.§.ſi mater D.ad Senat.Tertull.vbi eā accuratè exponit:Id tamen obtinet ſi in pupillari ætate deceſſerit filius,non ſi pubes iam factus,iuxta imperatoris Conſtantini diſtinctionem in l.3. C.ad Senat.Tertull.& quod de matre cantum id locum habet in cæteris legitimis ſucceſſoribus, qui ob tutores non petitos iuſta defuncti pupilli hæreditate priuantur, ex conſtitutione Imperat. Theodoſ.& Valentin.l.ſciant 10.C. de legit.hæred. Secundus ſi mater quæ legitimam filij tutelam adminiſtrabat nō petitis tutoribus, nec redditis rationibus ſecundo nupſerit ex conſtitutione Theodoſ.& Valentin.l.omnium. C.ad Senat. Tertull. Tertius ſi mater quæ ſecundo nupſerit concurrat cum fratribus defuncti in bonis a patre profectis,non enim ſuccedit niſi in vſufructu

tantum,

tantùm, idque pro virili portione quamquam in aliis plenum ius habeat ex constitutione Imper. Theodos. & Valentin. l.mater C. ad Senat.Tertull.& authent.ex testamento C. de secund. nup. Quod etiam in patre obtinet qui nõ succedit filio in bonis à matre profectis, nisi quoad vsumfructum virilis portionis, si secundam vxorẽ duxerit,& si concurrant cum eo fratres defuncti.In aliis tamen bonis aliunde profectis succedet pleno iure cum fratribus defuncti in virilem portionem vt in iure certissimum; qua de re vidẽdus quoque Socinus cõsil.34.in pr.par.Et Boër. decis. 192. Quartus & vltimus si mater quæ secũdo nupsit intra annum luctus quæque ad vitandam infamiæ notã dimidiam partem facultatum suarum dedit liberis prioris matrimonij vno ex iis defuncto, cũ eius fratribus aut sororibus de hæreditate contendat:tunc enim in huiusmodi bonis à se profectis nõ succedit,sed soli fratres, aut sorores,l.si qua mulier 4.C.ad Senatusc.Tertull. & Nouell.constit.de nup.§.primæ siquidem, sed sublatis pœnis immaturarum nuptiarũ iure pontificio ex can.Euphemium cau.2.quæst.3. cessat etiam hodie iste casus.

12 IAM dicamus de iure Gallico. Abrogatum fuit in Gallia Senatusc. Tertull.Caroli noni edicto lato anno 1567. cuius tria sunt capita.

I. Primum ne mater succedat filio, in bonis à patre, vel à latere paterno profectis, vt à patruo & similibus.

II. Secundum vt in bonis quę aliunde filio obuenerunt, aut quæ fuerunt eius labore parta

parta succedat. Tertium vt nomine legitimæ dimidia pars vsusfructus ei cedat, nihil ex proprietate. III.

SED hîc quæritur, an in foro & in iudiciis obtineat hoc edictum? obtinet sane in patria consuetudinaria: itaq; iudicatur in summa Parisiẽsi curia teste Papon. in tit. *des successiõs legitimes, art.* 25. non tamen in iis prouinciis in quibus expressæ extant de successione matris consuetudines huic edicto contrariæ aut diuersæ, quas edicto prȩualere & potiores esse iudicauit eadem curia, vt testatur Ludo. Carundas respons. iur. lib. 1. tit. 100. In hac verò prouincia cæterísque quæ scripto iure vtũtur, seruatur ius ciuile repudiato hac in re Carolino edicto, quod numquam probauit curia Tholosana, imo nec Gratianopolitana, nec Burdegalẽsis vt testatur vir eruditissimus Renatus Coffinus in tracta. de summis Gallic. cõsuet. regul. part. 2. trad. 2. nu. 4. nec legimus in huiusmodi curiis fuisse vnquã publicatum. Ita tamen succedit mater vt bona à patre profecta aut ab auo ad eos reuertantur pleno iure, ex quibus ne legitimam quidem detrahere potest mater vt supra monuimus. 13

IAM de reliquis ascendentibus dicamus qui eod. modo succedunt quo auus & auia. In omnibus autẽ quatuor hæ regulæ perpetuò obseruandæ sunt. Prima *nullam esse inter eos differentiam sexus, sed fœminas vt masculos & cum masculis succedere.* Secunda *proximiores gradu vlteriores excludere.* Vt pater, & mater, auũ auiam, auus, & auia, 14 I. II.

III. proauum proauiam & sic deinceps. Tertia *eorum successionem fieri in genera, si soli fuerint, in capita verò si cōcurrant cum fratribus defuncti aut eorum*
IIII. *filijs.* Quarta *Defuncti fratres vtrinq; coniunctos eorúmque filios cum ijs concurrere, ac simul succedere: fratres in capita fratrum filios in stirpes.* Quæ regulę colligūtur ex Nouel. 118. §. si multis, vnde desumpta authent. defuncto. C. ad Senat. Tertull. Et ex Nouell. vt fratrum filij. 127.

DE SVCCESSIONE AGNAtorum & cognatorum.

§. 13.

ARGVMENTVM.

1. *Agnati qui, quomodo à cognatis differant, & quo nomine vocent Galli.*
2. *Agnatorum cum cognatis successio.*
3. *Fratrum successio. & qui fratres agnati qui cognati dicantur.*
4. *Consanguinea vxor dicitur quæ cōuenit in manum viri. & qui hodie vocētur cōsanguinei.*
5. *Consanguineorum successio. & cur ab aliis cognatis separati.*
6. *Fœminarū hæreditates perinde agnationis iure redeunt atque masculorum. nostræ vero hæreditates ad fœminas vltra consanguineorum gradum non pertinent.*
7. *Et quænā in hisce facta nouo iure mutatio. & 9.*
8. *Fratres ex vtroque latere coniuncti excludere*

eos

eos qui ex vno latere coniuncti sunt.

10 *Fratrum filij quo nomine vocandi.*

11 *De eorum successione, si cum fratribus aut sororibus defuncti concurrunt.*

12 *Si cum defuncti parentibus.*

13 *Si cum defuncti paternis, auunculis, amitis aut materteris.*

14 *An in capita vel in stirpes succedant iure veteri.*

15 *Et quomodo iure nouo.*

16 *Et quis iudiciorum vsus.*

17 *Patruorum auunculorum amitarum & materterarum defuncti successio.*

18 *An patrui & auunculi ex vtroque latere coniuncti cum parente defuncti nepotis, patruos aut auunculos ex vno tantum latere coniunctos excludant.*

19 *An frater patruelis vtrinque coniunctus praeferatur defuncti patruo aut auũculo ex vno latere iuncto.*

20 *Quatuor regulae in aliorũ cognatorũ & agnatorum successione.*

21 *Graduum computatio quae iure ciuili, & quae iure canonico.*

QVI sint agnati, & qui cognati vulgò notum est ex l. 2. in princi. D. de suis & legit. hęred. ex §. 1. Instit. tit. de legit. agnat. succeſs. ex l. 2. in princ. D. vnd. cogna. Et ex l stemmata §. 1. D. de grad. affin. Atque etiam illud co- 1

gnatorum nomẽ generaliter acceptum agnatos ſub ſe continere, ſpecialiter verò ab agnatis differre vt prętet iuris locos,comprobatur ex Paul. ap.Ruffin.in collat.legis Moſaicæ cum Romana tit. 16. Addamus quoque hodie in Gallia agnatos & cognatos omnes, communi nomine cóſobrinos appellari Gallicè, *Couſins*, teſte Chaſſaneo in conſuetud.Burgund.tit.7.§.8.Erat autem lata inter agnatos & cognatos differentia in ſucceſſione inteſtatorum, in qua agnati ſemper cognatos excludebant tam ex l.XII.tabul.quàm ex iure prætorio, quo vocabantur agnati ad bonorum poſſeſſionem ex 2.cap.vnd.legit.cognati ex 2.cap.vnd.cogna.vt patet ex titulis vnd. legit. & vnde cogna. & præterea ex l. ad inteſtati. C. de legit. hæred.

2 HODIE tamen ſuccedunt cognati ſimul cum agnatis ex noua Iuſtin.conſtit.118.nec alius aliũ excludit,ſuccedunt inquam,pater & mater ex æquis portionibus, ſublata enim inter eos differentia,fitque ſucceſſio non in genera,vt in aſcendentibus, nec etiam in ſtirpes regulariter vt in deſcendentibus quamuis quidam ex iis in quibuſdam caſibus ex ſtirpibus vocentur,ſed perpetuò in capita,ſeu in viriles portiones. vt autẽ res tota facilius intelligatur quidam gradus agnatorum & cognatorum enumerandi ſunt, & de ſingulis ſpecialiter tractandum ne vlla dubitatio ſupereſſe poſſit.

Fratrum ſucceſsio.

3 IN primis igitur de fratrib9 dicamus, hi enim primum gradum inter agnatos obtinent,ſunt autem

tem in secundo gradu ratione eius de cuius successione agitur. Superior enim & inferior cognatio à primo gradu incipit:at ea quæ ex transuersò numeratur à secũdo §. 1. Instit. tit. de grad. cognat. fratres autem alij sunt agnati, alij cognati: agnati sunt ij qui & germani & consanguinei vocantur in iure nostro: Cognati verò emancipati & ij qui vterini dicuntur. Vterinos esse cognatos non agnatos docet præter alios Diuus Ambros. in epist. 66. *Iam illud pulcherrimum quod negasti neptem tuam auunculo suo tuo filio semine conuenire, quia non agnationis si legitimo iure, sed cognationis copuletur necessitudine: quasi verò & vterini fratres. i. diuerso patre, sed eadem matre geniti possint diuerso sexu inter se conuenire coniugio, cùm & ipsi agnati ius agnationis habere nequeant, sed cognationis tantùm titulo inter se connexi sunt.* Consanguineos autem esse agnatos certissimum est. Paulus lib. 5. recept. sentent. apud Licinium Ruffin. In collatione legis Mosaicæ cum Romana titul. 6. *Si sui hæredes non sunt ad agnatos legitima hæreditas pertinebit, inter quos primum locum consanguinei obtinent. Consanguineos autem* (vt ait idẽ Vlpia. eod. loco) *appellamus fratres eodem Patre natos, licet diuersis matribus, qui in potestate fuerunt mortis tempore.* Et Caius apud eũdem Ruffin. aut si quis alius est eius libelli author, *Qui eodem Patre*, inquit, *nati sunt, fratres agnati sunt, qui etiam consanguinei vocantur nec requiritur vt matrem eãdem habuerint. Fratres quoque adoptiui Consanguinei vocãtur.* Idem Paul. apud eundem Ruffin. eod. loco. *Adoptiuus*

quoque frater si non sit emācipatus consanguineus est. Eos tamen impropriè consanguineos appellari monet Iustin.in §.per adoptionē,Instit.de legit. agnat.succefs. nisi pro (*quin impropriè*) legatur (*quin hi propriè*) vt iudicat D. Cuiacius. Consanguinea quoque ea vxor quæ conuenerat in manum viri. hæc enim filiis ex se natis sororis loco erat,viro autem filiæ Vlp. apud eundem Ruffin.
" *Consanguineos & adoptio facit & adrogatio, causa*
" *probata, sic lege, & in manum Conuentio.* Et non-mo-
" do filiis ex se natis sed etiā iis quos ex alia vxore vir susceperat vt patet ex his Caij verbis apud
" eundem Ruffin. *Sororis loco nobis est mater, aut no-*
" *uerca, quæ per in manum conuentionem apud patrem*
" *nostrum ius filiæ consecuta est.* Iidem porro sunt in iure nostro fratres legitimi & Germani cū consanguineis. ita verò appellantur ij omnes qui ex vno eodémque patre nati sunt siue vna tantum, matre siue diuersis, hodie tamen consanguineorum appellatione eos ferè semper designamus qui ex vno eodémque patre progeniti sunt, diuersis verò matribus, atque iis ex aduerso opponimus vterinos.

5 IAM dicamus de horum consanguineorū successione & post quos statim cōsanguinei admittebātur de quibus tamē lex XII. tab. locuta non fuerat,sed tantum de agnatis, verùm Iuriscōs.eis inter agnatos primum locum dederunt. Paulus apud eund.Ruf.eod.tit.*Sane consanguineos lex non*
" *apprehenderat, interpretatione prudentium primum*
" *locum inter agnatos acceperunt.* Cur autem cōsanguineos

guineos

guineos à reliquis agnatis separasset Iuriscósulti, ratio hæc reddi potest, quia in hoc gradu non solum masculi, sed etiam fœminæ admittuntur ad legitimam defuncti hæreditatē, At ex aliis agnatorum gradibus soli masculi admittuntur, excluduntur mulieres, quibus succedunt quidem ipsi. Illæ verò iis non succedunt ex iure veteri, à Iustin. postea correcto in l. lege XII. C. de legit. hęred. vt refert idem Iustin. in §. quod ad fœminas, Instit. de legit. agnat. success. & hac de re insignis est Caij locus apud eund. Ruffin. *Quod ad fœminas attinet* (inquit) *hoc iure aliud in ipsarum hæreditatibus capiendis placet, aliud in cæterorum ab ijs capiendis*.

NAM & fœminarū hæreditates perinde agnationis iure redeunt, atque masculorū, nostræ verò hæreditates ad fœminas vltra consanguineorum gradum non pertinent, itaque soror fratri legitima hæres est. Amita verò & fratris filiæ hæres esse non potest. Idque etiam refert Vlp. codē tit. apud eundē illud autem ius quo mulieres excluduntur à masculorum hæreditatibus non est referēdum ad leges XII. quæ agnatis tam masculis quàm fœminis legitimam hæreditatem deferebant, sed ad ius ciuile. i. ad Iurisconsultorū interpretationes, aut ad l. Voconiā vt testatur Paul. recept. senten. lib. 4. c. 8. Atque etiam Iustin. in d. §. quod ad fœminas vbi profitetur abrogato iure ciuili se legē XII. tab. in vsum reducere. Illud ergo primò obseruandum consanguineos inter agnatos primo succedere. Secundo inter eos

6

æquo iure fœminas cũ masculis admitti. Tertiò ab aliis excludi fratres cognatos. i. consanguineos emancipatos. Emancipati enim sunt capite minuti, capitis minutione pereunt legitimæ hæreditates quę iure veteri, id est, l. x i i. tab. deferũtur, vt supra explicauim⁹: Ac prętereà fratres vterinos: vtrósq; tamen. i. emancipatos & vterinos ad petitionem bonorum possessionis admitti ex cap. vnd. cogn. iure ciuili non succedere, excludi etiam ab iis parentes defuncti. l. 1. C. ad Senatus. Tertull. non tamen patrẽ, in cuius potestate fuerat defunctus, qui solus filij bona occupabat olim iure peculij vt supra diximus. Excludi præterea filios fratrum & reliquos agnatos l. 3. C. de legit. hæred.

7 Haec autẽ ferè sunt omnia immutata hodie, Primus quidem post liberos defuncti eis datur locus, vt olim sed non solis: nã hodie simul cum his succedunt parẽtes defuncti & non solum pater sed etiam mater, imò & auus, auia, proauus proauia & cæteri deinceps. Succedunt præterea fratres cognati. i. emancipati & vterini: succedũt etiam fratrum filij: quæ omnia sunt inducta Iustin. constitutione de consang. & vterin. fratr. 84. Et constit. de hæred. ab intest. venien. 118. Et illud consequẽter vt fratres cognati qui olim tantùm bonorum possessores erant sint hodie legitimi hæredes, simulque succedant cum consanguineis, imò & illud, consanguineos à consanguineis excludi: eos nimirum qui sunt ex diuersa matre ab iis qui vtrinque coniuncti.

Est

Est enim regula certiſſima fratres ex vtroq; latere cōiunctos.i. eod. patre & eadē matre progenitos eos excludere qui ex vno latere coniūcti ſunt, id eſt, qui habent quidem eandem matrem, ſed non eūdem patrem: aut, ex diuerſo quibus eſt idem pater ſed non eadem mater. Si verò nulli extent ex vtroque latere cōiuncti, ſed hinc conſanguinei ex eod. patre progeniti: Illinc vterini, tunc conſanguinei non excludunt vterinos, ſed omnes ſimul pariter ſuccedunt, bonorum tamen ſeparatio hoc caſu facienda eſt: non quidem eorum quæ aliūde quàm à patre aut à matre eis obuenerunt quæ ex æquo inter ſe partiuntur, ſed tātummodo paternorum aut maternorum: locum enim habet hoc caſu quod vulgo dicitur. *Paterna paternis, materna maternis*, Cōſanguinei paterna integra & illibata conſequuntur, vterini materna, vt vulgo colligitur ex l. de emancipatis C. de legit. hæred. & in hanc rem videnda quoque Nouell. Iuſtin. de conſang. & vterin. fratr. 84. vnde deſumpta authent. Itaque C. commun. de ſucceſs. & Nouell. de hæred. ab inteſt. venien. 118. hanc autem bonorum paternorū & maternorum ſeparationem inter fratres, ſequuntur & probant iuris interpretes tàm veteres quàm noui, vt Accurſ. eiúſque ſequaces in d. authē. Itaque C. commun. de ſucceſs. Cuiacius ad d. Nouell. de conſang. & vterin. frat. Guliel. Benedic. in verb. Et vxorem nomine Adelaſiam deciſ. 5. nume. 103. Corneus conſil. 7. vol. 3. & conſ 94. num. 10. & conſ. 286. in 1. volum. & Alexander conſ. 5. nu. 3.

vol.6.Chassan.in cõsuet.Burgund. tit. de successio.§.8.Boer.decis. 135.num.3.nec dissentit vsus ab huiusmodi interpretatione vt videre est apud Papon.in tit. *des successions legitimes,ar.8.*

9 FVIT etiã facta in hac consanguineorũ linea, alia mutatio aut vsu,aut iure nouo nam succedebat olim filius adoptiuus tamquam consanguineus,simul cum aliis consanguineis,atque etiam ea mulier quæ in manum viri conuenerat,Succedit quidem ex noua Iustin.cõstitutione hodie filius adoptiuus ex l.vlt.C. de adopt. non succedit tamẽ ex vsu Gal.vt supra diximus.De matre non distinguimus vt olim,vtrũ conuenerit in manum viri an non conuenerit. Iamdiu enim abolita & sopita est illa in manum conuentio, sed dicimus indistinctè, admitti matrem ad legitimam filij successionem, eámque cum fratribus defuncti vtrinque coniunctis succedre,reliquos excludere, atque in patre idem obtinere ex d.Nouel.118.

Fratrem filij an rectè nepotes appellentur.

10 FRATRVM filij propriè fratres patrueles inter se vocãtur quando ex duobus aut pluribus fratribus progeniti sunt: Consobrini,quando ex duabus sororibus. Amitini quãdo ex fratre & sorore, idque vulgo notum ex §. quarto gradu Instit. de gradib. cognat. respectu patruorum & auunculorum fratrum & sororum filij dicũtur, sed an etiam nepotes? vulgo hodie ita appellantur in Gallia:eos quoque ita appellat Accurs.in l.2. C. de succes.edic.& passim veteres alij interpretes, imo & scriptores posterioris æui, vt Spartianus qui eos nepotes per fratrem appellat & Diuus

Ambr.

Ambros.lib.8. epist. 66. *Nempe auunculus iste illius, illa huius neptis vocatur: nec ipse te reuocat sonus nominum, cum hic auū resonet illa idē nomen ad auunculum quod ad auum referat.* Aimonius quoque lib. 1. de reb. gestis Franc. cap. XIII. *dictum eis est*, inquit, *neptem regis esse ex fratre progenitam.* "
Guntherus lib. 5. de reb. Frider. gestis.

Nam patruus regis per septem signa ducatum.
Rite resignauit quæ tradedit ille nepoti. Et lib. 9
Concessit Catulo, qui regis auunculus, illo
Tempore dux validus felicia castra nepotis
Milite non pauco menisq;, Iuuabat.

Et paulò post.

Ille Frisingensis Otho maioris causa doloris
Extitit ingenuo comperta morte nepoti,
Hic patruus regis, &c.

Sigebertus in Chronicis sub annum. 692. Sāctus Vvādregisillus Ansegisi maioris Domus ex Vvalchiso fratre nepos.

Sed an ita appellati ab iis qui purè, & latinè locuti sunt? ita sanè si vera sit huius versiculi Ouid. lectio.

——— *Ab Aenea qui tibi fratre nepos.*

Ambigit enim de lectione D. Cuiac. consil. 42. Et pro (nepos) ponit (tuus) Ex veteri manu scripto. sanè apud Plaut. in Amphitry. nepotis verbum hac significatione vsurpatum videtur in hoc versic. Act. 4. Sce. 4.

Ego idem ille sum Amphitrio Gorgophonis nepos
Imperator Thebanorum & creontis vnicus.

Gorgophon enim non auia sed amita Amphitrionis fuit.

Sed nos in verbis fortasse nimis curiosi, quãquam hæc obseruatio non omnino sine fructu.

11 Iam dicamus de horum siue nepotum, siue filiorum fratrum successione: hi aut cõcurrũt cum defuncti fratribus, & sororibus: aut cum eiusdem parentibus, aut cum eiusdem patruis & auunculis: aut soli inter se existunt. de aliis non est quærendum quos omnes excludunt ipsi exceptis solis defuncti liberis: fratres & sorores defuncti iure veteri eis præferebãtur. l. 3. C. de legit. hæred. 62. in princ. D. de suis & legit. hæred. l. lege xii. vers. is etenim, C. de legit. hæred. vnde Caius ap. Ruffin. tit. 16. *Si quis defunctus erit si sit frater & alterius fratris filius*, sicut ex superioribus intelligitur frater potior est, quia gradu præcedit, & Papinianus siue Burgundio in lib. responsor. tit. 10, frater vel soror. fratris, vel sororis hæres erit secundum gradum qui constitutus est, & non alterius fratris vel sororis filij, id præterea confirmat Caius in fragm. tit. de intest. hęr. Et Paul. lib. 4. recep. senten. tit. 8.

Quomodo succedunt.

Hodie ex d. Nouell. de hæred. ab intest. venien. 118. huiusmodi fratrum filij simul cum fratribus vel sororibus defuncti succedunt, in stirpes tamen, non in viriles portiones: vt hoc pacto minori damno atque incommodo eos afficiant ad quos iure veteri tota hæreditas pertinebat: atque id, quando agitur de successione patrui aut amitæ, auunculi aut materterę, aut etiam quando de successione aui, aut auiæ cęterorúmque ascendentium: At quando de successione aliorum collateralium

lateralium tūc non habent ius repręsentationis, ideóque patrui atque auunculi iis præferuntur vt notat Iason in l.si auiæ num.4.& 5.C.de succefs. edic.& Decius conf.444.num. 2.& 3.

12 PARENTES defuncti excludebant olim huiusmodi fratrum filios eos etiam excludunt ex d. Iustin.constit.118.cui tamen quædam verba inserta sunt in versione Holeandri, quæ aliud definiunt: sed dicēdum est ea translata fuisse ex Nouell.vt fratrū filij 127.vbi porrigit Instin.ad fratrum filios cum parentibus cōcurrentes id quod in Nouell.118. de iis statuerat eo casu quo cum fratribus defuncti concurrerent, vt nimirum simul cum iis succedāt:vtque hæreditas in stirpes non in capita diuidatur.Quod tamen in vtroque casu de his fratrum filiis accipiendum quorū parentes ex vtroque latere coniuncti erant: nam si ex vno tantum latere eos excludent parentes defuncti: fratres quoque ac sorores vtrinque coniuncti: vt ex aduerso fratres defuncti ex vno tantùm latere coniūcti, ab iis fratrum filiis quorum parentes vtrinque erant copulati,excludūtur, vt nominatim tradit Iustin.in d.Nouell. de hæred. ab intest.venien. 118. idq́ue probāt nostri interpretes atque etiam pragmatici vt est apud Boer. decis.125.& Cogneum cōs.140.nu.15. in 1. volu.Dec.conf.219.in 3.vol. Curtius Iunior cōsil. 46.At parentes numquam excluduntur, nec vlla fit bonorum separatio quoad illos quando cum defuncti fratribus concurrunt: succedunt enim in omnibus bonis cum germanis:cæteros verò,

vteri

vterinos, inquam, & consanguineos excludunt, qua de re videndus Papon. in tit. *des successions legitimes, art. 8.* & Mathesyl. in tracta. de success. ab intest. art. 1. num. 12.

13 NUNC dicendum de tertio casu quando nimirum concurrunt cum defuncti patruis, auunculis, amitis, aut materteris. Iure veteri omnes simul succedebant, nec alius aliũ excludebat, cùm essent tàm hi quàm illi tertio gradu. Iure nouo fratrum filij iis præferuntur, & succedunt soli his exclusis ex d. Nouel. 118. §. si igitur versic. illud palam. Iam restat quartus quando soli sunt nullis admixtis parentibus aut fratribus. Tunc in primis aduertendum, an fuerint eorum parentes vtrinque coniuncti, An ex vno tantum latere, si vtrinque omnes simul succedunt, si quidam ex vtroque latere, quidam ex vno tantum, potiores sunt ij quorum parentes ex vtroque latere coniuncti erant, soliqne succedũt in omnibus bonis indistinctè exclusis aliis, vt ait Ioannes Faber in authent. itaque C. commun. de succefs. Alexand. conf. 161. in 5. vol. Et Paul. de Castro conf. 368. At si alij sint ex latere paterno, alij ex latere materno, tunc succedunt quidem omnes simul in bonis aliunde quæsitis: in paternis verò & maternis idem obseruatur, At cùm succedunt eorũ parentes. i. paterna paternis, materna maternis, adiudicantur: qua de re videndus Guliel. Benedic. in cap. Raynutius in verb. Et vxorem nomine Adelasiam dec. 5. nu. 105. Porrò nihil interest an fuerint eorum parentes emancipati, aut in pote-

state

ſtate parentum conſtituti: nihil quoque an maſculi vel fœminæ l. lege x I I. tab. C. de leg. hæred. & Nouell. 118.

14 SED magna quæſtio hodie in huiuſmodi fratrum filiis, an ſuccedant in capita, an verò in ſtirpes quando exiſtũt ſoli? de iure veteri nemo dubitat, id enim certiſſimum eſt, eos olim vocatos fuiſſe in capita, non in ſtirpes l. lege x I I. C. de legit. hæred. § hoc etiam Inſtit. de legit. agnat. ſucceſ. l. 2. §. hęc hæreditas, D. de ſuis & legit. hæred. l. 2. §. vlt. D. ſi pars hæred. pet. Caius in frag. tit. de inteſt. hæred. Vlp. quoque in fragm. de hęred. legit. vndè Paulus apud Ruffin. in d. tit. 16. de legit. hæred. *Si duorum,* inquit, *fratrum ſint liberi, non in ſtirpes ſed in capita hæreditas diuiditur.* Papin. quoque ſiue Burgundio reſponſ. tit. 10. *In capita inter fratris filios hæreditas diuidetur ita vt quãti fuerint fratrum filij ſingulas & æquales portiones tollant.* Id tamen non ita expeditũ eſt, quin aliquando in controuerſiam vocatum, & diſputationib9 agitatum fuerit olim inter veteres Iuriſcõſultos, ſed tandem ſedata hæc controuerſia, illudq; receptum quod ſupra diximus, vt indicat Caius Iuriſconſultus apud Ruffin. eod. loco. *Quæſitum eſt,* inquit, *ſi diſpari numero ſint forte nati ex vno vnus vel duo ex altero tres aut quatuor, vtrum in ſtirpes diuidenda ſit hæreditas ſicut inter ſuos iuris eſt, an potius in capita? iamdudum autem placuit in capita diuidẽdum hæreditatem. Itaq; quotquot erunt ex vtraque parte perſonæ tot portiones fient.* Eadem autem cõtrouerſia inter noſtros interpretes poſtea renouata

uata fuit ob nouã Iustin. legẽ Nouell. dico 118. ex qua censent quidam successionem hodie fieri debere in stirpes vt Accurs. & Accursiani. Alij verò in capita vt Azo & plures hodie cũ eo. Qui volunt in stirpes, aiunt Iustinianum in d. Nouell. id generaliter, & regulariter definire, vt fratres & fratrum filij in stirpes succedant, ab eámque causam Irnerium veterem iuris interpretem, authenticam cessante. C. de legit. hæred. inde excerptam, his verbis concinnasse, *Vocantur primò fratres fratrumq́, filij in stirpes.* Addunt præterea, Iustinianũ cauisse vt huiusmodi fratrum filij excludãt defuncti patruos, amitas, auũculos & materteras, quãuis omnes sint in tertio gradu, quod fieri nõ potest nisi iure repræsentationis: vbi autem est repræsentatio ibi est successio in stirpes. Qui contra sentiunt, aiunt regulariter cautũ non fuisse eâ Nouell. vt fratrum filij in stirpes succedant, sed ibi demum vbi concurrunt cũ fratribus defuncti. Eóque sensu accipi debere d. authent. cessante, vt hoc pacto quam minimo damno atq; incommodo eos afficiant, ad quos tota hęreditas pertinebat iure veteri: patruos inquam & auunculos, quæ non cessat quando soli inter se diuidũt hæreditatem, postea tamen de iis cõstitutum ab eod. Iustin. vt succedant in stirpes, quando concurrunt cũ defuncti parentibus, d. Nouell. vt fratrum filij, sed eadem semper ratione vt leuiori damno parentes afficiant ad quos solos hęreditas olim pertinebat.

15 PORRÒ quod in quibusdã casibus iure nouo indu-

inducitur contra veteris iuris rationem nūquam est producendum ad cōsequentias absque noua lege, nec mutate quod fuit cautum de patruis & auunculis:nam quod ait Iustin.id ideò fieri, quia huiusmodi fratrum filij in parentum locum succedant.i.vt vulgo loquimur eorum personam repræsentant. Ita exaudiendum esse eos quidē parētum personam repræsentare ad patruos excludendos, quia id nominatim cautum à Iustin.non autem in diuidēda inter se hæreditate, quia à Iustin.id fuerit omissum, & relictum veteris, iuris dispositioni:ac præterea secundum naturam esse vt hæreditas potius descendat quam ascendat. Porrò non parui momenti hac in re esse puto. Harmenopuli authoritatē qui earum Iustin.Nouellarum sententia breuiter expressa,& relatis ac definitis singulis earum casibus, infert tandem. *Si defuncto fratres non supersunt,sed filij fratrum duntaxat,præmortuis duobus aut tribus fratribus, per capita & in singulas eorum personas hæreditas distribuatur,hoc est vt quotquot sint ex æquis portionibus pro se quisque ad hæreditatem vocetur.* Hæc Harmenop. Verior ergo Afonis sententia quā Accursij, plures tamen Accursius secum traxit factáque tandē illius opinio communis vt patet ex cōs. Alexan. 55.in quarta parte, & ex Guidone Pap.quæstio. 134.ex Ioan.Fabro in §.nos autem Instit. tit. de legit.agnat. succeſs. ex Zazio in singularibus intellec.quam etiā nouis rationibus tuetur Anton. Contius in tracta.de hęred.& bonor.posseſs.quę ab intest. defer. Sed ei doctè respondet Hotom

in quæst. illustr. à quo Azonis sententia multis rationũ momentis firmata ac stabilita fuit, quam etiam probat D. Cuiac. lib. 2. feud. c. xj. de grad. succedendi in feud.

16 De vsu iudiciorum si quis requirat, dicam quoque in iudiciis cõtrouersam fuisse hãc quęst. & in iis obtinuisse olim sententiam Accursij ac iuxta eã in suprema Delphin. curia aliquando iudicatũ teste Guid. Pap. in d. quæst. 134. & Papon. in tit. *des successions legitimes, art. xj.* Ex aduerso explosa Accursij opinione Azonis sententiã reuocatam fuisse ac iuxta eam sæpius iudicatum in suprema Paris. curia testatur Ioannes Luc. placit. lib. 8. tit. 10. c. vlt. & Papon. in d. tit. *des successions legitimes, art.* 12. & 13. Idem quoque definitum fuisse in cõuentu ordinũ imperij Romani Spiræ habito testatur Claud. Cantiuncula ad tit. Instit. de legit. agnat. success.

Nemo ergo dubitet quin potior sit hodie in foro & in iudiciis Azonis sententia: quãquam asserat Stephanus Rãchinus pater meus, in suis notis ad Guidonem Pap. quæst. 134. suis temporibus aliquando iudicatũ fuisse iuxta Accursij mẽtem: sed non recte, neque ex præscripto legum, neque ex recepto iudicandi vsu vt ex superioribus patet.

17 Haec de fratrum filiis. Diximus etiã de patruis & auunculis, amitis & materteris, defuncti qui sunt in tertio gradu, de his denuò paucula addamus. Eos hodie excludunt fratrum filij vt iam diximus. An etiam fratrum nepotes? nequaquam

quam, hi enim ſunt in quarto gradu, nec habent ius repræſentationis, vt nec alij agnati, aut cognati præter ſolos fratrum filios, vt nominatim tradit Iuſtin.in d. Nouell. 118.§.eiuſmodi.& Oldrædus conſil.14.in fi.Succedunt ergo patrui & auunculi excluſis fratrũ nepotibus: excluſis etiã patruorum, amitarum auunculorum & materterarum filiis, qui ſunt etiã in quarto gradu l. auũculo C.cõmun.de ſucceſs.Quid dicẽdum ſi concurrat cum patruo defuncti auus? Dicerẽ auum potiorem eſſe, quia id ſolum iure nouo introductum vt fratres & fratrum filij cũ parentibus defuncti ſuccedãt,non etiam patrui & auunculi. Et ſanè non admitteretur ſine dubio hic patruus cũ defuncti patre, ergo neque cum auo admitti debet, fratres verò & fratrum filij in ſtirpes ſuccedunt:inde fit vt & cum ipſo auo admittantur,hęc cum ita ſint cenſet tamen Ancharanus patruum vtrinque coniunctum ſuccedere ſimul cum auo defunctæ neptis conſ. 347. cuius ſententiam refert Stephanus Rãchinus pater meus deciſ.part. 6.conſ.5.quod ſanè mihi planè nouum & à iuris regulis alienum videtur,ob eamque cauſam magis probo Cornei opinionem qui contrariũ ſtatuit conſ.229. in 3.volum.cum quo id concludo ſolum auum nepoti aut nepti ſuccedere, excluſo patruo,aut auunculo,amita aut matertera etiam vtrinque coniunctis.

18 QVAERITVR præterea, An patrui & auunculi qui coniuncti erant ex vtroque latere cum parente defuncti nepotis (ſic enim patris filium

iam appello) eos patruos aut auunculos excludant qui ex vno tantùm latere coniungebantur? verbi gratia ex primo Titij matrimonio nati Caius & Mæuius: Ex secundo Sempronius: decessit Mæuius relicto filio decessit deinde, filius superstitib⁹ his duobus patruis quorum primus nempe Caius Mæuio ex vtroque latere coniunctus secundus nempè Sempronius ex vno tãtum: nunc quæritur an Caius Sempronium excludere debeat eò quod sit vtrinque cõiunctus defuncto & eius patri? censent iuris interpretes tàm veteres quàm noui vtrumque patruum succedere, quamuis hic fratris filius patruo vtrinque cõiuncto solus successisset excluso Sempronio ex vno tantùm latere coniuncto ex d.Nouell.118.vt supra diximus. Cur non igitur vicissim ei succedit solus Mæuius cum sit vtrinque coniunctus? quia lex deficit & nos omissum pro omisso habemus, nec supplemus sine authoritate, atq; vtinã eadẽ omnib⁹, in omnib⁹ religio, nihil enim iuris subuersioni aut internecioni magis cõparatũ quàm legum extẽsiones ad casus omissos, quæ tamẽ familiares & frequẽtes iuris doctoribus quibus in hac quæstione sanam mentem gratulor, maliis opto: Primus huius sententiæ assertor Bartholus in l. post consanguineos §.legitima. D.de suis & legit.hæred. quam alij sequuntur passim vt notatur in additione ad illius commentaria, in d.§.legitima. Itaque respondet D.Cuiac.ex facto consultus consultat. 4. Et ante eum Curtius Iunior cons. 46.& Corneus cons. 214.in 3.vol.videndus

præterea

Præterea Iacob⁹ de Bell.visu in §.si vero.Nouel. constit. de hæred. & falc. & Paul. de Castro in Authen.post fratres C.de legit.hæred.

Est & alia quæstio huic admodũ affinis, vtrũ frater patruelis, siue consobrinus vtrinque coniunctus præferatur defuncti patruo aut auunculo, ex vno latere coniuncto? Finge, erãt tres fratres Primus, Secundus, Tertius. Primus & secundus ex primo matrimonio procreati, & sic vtrinque coniuncti: Tertius ex secundo & sic ex vno tantum latere iis iunctis. Primus decessit vno superstite filio, secũdus itidẽ altero filio, qui postea intestatus concessit, superstitibus fratre patrueli, & patruo ex vno tantum latere coniuncto. Oboritur quæstio de legitima successione inter hunc patruum & fratrẽ patruelem, vult patruus succedere solus tamquam proximior excluso cõsobrino tamquam remotiori, cum sit in quarto gradu. Ex aduerso contendit consobrinus se solum legibus vocari cùm sit vtrinque coniunctus, & patruo potiorem esse qui defunctum ex vno tantum latere cõtingat. Quid iuris? Præferri debet patruus consobrino cúmque excludere est enim ipse in tertio gradu, consobrinus in quarto & in hanc rem singulare est Alexan.consil.66. in 5.volum.in quo hæc proponitur quæstio, & deciditur in hunc modum, vbi quoque notanda regula quam ibidem ponit Alexan.quámq; ab aliis probari testatur nempè, *Coniunctionem ex vtroque* « *latere in successionibus ab intestato tunc demum atten-* « *di, cùm fratribus aut patruis, aut parẽtibus succeditur.* «

19

Ideóque in hoc casu nihil efficere cùm sit quæstio de successione fratris patruelis tunc enim æqualiter omnes succedere, coniunctos inquã ex vno latere cum iis qui ex vtroque, vt docet idem Alexan.in eod.cons.idque confirmat authoritate aliorum interpretum. Et Paul.de Castro cons. 368. imo & sunt qui volunt nihil efficere istiusmodi coniunctionem quando est quęstio de successione patrui inter fratrum filios quorum opinionem improbat Paul.de Castro d.cons.368.& in authẽ.post fratres 2.C.de legit.hær.eíque subscribit idem Alexand.in d.cons. 166.

20 DE reliquis agnatis & cognatis nõ est vt exẽpla quæramus, quædam tãtùm regulæ obseruandæ sunt in eorum successione perpetuò veræ ex iure nouo.

PRIMA hæc est, Agnatos & cognatos hodie simul succedere, nullo inter eos habito discrimine, vt sororis neptem cum fratris nepotè: auunculi aut materteræ filium, simul cum patrui aut amitæ filio: Auunculum magnum & materteram magnã cum patruo magno, & amita magna: qui omnes sunt in quarto gradu, sed alij agnati, alij cognati.

SECVNDA proximiores agnatos aut cognatos excludere vlteriores: vt sororis nepos qui est in 4. gradu, fratris pronepotem qui est in 5. excludet quãuis ille sit agnatus hic cognatus item auunculi filius patrui nepotẽ: Patruus aut auunculus magnus, amita aut matertera magna proximiores sobrino quos gallicè vocamus, *Cousins*

remué

remué de Germain,cùm illi ſint in 4.gradu hi verò in 5.l.2.C.de ſucceſs. edic. qua de re vidēdus D. Cuiac.conſult.23.& ſic de aliis.

TERTIA nullam eſſe inter eos differentiam ſexus,ſed fœminas ſimul cū maſculis ſuccedere, & proximiores mulieres excludere vlteriores viros,quod obtinebat quidem olim in ſucceſs. cognat. At non in ſucceſſione agnatorum in qua vltra primum gradum conſanguinitatis non admittebantur mulieres vt ſuperius diximus.

QVARTA, Collaterales omnes præter fratres,& fratrū filios, ſuccedere in viriles portiones,id eſt,in capita,numquam in ſtirpes, quæ omnes regulæ colliguntur ex d. Nouell.118. §. ſi verò.

21 QVONIAM verò hîc de gradibus mētionem facimus, id obiter notandum eſt, aliter gradus cōputari in matrimoniis ex iure canonico; Aliter in ſucceſſionibus iure ciuili. Nā in matrimoniis ſemper duæ perſonæ vnum conſtituunt gradum,fitque numeratio à primo parente vnde omnes orti, vſque ad eos de quorum coniunctione agitur,vt ſi quæratur in quo ſint gradu conſobrini, ab auo ad eorum parentes vnus cōſtituītur gradus,alter vero à parentibus ad eos. Erunt ergo in 2.gradu.At in ſucceſſionibus ſemper vna perſona adiecta gradum facit,incipitque numeratio ab eo qui vult ſuccedere, indéque ducitur vſque ad communem parentem vnde orti tàm ij qui ſuccedunt quàm ij quibus ſucceditur, vnde poſtea deſcendit ad eum vſque de cuius ſucceſ-

ſione agitur, vt ſi conſobrinus ſit is qui vult ſuccedere, dicemus ab eo ad patrem eius conſtitui vnum gradum: à patre vſque ad auum ſecundum gradum: ab auo ad patrem defuncti tertium gradum, à patre defuncti ad defunctum conſobrinũ, quartum gradum. Qui igitur duobus tãtùm gradibus inter ſe diſtant cùm agitur de eorum coniũctione. Et matrimonio ij quatuor gradibus diſtingũtur, cùm eſt quæſtio de eorum ſucceſſione, idque itáque perſpicuè explicatur in can. ad ſedem cau. 35. quæſ. 5. quod etiam vulgò ſequimur hodie non modo in ſcholis ſed in foro & in iudiciis vt author eſt Accurſius atq; Angelus in verbo generalia tit. Inſt. de grad. cog. Decius conſ. 8 33. & 444. Corneus conſ. 92. in 3. volum.

REGVLAE ET QVAESTIONES generales ad tres Superiores ſucceſſionum ordines pertinentes.

§. 14.

REGVLA, PATERNA PATERNIS, MATERNA MATERNIS.

ARGVMENTVM.

1 *Regula* paterna paternis, *quomodo habeat locum in deſcendentibus.*
2 *Quomodo in aſcendentibus.*
3 *Controuerſia, an dos filia defuncta ſuperſtitibus liberis ad patrem reuertatur.*

4 *Quid*

NVNC generales quædã regulæ & inſignes quæſtiones proponendæ ſunt, ad hanc totam ſucceſſionem quæ fit iure ſanguinis pertinentes, quarũ prima erit ea quæ vulgò iactatur. *Paterna paternis, materna maternis.* Quæ id vult eos qui ſunt à latere, aut genere paterno in bonis paternis ſuccedere: eos qui ex latere aut genere materno, maternis, cui quidẽ regulæ locus eſt inter deſcendentes aſcendentes & collaterales: in deſcendẽtibus ei dicemus locum dari ſi concurrant inter ſe liberi ex diuerſis matrimoniis procreati: vt ſi verbi gratia ſint Titio liberi ex primo & ſecũdo matrimonio, ei quidem ſuccedent ex æquo omnes l. matris D. ad Senatuſc. Tertull. qua de re vidẽdus Chaſſaneus in cõſuet.

Burgund.in tit. *des successions*.§.7.Ita tamen vt ea quæ à priore vxore lucratus est Titius ad liberos prioris matrimonij perueniant iuxta legem, hac edictali. C. de secund. nup. cui qui volet addat Romanum consilium 40. nu.6. At primæ vxori succedunt liberi soli ex primo matrimonio suscepti exclusis: aliis ex 2. qui affines sunt tantùm defunctæ. Affinitatis autem iure nulla defertur successio l.affinitatis.C.commun.de success. Secundæ verò succedent liberi ex 2.exclusis liberis ex primo qui secundæ vxori sunt priuigni, vt eis vxor nouerca, inter priuignum autẽ nouercam, & vitricum non est successio l.vitrico & l. amitæ C.commun.de success.& Papon. in d.tit.*des successions legitimes,art.18*. Fac autem 2. vxorem, defuncto priori viro alij postea nubere, & ex eo matrimonio liberos suscipere, ei defunctæ succedent liberi ex ea nati, tàm ex primo, quàm ex 2.matrimonio. Inde ergo fit, vt liberis ex vno eodemq; patre natis quamuis diuersis matribus bona paterna cedãt:iis vero qui ex eadem matre diuersis verò patribus bona materna.

2 IAM dicamus de ascendentibus, in quibus vt locum habeat hæc regula id exigimus, vt defunctum de cuius successione agitur in potestate habuerint: solo enim potestatis iure bona ab iis profecta ad eos reuertũtur: hoc iure cessãte non reuertũtur l.5.D.de diuort.l.familię.D.sol matr. l.vnic.§.accedit.C.de rei vxo. actio. Eísque in hãc rem singularis Nouell.Leon.25. de emãcip. & dotis constit. vnde fit vt nusquam reperias in iure

iure nostro bona à matre profecta ad matrẽ reuerti : sed tantùm ad patrem ea quæ ab ipso profecta, si modo defunctum filium in potestate habuerint. l. 2. C. de bon. quæ lib. l. vlt. C. commun. vtriusque iud. l. dos à patre. C. sol. matrim. & ita quoque exaudienda l. iure succursum. D. de iur. dot. in quibus legibus id cautum vt dos & donatio propter nuptias à patre profecta ad patrẽ reuertatur soluto matrimonio, aut morte filij filięuefamil. aut diuortio. Idémque dicendum de cæteris bonis profectitiis vt nimirũ ad patrem reuertantur filio vel filia defunctis, vt est apud Papon. in d. tit. *des successions legitimes, art. 5.* idque adeò verũ est vt nõ possit filius vel filia de huiusmodi bonis disponere superstite patre, id enim si fecerit nulla habita ratione istiusmodi dispositionis reuertuntur ad patrem nihilominus vt docet Bald. in l. penul. C. de Fals. causa adiec. & in l. quod scitis. C. de bon. quæ lib. idque nouissimè cõfirmatũ fuit Paris. cur. placito quod vide apud Papon. eod. tit. art. 23.

3 SED de dote magna quæstio inter nostros interpretes, An filia defuncta liberis superstitibus ad patrem nihilominus reuertatur? & reuerti cẽset Bulgarus, negat Martinus teste Accurs. in l. dos à patre profecta. C. sol. matr. iure quidẽ veteri reuertebatur, quintis tamẽ in singulos in infinitum relictis autho. Vlp. in fragm. tit. de dot. vbi eos non audio qui eum locum de liberis iam defunctis accipiunt, inde sequitur vt sublatis hodie omnibus detractionibus quæ olim variis ex causis

caufis fiebant Iuftin.conftit.de rei vxor.act.nūc quoque debeat dos integra ad patrem reuerti iuxta Bulg. fententiam quæ fane verior eft fed Martini receptior, quam probat maior pars noftrorum interpretum, admittit vfus & confuetudo tefte Accurf. in d. l. dos à patre C. fol. matr. Bertrand.conf.86. nu.12.& conf.197. nu. 10. & 11.vol.2. Paponio tit.*Des fucceſſions legitimes,art.* 5. nifi in cafu art. 24. & Stephano Ranchino patre meo in decif.Guid.Pap.147.

4 AT rurfus hîc quęritur,an defcēdentib⁹ poftea liberis dos ad filiæ defunctæ patrem, qui iam eft auus refpectu horum liberorum, reuerti debeat. An vero penes maritum,id eft,patrē eorundem liberorum remanere? Ad auum non reuerti, euincunt ea quæ fequuntur. Primo quia iā quæftio eft de fucceſſione defuncti inter auum & patrem in qua quæftione proximior excludit vlteriorem etiam inter afcendētes, vt id nominatim expreſſit Iuftin.in Nouell.de hæred.ab inteft.venien.118. Secundò quia tunc demum ad patrem aut auum reuertūtur bona ab iis ad liberos profecta,cùm fuerint liberi in eorum poteftate, vt patet ex iis quæ fuperius diximus, Auus autē nepotes ex filia in poteftate non habet vt omnibus notum ergo cùm hæc dos non poſſit amplius cōfiderari tamquam filiæ dos, fed vt nepotis hæreditas non poteft ad auum reuerti iure poteftatis,fed ad patrem pertinere debet legitimæ fucceſſionis iure.

5 INDE etiam efficitur vt nihil obftat, quod fupra alio

pra alio loco docuimus bona ab auo paterno profecta, ad auum reuerti, cætera bona matri defuncti cedere tamquã hæredi legitimæ: id enim fieri dicimus iure potestatis, & tunc demum obtinere ex iuris præscripto cum habet Auus liberos in potestate. Minus etiam obstat quod Bart. aliique doctores sentiunt in l. quod scitis C. de bon. quæ lib. nempe ad patrem reuerti bona ab eo, atque etiam ab iis qui sunt ex eius latere, profecta: Ad matrē quoque materna, & materni generis, Primò, quia id omninò alienũ à iure nostro & à sententia dictæ legis: Quod scitis vt mox dicemus, Secundò quia hoc etiam concesso, nihil inde efficitur, eo quod regula, *Paterna paternis, materna maternis*, inter eos demum locum habet qui sunt in vno eodẽque gradu, vt postea explicabimus.

His rationibus accedit etiã authoritas Calderini in cons. 1. de donat. int. vir. & vxo. & Angeli in §. præferuntur Instit. tit. de Senatusc. Tertull. atque etiam aliorum. Quinimo iuxta hanc opinionē ita sæpe iudicatum fuisse Nemausi testatum reliquit in quibusdam schedis quas apud me habeo Leo Fauerius olim patriæ suæ decus, & ob merita vnus ex summis illis iudicibus electis in curia Occitana bipartita. Aliud tamen ius postea receptum in eadem Nemausensi curia & in ea pro auo materno iudicatũ aduersus patrem defuncti, Sententia quoque hac de re lata Tholosanæ curiæ placito postea confirmata, cùm ad eam prouocatum fuisset vt testatur idē Fauerius in quibusdam recitationibus, vtque multis com- 6

pertum

pertum hodiè. Quæquidem opinio doctorū authoritatibus confirmari etiam potest cùm idem sentiat Ancharinus conf.349.& Rubeus Alexād. consil.42. 79. & 166. in sept. volum. atque alij plures.

7 HODIE igitur illud indistincte admittamus in foro & in iudiciis bona ab auo siue paterno siue materno profecta ad nepotem, siue directo, siue per mediam filij aut filiæ personam, siue dotis titulo, siue donationis fauore matrimonij aut alio quocumque, ad auum reuerti siue contēdat auus cum patre defuncti nepotis, siue cū matre, siue cum quolibet alio. Cætera autem defuncti bona ad patrē matrémve pertinere, vt legitimos intestati hæredes, si tamen fuerint defuncto nepoti liberi hoc casu certum est ad eum nihil reuerti, omniáque bona etiam ab eo profecta ad huiusmodi liberos pertinere, atque in hanc rem videnda Guid.Papæ decisio.147.

8 NVNC reliqua persequamur, in hac ergo quæstione à iure recessum est, sole enim potestatis iure bona à parentibus profecta ad eos reuerti debent: At hodie ius reuersionis admittit vsus in persona aui paterni qui nepotem non habet in potestate, quid mirum? cum idem admittāt plerique interpretes in matre ad quam reuerti volūt bona non solum ab ea profecta, sed etiam ab iis qui sunt ex suo latere, verbi gratia, si decesserit filius intestatus cui viuo quædam donauerat mater, auunculus, aut matertera, superstite patre & matre, ad matrem bona materna, & materni generis,

neris, pertinere volunt, id est, non modò quæ ab ea, sed etiam quæ à cognatis ex eius latere profecta sunt, ad patrem paterna, & paterni generis, si quæ fuerunt, Bona autem quæ aliunde quam ab agnatis aut cognatis defuncti obuenerunt, volũt quidem ex æquis portionibus diuidi inter patrẽ, & matrem, idémque cõstituant in auis, nimirum si cõcurrat auia materna, cum auo paterno vt ad auiam reuertantur, non modò bona à se donata defuncto nepoti, sed etiam ea omnia quæ ab iis qui sunt ex suo latere ad defunctum obuenerunt, vt etiam auo omnia paterna, cæteráque quæ paterni generis esse dicuntur, Cuius opinionis author est Bart. in l. quod scitis C. de bon. quæ lib. quã elicere conatur ex d. l. quod scitis C. de bon. quæ lib. & ex Accurs. interpretatione in eandem sed quam longe absit ab eo sensu d. lex quod scitis sciunt ij quibus aliquid est cordi, & cerebrum in capite.

TRIA enim enunciantur in illa. l. Primò vt nec filia lucrum donationis propter nuptias, nec filius dotis patri acquirat vt iam ante fuerat constitutum. Secundò vt defuncta filia liberis relictis huiusmodi lucrum ad eos pertineat excluso patre filiæ defunctæ; id est, auo horũ liberorum, atque etiam eorundem patre. Tertiò vt his liberis postea morientibus ad eorum patrem pertineant huiusmodi lucra quoad proprietatem, vsusfructus verò auo paterno cedat, hæc omnia quid ad nostram Andromacham, vt dicitur: nulla enim mentio in tota illa lege, de auo materno 9

neque

neque etiam illud quæſitũ, An bona à matre, aut ab auo materno profecta ad eos reuerti debeãt, ſed id tãtum deciſum, vt defuncta filia ſuperſtite viro & ſocero, lucrum ex eius dote ad virum pertineat non ad ſocerum: vt liberi ſi quos habeat in huiuſmodi lucro pręferantur & viro & ſocero vt iis poſtea defunctis vir ſocero præferatur hac ratione quia bonorum aduentitiorum filij vſusfructus cedit patri, inde fit vt à Bart. diſſentiat Bal. in d. l. quod ſcitis. Et in authent. defuncto C. ad Senat. Tertull. & cũ eo Nicolaus de Vbaldis in tract. de ſucceſs. ab inteſt. parte 2. nu. 4. Cynus, Salicetus, Fulgoſius, & alij in d. l. quod ſcitis. C. de bon. quę lib. & in d. authen. defuncto C. ad Senatuſc. Tertull. Alij tamen interpretes Barthol. paſſim ſequuntur vt Paul. de Caſtro in d. l. quod ſcitis. Angelus in d. §. pręferũtur. nu. 6. in princip. De Senatuſc. Tertull. in Inſtit. Matheſillanus in tracta. de ſucceſs. quæ ab inteſt. defer. art. 2. nu. 5. Benedic. ad caput Raynuti⁹ in verb. & vxo. nom. Adelaſ. deciſ. 5. num. 74. & additio ad gloſſam in d. l. quod ſcitis. Ancharan. conſ. 349.

10 VNDE meritò? quis dubitare poterit quænã in foro & in iudiciis ſequenda ſit opinio, ſi quæratur quænam verior, expedita res erit. Bartoli enim ſententia tam falſa eſt quàm quę falſiſſima. Quam non mutat d. l. quod ſcitis: quam deſtituit perpetua iuris noſtri natio, qua inter ſolos fratres nouis cõſtitutionibus inducta fuit bonorum maternorũ à paternis ſeparatio antea inaudita, id eſt, ante legẽ de emãcipatis. C. de legit. hęred.

neque

neque id inter omnes fratres, sed solũ inter eos qui ex vno tantùm latere coniũguntur: idq; tunc demum cùm inter se concurrunt: Nam vtrinque coniuncti eos excludunt nec secum admittũt, ne quidem in iis bonis quæ inde profecta vnde illi. Nemo etiam interpretum istiusmodi bonorum differentiam trahere nititur ad patruos & auunculos cæteròsque collaterales qui ex omniũ sententia æqualiter succedũt in omnibus bonis vndecunque profectis. At si Doctorum authoritatibus certandum sit sanè aut par aut superior erit Bartoli sententia, ad quam tamen subruendam totus fuit Decius qui multis in locis aduersus eã consuluit adductis rationibus & authoritatibus quæ pro eo pugnãt, vt cõs. 94.nu.9.10.11.12.& cons.186.nu.2.in 1.vol. & cons. 7. in 3.volu. vbi censet, Ascendẽtes eiusdem gradus defuncto simul succedere nulla habita bonorum differentia quem sequitur pater meus Stephanus Rãchinus decis. par. 4. conclus. 385.& par. 5. conclus.94. 104. & 387.

11 Et iuxta hanc sententiam cõsulendum & iudicandum censeo in omnibus superioribus casibus, duobus tamen exceptis: Primò quando est quæstio de bonis ab eo profectis qui defunctum habuit in potestate, quæ ex iure nostro ad eum redire debent. Secundò vbi est quæstio de dote ab auo profecta, inter eundem auum,& filiæ defunctæ virum deficientibus liberis, quæ ad eum reuertitur ex supremæ Tholosanæ curię placitis, quæ sanè neque vidi, neque legi, (ne mentiar)

sed ijs fidem habeo qui se ea vidisse testati sunt.

12 HAEC cùm ita sint, illud etiam cósequitur, vt si concurrant fratres defuncti vtrinque côiuncti cum eiusdem matre, non possit mater ea bona ad se retrahere, & vendicare iure præcipuo quæ ab ea ad defunctum quocumque titulo peruenerũt, sed in iis simul cum fratribus pro virili portione debet succedere, quemadmodum & in aliis bonis, vt etiam Guid. Papius cons. 15. Idémque statuam in cæteris parentibus qui liberos in potestate non habẽt: reliquos verò excipiam: ad quos perpetuò redire volo, quæ ab iis profecta, vt supra dictum & doctum.

13 IAM videamus quid in Collateralibus obtineat, quod facillimo negotio ex præscriptis legũ & interpretum sententiis expediri potest: cẽsent interpretes vltra fratres & fratrũ filios huic regulæ locum non esse, vt Bart. & Salyc. in authen. itaq; C. commun. de succes. Paulus de Castro in authen. post fratres prima C. de legit. hær. Chassaneus in consuetudines Burgund. tit. 7. §. 8. quæstio. sed quæro numquid, &c. Benedic. ad caput Raynut. in verb. *& vxo. nom. Adelas.* decis. 5. nu. 103. horum autem interpretum opinio iuri non aduersatur. Olim quidem cum succederent soli agnati, cognatis exclusis huic quæstioni locus esse non poterat, Agnati enim bona tàm paterna quàm materna soli obtinebant: nouo autem iure inter solos fratres, inducta à Iustin. hæc bonorũ separatio, ab interpretibus autem ad fratrũ filios porrecta ob ius repræsẽtationis iis datũ à Iustin. in qui

in quibuſdam caſibus, vlteriùs autē non fuit producta, optima ſanè ratione magis enim dubitet quis, An trahi debeat ad fratrum filios de quibus nihil expreſſerat Iuſtin. quàm An vlterius produci non debeat. Nam ſi hæc fuiſſet Iuſtin. mens & ſententia non dubium quin illud clare expreſſiſſet in d. Nouel. 118. aut alia lege à ſe lata, quod cùm non ſit factũ, & leges nouæ ſtrictè accipiendæ ſint, omiſſum pro omiſſo habendum, maximè verò cùm clarè teſtatus fuerit Iuſtin. in d. Nouel. 118. ſe nullam admittere differentiã inter agnatos & cognatos quæ ſanè introducitur per huiuſmodi bonorum ſeparationem, & hæc de iure ciuili.

DISPICIAMVS modo quid vſus admittat. 14 In Gallia ſanè conſuetudinaria, nulla dubitatio quin ad omnes collaterales pertineat illa regula, Paterna paternis, Materna maternis, ad quã referenda puto, illa ſupremæ Pariſienſis curiæ placita quæ extant hac de re apud Lucium in tit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. & apud Papon. in tit. *Des ſucceſſiõs legitimes, art. 9.* 16. & 17. vt etiam ad Aluernorũ conſuetudinem id quod tractat Maſuer. in princ. tit. De ſucceſs. & vlt. volunt. & ſanè in omnibus ferè prouinciis Galliæ conſuetudinariæ, extant ſcriptę hac de re cõſuetudines quas notat Chaſſan. in d. tit. 7. *des ſucceſs.* §. 8. in princ. At in ea Galliæ parte quæ iure ſcripto vtitur, incertum quid obtineat, Anton. quidem Fontanonus in prima annotatione ad Maſuer. tit. de ſucceſs. & vlt. volunta. clarè teſtatur illam regulam

indictinctè & regulariter obſeruari in hoc toto Galliæ regno contra iuris ciuilis rationem, de cuius teſtimonio dubitarem, aut ſaltem ad Galliam conſuetudinariam ex qua ille oriundus, & cuius incola, eius verba reſtringerem, niſi aliud teſtimonium Ioan. Bertrandi quondam præſidis Tholoſani extaret apud Papon. in d. tit. *Des ſucceſſions legitimes*, art. vlt. in nouiſſimis editionibus vbi multis Tholoſanæ curiæ placitis id definitũ fuiſſe refert Papon. idque ſibi cõpertum eſſe ex quibuſdam memoriis ſiue ſchedis eiuſdem Bertrãdi, in quibus (vt ait) præſcripta & definita erat hæc collateralium ſucceſsio. Et tamen mirum quàm ſint hæc apud nos incerta. Quæſiui à multis quiſnam eſſet, hac in re vſus. varij varia dixerunt: incertior fui multò quam dudum. Ferè tamen omnes teſtabantur ſe nihil vnquam inaudiuiſſe de huiuſmodi bonorum ſeparatione in erciſcendis legitimis hæreditatibus, præter admodum paucos, qui in patruis & Auunculis huic regulę aliàs locum fuiſſe datum in iudiciis affirmarunt, idq; ſe vidiſſe teſtati ſunt. Vnde mihi ſcrupulus iniectus qui hæret. adhuc. Nec tamẽ ita infixus quin & iudicando & cõſulendo iuris diſciplinam & interpretum authoritatem prętulerim ſemper iuſtiuſmodi teſtimoniis parum admodum certis.

15 PORRO vbi admittitur hæc regula, *Paterna paternis*, &c. ibi ſtatim duæ aliæ quæſtiones exoriuntur. Prima, An ei tantùm locus ſit inter eos qui ſunt in eodẽ gradu, ita vt proximiores agnati exclu

excludant vlteriores cognatos vbi eſt quæſtio de bonis maternis? Et ex aduerſo proximiores cognati agnatos remotiores, quando de bonis paternis? dicendum eſt ei non eſſe locum niſi inter eos ſolos qui ſunt in eodem gradu: vnde fit vt ſi concurrat patruus cum Auunculi filio, & bona defuncti profecta ſint ex linea materna, potior habeatur patruus tamquam proximior. Species etiam fingi poteſt in fratre vterino cum vlteriore agnato concurrente puta cũ defuncti patruo: quo caſu idem quoque ſtatuendum, vt nimirum patruum excludat frater vterinus etiam in bonis paternis tamquam proximior, atque ita ſentiunt interpretes noſtri: qua de re videndus Chaſſan.in tit. *Des ſucceſſions legitimes*, §.8. in verbo *Lointain degré*, in quæſt.ſed nũquid, &c. Et ſecũdum hanc ſentẽtiam iudicatum fuiſſe in ſuprema Pariſ. curia refert, Ioan.Luc.lib.placit.8.tit.10.cap.2.Et poſt eum Papon.in tit.*Des ſucceſſions*, ar.9.quamuis vterque contraria eiuſdem curiæ placita recenſeat nempe Ioan.Luc.in cap.4. eiuſdem tit.& Papon.in art.16. Sed nos huiuſmodi placita referenda eſſe ducimus ad Galliam conſuetudinariam, in qua multa hac de re ſcriptæ conſuetudines quibus vocantur remotiores ad bona ex eorum linea aut latere profecta, excluſis proximioribus ex alio latere, vt videre eſt apud eũd.Chaſſan.tit.*des ſucceſs*.§.8. & apud Cuiac.conſult.23. Aliud tamen dicendum hodie in aſcendentibus, qui in bonis à ſe profectis ſuccedunt quãuis remotiores ſint, excluduntque proximiores, vt ſi

concurrat auus maternus cũ patre, aut auus paternus cum matre: vſu enim receptum vt bona ab auo profecta ad eum reuertãtur quamuis vno gradu remotior: in aliis verò ſolus pater vel mater ſuccedat vt ſupra explicauimus.

16 SECVNDA quæſtio, An hæc regula locũ habeat non modò in ipſis bonis paternis aut maternis.i. quæ ab eo profecta ſunt à quo & defunctus & is qui ſuccedere vult fuerunt progeniti: ſed etiam in iis quæ ad defunctum peruenerũt ex iis agnatis aut cognatis qui ei qui vult ſuccedere ſunt collaterales, non autem aſcendentes: verbi gratia, Si quæſtio ſit inter fratrem cõſanguineũ, & fratrem vterinũ de ſucceſſiõe fratris defuncti, ad quem antea peruenerint quædã bona ex ſucceſſione patrui & amitæ, aut aliorũ agnatorum, An hęc bona ſoli fratri conſanguineo cedere debeant excluſo fratre vterino? An verò inter eos diuidi ex æquis portionibus? Item ſi concurrant alij agnati cũ cognatis qui ſint omnes in eodem gradu: & quæſtio ſit de antiquo patrimonio ab iis agnatis profecto ex quorum linea ſuperſtites agnati qui de ſucceſſione defuncti cõtendunt nõ deſcenderint, vtrùm hi agnati ſuperſtites ſoli in huiuſmodi bonis debeant ſuccedere excluſis cognatis, aut cognati ſimul cum iis vocari. Cẽſent doctores huiuſmodi bona agnatis tãquam præcipua non eſſe adiudicanda, ſed potius diuidi debere ex æquis portionibus inter agnatos & cognatos: Ea enim ſola bona agnatis ſuperſtitibus cedere debent quæ ab iis agnatis profecta ſunt, vnde

vnde & ipsi progeniti. i. vnde ipsi quoque descẽdũt non verò quæ à collateralibus Angel. ad tit. Instit. de legit. agnat. succeſs. §. si plures versi. secundò dubitari solet. Benedic. ad caput Raynut. in verb. & vxo. nom. Adelas. decis. 5. num. 103. Chassan. in consuet. Burgund. tit. *Des succeßiõs*, 7. §. 8. in verb. *En prochain*, Bologninus in additionibus ad Mathesyl. in 3. art. principali. num. 21. Adsunt quoque res iudicatæ quibus hæc interpretum opinio cõfirmata fuit apud Papon. in d. tit. *Des succeßions legitimes, art. 14. & 15.*

VSQVE AD QVEM gradum fiat succeſſio.

§. 15.

ARGVMENTVM.

1 *Vsque ad quem gradum fiebat olim succeßio in ascendentibus. & descendentibus.*
2 *Quid in cognatis.*
3 *Quid in agnatis.*
4 *Quid in vtrisque hodie.*
5 *Quid in feudalibus. & 6.*
7 *Quid Galliæ consuetudine.*

NON satis cõuenit inter omnes, An 1 fiat succeſſio in infinitum an vsque ad certum gradum. De descẽdentibus quidem atque ascendẽtibus expeditum est, hi enim in infinitũ succedere possunt, si superstites sint, teste Bene-

dic.ad caput Raynut.in verb.& *vxor nomine Adelaſ.* in præl ud.nu.80.ſed rarò admodum ad proauum aut Abauum pronepotẽ aut Abneptem peruenitur : vixq; eſt vt vltra huiuſmodi gradus deſcendentium & Aſcendentium vita conſiſtat.

2 QVID in agnatis, aut cognatis?erat olim hac in re inter eos differentia , cognati vſque ad ſextum gradum iure prætorio ſuccedebant §. vlt. Inſtit.de ſucceſs.cognat. Paulus tamen vult eos ſuccedere vſque ad ſeptimum lib.4.recep.ſentẽ. tit.de grad.quod verum eſt quidem, ita tamen vt non ij omnes qui ſunt in eo gradu ſuccedant,ſed ſoli ſobrino ſobrináue nati.d.§.vlt. Inſtit.de ſucceſſ. cognat.

3 AGNATI verò in infinitũ ſuccedebant vt ait Vlpian. in l. 2.in princ.D.de ſuis & legit. hæred. quod confirmat Iuſtin.in Inſtit.§.cæterum tit.de legit. agnat. ſucceſs. dum ait eos vltro citroque ſuccedere etiam ſi longiſſimo gradu ſint, ex quibus locis explicari debet id quod ait idem Iuſtin. in §.vlt.de ſucceſs. cognat . Agnatos ſuccedere, etiam ſi decimo gradu ſint. i. quãuis decimo aut longiori gradu ſint, qui locus multos in errorem traxit,dum ex eo colligunt,agnatos vſque ad decimum tantùm gradum ſuccedere , nec vlterius: quod falſum & commẽtitium, quamuis eundem errorem ſecutus ſit Alexãder.2.in can. ad ſedem cau.35.quæſt.5.

4 HODIE autem cùm agnatis exęquati ſint cognati Iuſtin. conſtit. de hæred. ab inteſt venien. dicendum eos huiuſmodi cognatos iure nouo in infini

infinitũ ſuccedere. Interpretes noſtri id quidem admittunt, cognatos hac in re nihil hodie ab agnatis differre, ſed illud negant eos ſuccedere in infinitum, nam & hos, & illos, intra 10. gradum coërcent, vt Accurſ. aduerſus Placentini ſententiam in §. vlt. tit. Inſtit. de ſucceſs. cognat. atque alij paſſim.

5 IAM videamus quid in feudalibus ſucceſſionibus obtineat; olim non erat ſucceſſio in feudis quia ad tempus concedebantur vaſallis: tandem verò inductum vt eſſet ſucceſſio libr. 1. tit. 1. §. & quia vidimus. Eſt autem hodie in infinitum inter aſcendentes ex eo cui primò fuit huiuſmodi beneficium datum, atque ita ab vna ſtirpe ad alteram transferri poſſit, vt ſi is cui primò cõceſſum fuit, decedat pluribus liberis relictis, defuncto primo filio cui puta feudum ceſſit aut pars feudi, cunctiſque eius liberis ad fratres eius reuertitur illius portio: idque in infinitum inter eos fiet, vt conſtat inter omnes.

6 QVID verò ſi is cui primùm feudum fuit datũ ſine liberis deceſſerit ſuperſtite fratre aut alio cognato? Ait D. Cuiac. defendi poſſe hunc fratrem reliquóſq; agnatos in infinitum ſuccedere ad lib. 1. feud. tit. 1. §. hoc autẽ. Hotomanus contrà eos non ſuccedere regulariter ne fratrẽ quidem: in quatuor tamen caſibus admitti eorũ ſucceſſionem, ſi ita conuenerit inter dominum & vaſallum: ſi communi pecunia feudum emptum fuerit: ſi ſimul habitauerunt: ſi in eadem militia militauerint lib. 1. feud. tit. 20. Imò & de tribus

his posterioribus casibus,id dicitur in aliis locis, in iis non esse successionem, sed solos fructus ad fratrem pertinere aliosve agnatos lib.1.tit.1.lib. 2.tit. 20. Id inquam sentit Hotomanus in disputatione feudali,cap.19.quę quidem sentẽtia vera est meo iudicio. In quibus autem casibus agnati admittuntur in iis eos vsque ad septimũ gradum succedere volunt nostri interpretes:qua de re vidẽdus Benedic.ad caput Raynut.in verb.*& vxor. nom.Adelas.*decis.1.num.90.& 91. & Bald.lib.2. feud.march.nu. 6. qui id tamen non vult habere locum in feudis dignitatum vt in comitatu, Baronia & aliis eiusmodi in quibus existimat fieri debere successionem in infinitum etiã vsque ad centesimum gradum & vltrà,quod etiam probat Guliel.de Montefer.in tracta.de succefs. regum respons.1.nu. 39. iuxta glo.in cap. vnic.de feud. march.

7 IN Gallia verò nulla est hac in re differentia, inter feuda & alia bona quæ vnusquisq; possidet, cùm feuda redacta sint ad instar.patrimoniorum maximè verò cùm de successionibus agitur,vt ait Benedic. eod. loco & Ioan. Faber in authent.ingressi. C. de sacrosan. eccles. atque alij passim. Quod cum ita sit dicendum hodie in feudis successionem admitti in infinitum, ex vera iuris nosti interpretatione, vel vsq; ad 10.gradum ex interpretum opinione. Cùm autem de regni Francisci successione agitur, omnes in id consentiunt successiones fieri in infinitum, iam enim multis ab hinc annis prædixerant interpretes nostri, si

extin

extingueretur tota domus regia adeò vt non superesset aliquis nisi ex domo Borsonij vel altera tunc ei qui superesset regnum esse deferendum quãuis millesimo gradu esset vel vltrà: qua de re videndus præter alios Baldus in cap.1. libr.1. de feud.Gulielmus à Monteferrat.in tracta. de success.regum dub.1. num.39. Iacobinus de sancto Georg.in procem.de feud.quæst.4.nu.6.Boer.in cons.10.viso themate num.17.Benedic.ad caput Raynut.in verb.& vxor.nom.Adelas.decis.1.nu. 92.& glo.ad pragmat.sanct.circa princ. nu.3.

DE INCAPACIBVS SVCCESSIONVM.

§. 16.

ARGVMENTVM.

1. *Religiosi incapaces successionum.*
2. *Et quid de ijs statutum iure ciuili.*
3. *Quid de capite minutis censendum.*
4. *Quid de turpibus personis.*
5. *Quid de liberis naturalibus.*
6. *Qui defunctum criminis accusauit, illius priuatur successione.*
7. *Qui hominem occidit, non suscipit tuis hereditatem.*
8. *Liberi perduellionis crimine damnatorum.*

OMNIA ferè quæ de liberis incapacibus diximus supra, ad duas alias successionũ species transferenda sunt, vt ea quæ de fœminis, 1

fœminis, quæ de religiosis, quæ de capite minutis, quę de naturalib⁹, fœminę olim nō succedebant ab inteſtato ex lege Voconia, authore Paulo, vltra consanguineas: hodie succedunt omnes ſublata differentia, quæ inter eas & maſculos hac in re intercedebat. Religioſi omnes quales ſunt fratres minores, prædicatores, Auguſtiniani, Carmelitæ, Monachi & ſimiles ſunt hodie ſucceſſionum incapaces in Gallia, adeo vt nec liberis, nec parentibus, nec collateralibus ſuccedant Ioan. Gallus, in quæſt. 122. & Molin. in eundem. Chaſſan. in conſuet. Burgund. tit. 7. *Des ſucceſſiōs.* §. 14. in glo. ad verſiculum: *Couſtume du Royaume.* Boer. in conſuet. Biturig. tit. de teſtamentis, & vlt. volūt. Verſus finem Carolus de Graſſalio. in tacta. regalium Frāciæ lib. 1. iure 7. & Papon. tit. *Des ſucceſſions legitimes*, art. 1. Adeo autem cēſentur incapaces, vt quamuis poſtea à monaſterio exierint ſoluto religionis voto & mutato habitu, vitæque cōditione nihilomagis poſſint aut præteritas ſucceſſiones, & aliis iam delatas ad ſe retrahere, aut nouas adipiſci, vt teſtatur Petr. Rebuff. in tracta. de Reſtit. art. 1. glo. 2. num. 2. & in procem. cōſtit. regiar. gl. 4. nu. 23. quamuis ſi fuerint ex numero liberorum in bonis paternis alimenta habere debeant iuxta ea quæ ducuntur à Benedic. ad caput Raynut. in verb. *Et vxor. nomine Adelaſ.* in prælud. nu. 262.

2 Et hac in re iuri ciuili derogatum fuit quo poſſunt huiuſmodi religioſi ſuccedere & parentētibus & agnatis & cognatis l. Deo vobis §. hoc

etiam

etiam & ibi Accurſ. C. de epiſc. & Cleric. Inter hos quoque religioſos connumerari debent fratres Rhodienſes qui hodie Malthēſes appellantur, Olim fratres ſancti Ioannis Ieroſolimitani qui quidem ſucceſſionum incapaces cēſentur vt ait Molin. in d. Annot. ad Gallum in quęſt. 122. Et in hanc rem videndum Tholoſanæ curiæ placitum apud Papon. in tit. *Des Cheualiers de ſainct Iean de Ieruſalem*, art. vlt. in nouiſſimis editionib⁹. Ait tamen idem Papon. placito ſupremæ Pariſienſis curiæ huiuſmodi fratres quoad vſumfructum capaces fuiſſe pronunciatos. i. ad vitā tantùm, ita vt poſt eorum mortem ipſo iure bona ad proximiores hæredes reuerti debeant in d. tit. *Des Cheualiers de S. Iean*, art. 6. & in tit. *Des ſucceſſions legitimes*, art. 1. Viri autem Eccleſiaſtici non religioſi nec profeſſi, quales ſunt Clerici, Preſbyteri, Epiſcopi, & ſimiles, ius ſuccedēdi habēt, tam ex iure ciuili & Pontificio, quàm ex Gallica conſuetudine, vt etiā fratres & ſorores tertij ordinis ſancti Frāciſci teſte Benedic. ad caput Raynut. in verb. in eod. teſtam. relinquens. 1. nu. 127. quod tamen ita interpretatur Papon. in tit. *Des ſucceſſions legitimes*, art. 5. vt ſi nuptias cōtraxerint huiuſmodi ſorores (quod eis licet) in proprietate ſuccedere poſſunt, ſi vero in cœlibatu remanſerint, in vſufructu tantùm. Ex aduerſo hîc quæritur, An huiuſmodi religioſis qui non habent ius ſuccedēdi, ſuccedatur? Et vtrùm eorum bona ſi quæ habeāt ad monaſterium pertineant: An potius liberis, parentibus, aut collateralibus

defer-

deferri debeant? Quod maximè quæritur quādo monasterium ingrediūtur: Et diximus in tractatu de liberis iure quidem ciuili monasteriū monacho succedere, iure Gallico nō succedere, sed cognatos & legitimos hæredes. Presbyteri quoque atque etiam Episcopi bona à se parta, siue mobilia siue immobilia ad hæredes transmittūt, vt ait Imbert. in Enchirid. in verb. successio. & Pap. in tit. de success. Ecclesiast. art. 3. Quid tamē si ante Episcopatum religiosus erat Episcopus? sanè hoc casu eius bona mobilia partim parentibus & propinquis si inopia laborauerint, relinquūtur: partim sacris ædibus eiusdem Episcopatus reficiendis deputantur. Atque ita aliquando iudicatū fuisse in suprema Paris. curia refert idē Imbert. in d. l. & Pap. in d. tit. de success. Eccles. art. 5. Immobilia vero ad monasteriū. vnde exiuit religiosus pertinere debēt, vt notatur in cap. cum in officiis & in cap. relatum 2. de testam. & in authen. licentia C. de Episc. & Cler.

De capite minutis.

3 QVOD autem de liberis capite minutis diximus in eo tractatu, trahendum est ad ascendētes & collaterales. i. generaliter accipiendum de omnibus successorib⁹ legitimis, cùm enim successiones de quibus agimus fiant iure sanguinis siue cognationis. Ius autem cognationis immutatione capitis tollatur. §. quod autem Instit. de cap. minut. consequens est huiusmodi ascendentes & collaterales capite minutos non posse succedere id tamen exaudiendum de magna & media cap. minutione non autem de minima, vt ibidem declarat

clarat Iuſtin. eos autem non ſuccedere probatur præterea ex l. edicto. D. de bonor. poſſ. vbi denegat eis prætor bonorũ poſſeſſionem: idque ideo quia ius ciuile hac in re ſubſequitur ius prętoriũ, & qui eo ſunt ſucceſs. incapaces, ſunt etiam iure prætorio l. non eſt. D. eod. de bon. poſſeſs. Ex aduerſo hic quæritur, An capite minutis ſuccedarur? Id breuiter expediri poterit, ſi dicamus obſeruandum eſſe, An eorũ bona publicata fuerint, vel non. Nam ſi ſint publicata, fiſcus ſuccedet, iis excluſis qui veniunt iure ſanguinis, ſi non fuerint publicata hæreditas ad legitimos hæredes pertinebit, ſed de hac re plura in tractatu de ſucceſſione fiſci.

QVID autẽ dicemus de turpibus perſonis, id eſt, qui infamia & turpitudine vitæ laborant? Exemplum habem⁹ in iure noſtro de eo qui operas ſuas locauit vt cum beſtiis depugnaret, quem infamiæ notis adſpergi probat lex. 1. §. & qui operas. D. de poſtul. ob eámq; cauſam incapax olim maternæ ſucceſſionis habebatur ex Senat. Orfic. ſed poſtea capax effectus benigna interpretatione. l. 1. §. qui operas. D. ad Senat. Tertul. & Orfic. Capaces igitur legitimarum ſucceſſionum cenſeantur omnes huiuſmodi perſonæ quæ ex infamia onerantur quam facti appellãt noſtri interpretes. i. qui ob vitæ turpitudinẽ, prauos mores, aut turpia facta, apud bonos & graues viros male audiunt, vt ſcænici, lenones, meretrices, & ſimiles perſonæ quas legitimarũ ſucceſſionum capaces exiſtere maxime in hoc Gall. regno teſtatur 4

Benedic.

Benedic.ad cap.Raynut. in verb. *Et vxor.nomine Adelaſ.* in præludio.nu.5.

5 De liberis naturalibus illud ſciendum eſt de iure ciuili,eos nullos habere agnatos, ideóq; nō eſſe quærendum an agnatis ſuccedant, cognatos verò habere,neque tamen eis ſuccedere,niſi matri & fratri ex ea nato vt patet ex l.hac parte & l. ſi ſpurius D.vnde cogn.Succedunt prętereà auię maternæ ex l. Modeſtinus. D. eod. Aliis autem cognatis non puto eos ſuccedere,vt nec iis illos: idq; etiam in Gallia obtinere indicat Benedic. ad cap.Raynut.in verb.*Et vxor.nom.Adelaſ.*deci. 5.num. 148. Patrem autem dicam eodem modo eis ſuccedere atque eos illi, nempe in ſextantem ſi nulli ſint filij legitimi,in nihilum vero ſi adſint filij legitimi vt docet Doctiſs.Cuiac.ad Nouell. 18.hodie verò iure Gallico certum eſt ex nulla parte vnquam ſuccedere, imò ne matrem quidē, vt in ſuprema Tholoſ. curia iudicatum fuiſſe teſtatur Papon.in tit.*Des ſucceſſions des Baſtards*,art. vlt.in nouiſſimis editionibus.At de fratribus dubito, An hodie in Gallia inuicem ſuccedere debeāt?Ex iure noſtro ſuccedere vt ſupra diximus, Quod Doctores ita explicāt,vt velint fratres baſtardos,aut vterinos tantùm aut vtrinque cōiunctos ſuccedere,niſi fuerint nati ex damnato concubitu,legitimos quoque ijs ſuccedere,& hos illis, modò ſint inter ſe vterini : Natos enim ex eod.patre tantùm inuicem non ſuccedere,vt vult Benedic.ad caput Raynut. in verb. *Et vxor. nom. Adelaſ.*deciſ. 5.nu.144.& 145.Qui monet paulò

poſt

post ex generali Gall. cõsuetudine huiusmodi liberos parentibus non succedere ne quidem matri, neque etiam collateralibus patris aut matris, nullam verò de fratribus mentionem facit. Stephanus tamen Ranchinus pater meus id ita accipit, quasi voluerit Benedic. eos etiã fratribus nõ succedere decis. par. 2. conclus. 5. & vt verum fatear non satis clarè aut perspicuè locutus est Benedic. Parcant tamen mihi paterni manes. Non puto benedictũ sensisse de successione fratrum, quam ita diligenter adhibitis superioribus distinctionibus explicauerat.

6 QVAERITVR præterea, An is qui defunctũ accusauit alicui⁹ criminis, illius priuetur successione? Et illud regulariter proponit Vlp. in l. cognatis. D. vnd. cogn. Cognatis accusationem nihil obesse ad successionem si accusarẽt cognatos suos, quod tamen exaudio cum hoc temperamẽto, nisi per calumniam accusauerit, & confictis criminibus. Nam patronus qui calumniæ causa libertum accusauit, eius priuatur successione ex l. qui cum maior in princ. D. de bon. libert. iunc. Accurs. interpretatione quam probo hac in re: in eo vero improbo, quod illã legem accipit de patroni filio qui libertum paternum accusauit, hæc enim omnia, de ipsomet patrono accipienda qui calumniandi animo accusauit libertum.

7 PORRÒ si defuncti successione indignus est is qui in eum falsa crimina confixit, multo magis is qui ei eripuit vitam de quo extant Paris. curiæ placita apud Papon. tit. *des successions legitimes*, art.

2.& 22.Idémque dicendum puto,& si per negligentiam & culpam eum mori fuerit passus, cum ex hac causa hæres in testamento institutus,tamquam indignus hæreditate mulctetur l.indignũ 3.D.de his quib.vt indign. Is quoque qui defuncti necem vltus nõ est,ex Senat. Syllan. eius successione priuatur l.cum fratrem.C.de his quib.vt indig.& tot.tit.de Senatusc. Syllan. ex cuius Senatusconsulti sentẽtia paternam successionem liberis cruentam patris necem non vindicantibus alias ereptã fuisse legimus in Gallia sub Dagoberto in publico Francorum conuentu teste Annon.lib.4.cap.28.cuius verba relatu digna existimaui,*Sadregisilus dux Aquitanorum à quibusdã hominibus Gladiatorio aduersus eum animo insurgentibus trucidatus est.Cuius filij cum vltores potuissent fieri effusi sanguinis paterni,maluerunt viuere desides ac otiosi quàm perurgendo armis homicidas cruorem exigere interfecti: Idcirco in publico Francorum conuictu à quibusdam proceribus,secundum leges Roman (quæ faciunt à paterna eos decedere hæreditate debere qui noluerunt interfecti necem vindicare) omnibus paternis expoliati sunt bonis,& inanes relicti.*

8 Enimvero etiam incapaciũ sunt liberi eorum qui lesę maiestatis,siue perduellionis crimine damnati sunt qui ob paternum flagitium non modo facultatibus omnibus expoliantur, sed omnium successionum atq; hæreditatũ incapaces fiunt l.quisquis.§.filij.C.ad l.Iul.maiest.

A N

AN EODEM MODO SVCCEDATVR NVLLO FACTO teſtamento, aut facto quidem ſed per querelam inofficioſi reſciſſo.

§. 17.

ARGVMENTVM.

1 *An ij qui ab inteſtato ſuccederent, nullo facto teſtamento, etiam irrito facto teſtamento ſuccedere debeant.*

2 *Quid in querela inofficioſi teſtamenti.*

3 *Qui ad querelam conuenire debeant. & 4.*

5 *Aliter ſuccedi ab inteſtato nullo facto teſtamẽto, aliter facto quidem ſed reſciſſo, per querelam inofficioſi.*

SIVE nullum conditum fuerit teſtamentum, ſiue cõditum quidem, ſed id aut non iure factum, aut falſum, aut irritum pronuntiatum ſit, ab inteſtato fieri ſucceſſionẽ dicitur tit. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. in princ. 1 Ideóque reſciſſo per querelã teſtamento ad cauſam inteſtati rem recidere aiunt Iuriſconſulti in multis locis, vt in l. poſthum⁹. §. ſi quis. in l. Titia. 13. l. qui repudiantis. 17. l. mater. 19. D. de inoff. teſt. Inde quæritur, An ij qui ſuccederent ab inteſtato nullo facto teſtamento, debeant quoque

ab inteſtato ſuccedere reſciſſo per querelam teſtamento? Et huic quæſtioni præcipuè locus, in fratribus defuncti concurrentibus cum parentibus eiuſdem: In fratribus vterinis concurrentibus cum conſanguineis: & in fratrum filiis concurrentibus cum patruis, id eſt, cum fratribus defuncti. Nam Iuſtiniani Nouella de hæred. ab inteſt. venient. 118. Illud tandẽ definitum poſt varias mutationes, vt fratres, ſororéſque defuncti ab inteſtato ſuccedant, ſimul cum eiuſdem parentibus.

2 AT in querela inofficioſi illud antea receptũ, vt parentes, fratres, & ſorores excluderent l. fratres. C. de inoff. teſt. vbi fratres non poſſunt agere, niſi vno caſu turpibus videlicet perſonis hæredibus inſtitutis: parentes verò regulariter poſſunt. l. 1. D. de inoff. teſtam. l. liberi. C. eod. Apud Valerium quoque libro 1. tit. 7. in Calphurnio Piſone exemplum delatæ querelæ ſoli patri ſuperſtitibus defuncti fratribus. Fratres verò vterini ſuccedunt ſimul cum conſanguineis ex Nouell. de conſang. & vter. fratrib. 84.

3 AT in querela inofficioſi ante illam Nouellam frater conſanguineus vterinum excludebat. d. l. fratres. C. eod. Item ex d. Nouuell. 118. Fratrum filij ſuccedunt ſimul cum fratribus defuncti ex Nouella, vt fratr. filij. 117. ſimul cum parẽtibus. Et tamen non datur querela inofficioſi teſtamẽti, huiuſmodi fratrum filiis d. l. 1. D. de inoff. teſt. & l. fratris. C. eod. quid dicemus? An illud nouis Iuſtiniani cõſtitutionibus ius illud fuiſſe immutatum,

tatum,adeò , vt ij omnes qui concurrunt in ſucceſſione, ad querelam quoque admitti debeant? Nequaquam id enim exprimere debuit Iuſtinianus, ſi hæc illi mens. nego hanc illi mentem fuiſſe,dum non expreſſit.An illud? Eos quidem quos recēſuimus in querela aliis præferri, reſciſſo autem per querelam teſtamēto, eos ſimul admitti? Parùm abeſt quin id dicam, nã & hoc receptum ex iure noſtro,vt alij agãt de inofficioſo,alij ſuccedant reſciſſo teſtamento l.poſthumus.§.ſi quis D.de inoff.teſta.imò vt ij priores in querela,poſteriores ſint in ea ſucceſſione quæ fit reſciſſo teſtamento,ſi vera Aniani interpretatio ad l. 2. C. Theod. de inoff. teſt. vbi ſi egerit mater & obtinuerit in querela reſciſſo teſtamento fratres cõſanguinei defuncti, imò & fratrum filij ex Aniani interpretatione eam excludũt in ſucceſſione, & tamen huiuſmodi fratrũ filiis denegatur querela,tam ex iure veteri, quàm ex nouo l.1.D. eo. l.fratres.C.eod.Verius tamen arbitror, vt dicamus ſeparandam eſſe hac in re ſucceſſionem quę fit reſciſſo per querelam teſtamento, ab ea quæ fit aliis modis, nam & olim ante illas Iuſtiniani Nouellas idē obtinebat.verbi gratiâ,frater conſanguineꝰ patri præferebatur ab inteſtato in ſucceſſione defuncti l. 2.C.ad Tertull.l.4.C.de bon. quæ lib.& l. vlt.C.commu.de ſucceſſ. pater verò eum ſuperabat in querela, vt ſupra diximus, niſi dicamus eo tempore,quo potior erat in querela, potiorem quoq; in ſucceſſione fuiſſe quæ fiebat ſine querela. Mater quoque præferebatur fratri

consanguineo in querela, nam pater agere non poterat nisi vno casu l. 1. C. Theod. de inoffic. testam.

4 DENIQVE exaudienda lex secũda eiusdem tituli, quæ est eiusdem Imperatoris, & tamen in ea successione quæ fiebat sine querela frater consanguineus matrem excludebat ex Senat. Tertul. Et sanè ridiculum esset vni deferre querelam, alteri denegare: rescisso autem testamento, eũ cui fuerat denegata ad successionẽ admittere, altero excluso: nec dici potest ius vetus abrogatum posterioribus Iustiniani constitutionibus, nullum enim verbum, imò nullum iudicium istiusmodi abrogationis in d. l. posthumus. D. de inoff. test. Interdum quidem alij agunt, alij succedunt, sed id tunc demùm cùm ij agunt, qui non debebant agere, & quorum non erat querela. Aniani verò interpretatio penitus falsa & aliena ab eo loco. Nam Imperator Constantinus loquitur tantùm de agnatis consanguineis, id est, de fratribus ex latere paterno coniunctis, non autem de fratrum filiis, quibus iam nominatim querelam denegarant Imperatores Diocletianus & Maximianus in l. fratris. C. de inoff. test.

5 ID ergo concludamus aliter succedi ab intestato, nullo facto testamẽto, aliter facto quidem sed rescisso per querelam inofficiosi: Ac proinde fratres vtrinq; coniunctos succedere simul cum parentibus: vterinos simul cum consanguineis: fratrum filios simul cum fratribus & parentibus defuncti, nullo facto testamẽto: in querela autẽ inoffi

inofficioſi,& in ea ſucceſſione quæ inde fit, fratres vtrinque coniunctos à parentibus excludi, vterinos à conſanguineis: fratrum filios à fratribus & parentibus & defuncti: & in ea ſententia magnus etiam ille Cuiacius in d.Nouell. de cõſ. & vterin.fratrib. 84. Accurſius atque etiam alij interpretes in l.fratris,& in l.fratres. C.de inoff. teſtament.quamquam dubius atque incertus ſit hac in re Ioannes Faber in d.l.fratres.

DE ACQVIRENDA ET adeunda hæreditate & bonorum poſſeſſione.

§. 18.

ARGVMENTVM.

1. *Quando deferatur hæreditas.*
2. *Delatam hæreditatem intra quod tempus quis adire debeat.*
3. *Et quomodo fiebat aditio.*
4. *An neceſſaria eſſet aditio, & bonorum poſſeſſio ſimul.*
5. *Quando neceſſaria petitio poſſeſſionis bonorum.*
6. *De aditione hæreditatis Galliarum conſuetudo generalis.*

EX iis quæ huc vſque à nobis explicata ſunt intelligimus, quibus deferatur legitima ſucceſſio,atque etiam bonorum poſſeſſio ex edicto ſi tab.teſt. null. ext. Imò & illud prętere a quando deferatur legitima 1

hæreditas, Nam de ea re diximus circa principium: defertur autem tunc demùm cùm certum esse incipit neminem ex testamento hæredẽ existere, aut si nullum conditum fuerit testamẽtum, à tempore mortis testatoris, nisi sit inter medius aliquis qui sequentem gradum remoretur, veluti filius posthumus quo nato cæteris qui sunt in sequenti gradu defertur hæreditas, ab eo tempore quo certum fit, posthumũ non succedere l. Item prætor. D. de Suis & leg. hæred. & l. vtique D. eo. quod idem in bonorum possessionibus obtinere arbitror l. 1. §. proximus & seq. D. vnd. cogn.

2 DELATAM autem hæreditatem intra quod tẽpus quis adire debeat dubitatur, putat vulgus interpretum ius adeũdæ hæreditatis triginta annorum spatio finiri: Græci interpretes id ius perpetuum esse volũt vt ait Cuiacius in parat. ad lit. Cod. de iur. delib. quorum opinioni ipse subscribit, Prætores tamen imò & principes Romani maximè vrgẽtibus creditoribus tempus deliberandi præstituere solebãt huiusmodi hæredibus, intra quod aut hæreditatem adire, aut bonorum possessionem petere necesse haberent, illúdque definiebant pro arbitrio: Sed postea Iustinianus id definiuit anno, si ab Imperatore obtentum esset, & nouem mensibus si à iudicib⁹ in l. vlt. §. sed quia C. de iur. delib. Testatores quoque tempus cernendi eis dabant authore Vlpiano in fragm.

3 ADITIO verò quomodo fieret haud satis cõstat, fiebat quidẽ in iudicio adhibitis quibusdam solemnibus formulis, quibus profitebatur hæres

legiti

legitimus se hereditatem adire, facta etiam digitorum percussione, quæ erat Symbolum istius aditionis, bonorum possessionis petitioni præscripti erant centum dies agnatis & cognatis, liberis verò & parentibus integer annus. §. liberis, Insti. tit. de bon. poss. Idq; tempus incipiebat currere à die scientiæ, erátque vtile non continuum. l. 2. 4. & 5. C. qui adm. ad bon. poss. fiebat autem hæc petitio apud prætorem, vel proconsulem, hodie verò etiã apud Duum-Viros, & apud alios quoscunque iudices l. vlt. eod. tit. Et fiebat adhibitis quibusdam verborum formulis, quas Iustinianus captiones inanium verborũ appellat in l. vlt. C. qui adm. ad bon. poss. aliisque huiusmodi solemnitatibus. l. 1. & 2 C. com. de succes. Hodie nudè & simpliciter & quibuscunque verbis, sola testatione interposita apud quemcumque iudicem ex l. Constantiana l. vlt. C. eod. tit. qui adm. &c. Imò ne necessaria quidem hodie testatio apud Iudicem, sed sufficit qualecumque iudicium mentis, modo intra statuta tẽpora. §. vlt. Inst. tit. de bon. poss. quod quidam referunt ad Theod. & Valent. legem, id est, ad legem primã C. Theod. de cret. & bonor. possess.

AN autem necessaria esset aditio, & bonorum possessio simul? an altera tantũ sufficeret hîc meritò quæri potest. Sui quidem hæredes non adibant hæreditatem, sed ei tãtùm sese immiscebãt, erant enim hæredes ipso iure bonorum autẽ possessores an essent etiam ipso iure maxima est cõtrouersia inter nostros interpretes? alij aiunt, alij 4

negant: & sanè existere eos ipso iure bonorum possessores confirmare videtur l. 7. D. de inoff. test.l.cũ miles D.ex quib.caus.mai.& l.2.§. filiũ. D. pro her.Idque sentit doctissimus Cuiacius in parat. Cod.ad tit.de iur.deliber. qui tamen contrarium docuerat in l.in suis D.de lib. & post. & hanc cõtrariam sententiã sequuntur omnes ferè interpretes teste Tiraquello in Tractatu, *le mort saisit le vif.*

5 SIVE autem ipso iure hęredes existerent, siue nõ, illud quidem certum eis necessariã non fuisse petitionem bonorum possessionis d. l. 7. D. de inoff.test.l.suum.C. de iur. delib. De alijs autẽ si quæratur, distinctio adhibenda est inter eos qui succedunt iure ciuili, & eos qui iure honorario, nam iure prætorio tantùm ij adire nequeunt hæreditatem, quia sunt tantùm bonorum possessores nisi fuerint hæredes instituti vt in l. 3. C. de iur. delib. Ideóque cessat in iis hæc quæstio. Bonorum autem possessionẽ petere necesse habent, nec possunt sine ea hæreditatis cõmodum nancisci. l. 2. & 5. C. vnde legit. Ideóque quod de gestione pro hærede in alijs locis dicitur, locũ non habet in huiusmodi bonorum possessoribus: Legitimi autem hæredes bonorum quidem possessionem petunt, ex cap. vnd. legit. Sed non necessariò. Hæreditatẽ verò adire debent, imò ij propriè dicũtur adire hęreditatẽ in successione intestati: Eis verò sufficit vnũ è duob9 eligere aut aditionem, aut bonorũ possessionẽ l. penult. D. vnde cogn. Imò & sine aditione ac bonorũ possessione

hæredi

hæreditatem nanciscuntur sola videlicet pro hęrede gestionē l.2.4.6. & 7. C. de iur.delib.

PORRÒ superuacuæ atque inutiles sunt hodie apud nos istiusmodi quæstiones, hodie enim 6 ex generali Galliæ consuetudine, Omnes hæredes, siue testamentarij, siue legitimi ipso iure nō modo hæredes, sed etiam bonorum possessores existunt, id est, transfertur ipso iure ad eos non modo dominium, sed etiam bonorum possessio, nec necesse habent aut hæreditatē adire, aut bonorum possessionem petere vocatúrque ea consuetudo, *le mort saisit le vif.* de qua mentionem facit Paulus de Castro in l. qui vniuersas. §.1. in fine D.de acquir.hæred. Et Cynus in l.ea lege col. 1. versic. & istud est. C. de cond. ob caus. Ioannes Faber in §. summa & in §. retinendæ, Instit. tit. de interdict. Masuerius in titul. de success. §. Item hæres qui succedit ab intestato. Guido Papa quæstio. 552. Tiraquellus in tractatu, *le mort saisit le vif.* in 7. declaratione. Paponi⁹ lib. 21.tit.6.art.2. Ex hac verò cōsuetudine illud efficitur, vt possint statim hæredes vti interdicto, Vti possid.& earum rerum nomine quarum possessio penes eos numquam fuit, dummodo fuerit penes defunctum. Ac præterea illud, vt parùm hodie prosit ea nosse quæ de adeunda hęreditate & bonorum possessione ex edicto prætoris, Si tab.test.nul.extab. In libris nostris proponuntur, vt etiam ea quæ de transmissione hæreditatis ad successores satis obscurè in iure disputatur, cùm hodierno die sine aditione & bonorum possessione

ſione ipſo iure quis hæres exiſtat, & vbi momento temporis hæres permāſerit, ad hæredes & legitimos ſucceſſores tranſmittat hæreditatem.

DE SVCCESSIONE QVAE fiebat de gradu in gradum, & de iure accreſcendi.

§. 19.

ARGVMENTVM.

1 *Si ſolus repudiat hæreditatem quomodo ſuccedatur.*
2 *Quomodo in cognatis.*
3 *Quomodo ſi ſint plures ſucceſſores eiuſdem gradus.*

1 SVCCESSORES ab inteſtato, aut eo quo diximus modo hæreditatem nanciſcuntur, aut eam omittunt vel repudiant: aut etiam decedunt antequam adierint, aut aliis modis impediuntur quominus poſſint ſuccedere l. ſi ex pluribus D. de Suis & legit. hæred. Omittunt tacitè, ſolo tēporis lapſu repudiant verbis & facto animíque iudicio. Plurimùm autem refert, An ſolus ſit in gradu is qui repudiat vel omittit, An verò plures ex eo: Nam ſi ſolus, tum defertur ſucceſsio, iis qui ſunt in ſequēti gradu: ſi ſint alij, eis accreſcit eius portio. vtrumque latius à nobis explicandum. Hæreditatem ergo omittente aut repudiante eo, qui eſt ſolus,

ſolus, hęreditas ad eos qui ſunt in ſequenti gradu transfertur. Sed differẽtia erat olim hac in re inter legitimos, ſiue agnatos & cognatos: Nam legitimo omittente, vel repudiante, non vocabantur alij agnati ex ſequenti gradu, Sed à gradu agnatorum deuoluebatur ſucceſſio ad gradũ cognatorum, quia inter legitimos non erat ſucceſſio Paulus recept. ſentent. lib. 4. tit. 8. §. 4. Vlpianus in fragm. tit. de legit. hæred. Autor collationis legis Moſaicæ cum Romana tit. 16. Idémque obtinebat in liberis in poteſtate exiſtentibus, nã repudiante ſuo, aliis liberis locus non erat, ſed transferebatur ſucceſſio ad legitimos, & ab iis ad cognatos, ita tamen, vt is qui repudiauerat aut omiſerat poſſet ſuccedere ex ſequẽtibus edicti capitibus, vt ſuus ex cap. vnd. legit. vt legitimus ex cap. vnde cogn. l. 1. §. ſed videndum D. de ſucceſ. edict.

2 IN cognatis aliud obtinebat, nam omittente, proximiore, ij qui erant in ſequenti gradu cognationis admittebantur, vt diſertè tradit Iuſtinianus in §. placebat, Inſt. de legit. agn. ſucc. vnde in l. 1. C. de ſucc. edict. omittente auunculo magno ſuccedit propior ſobrinus. Non erat ergo ſucceſſio in legitimis, id eſt, vno ex legitimis repudiãte, alij legitimi non admittebãtur, ſed trãſibat ſucceſſio ad gradum cognatorum. In cognatis verò erat ſucceſſio, quia omittente cognato, aut repudiante, ſequentis gradus cognatus admittebatur excepto caſu legis vlt. D. de ſucc. edict. Sed Iuſtinianꝰ id quod obtinebat in cognatis ad

tis ad legitimos quoſq; porrexit lege ſua de iur. patron. de qua mentionem facit in d.§.placebat. Et quã ex Baſilicis reſtituit doctiſſimus Cuiacius obſer.lib.20. cap. 34. & ante illam legem in fratrum aut ſororum filiis iã admiſerat Iuſtinianus, iiſque ſimul ius ſuccedendi legitimum tribuerat in l.vlt.§.cùm autẽ.C.de legit.hæred. Hodie igitur eſt etiam in Suis,& in legitimis ſucceſſio.

3 IAM venio ad alterum, ſi ſint plures ſucceſſores eiuſdem gradus, vno repudiãte aut omittente partem ſuam eius portio cæteris accreſcit Vlpianus in frag.tit. de legit.hęred.§.ſi plures. Paulus lib.4.ſent.cap.8. Vlpianus in l.1.§.ſi nemo.D. ad Senatuſ. Tertull. Marcianus in l.ſi ex pluribus D.de ſuis & legit.hæred. Vbi illud præterea notandum, non modo iis, qui adierunt accreſcere deficientium portiones, ſed etiam eorum hæredibus. Fit autẽ huiuſmodi accretio cum ſuo onere, vt ſi verbi gratia fideicommiſſum ab eo relictum ſit, qui portionem ſuam repudiauit (nã ab hæredibus legitimis fideicõmiſſum relinqui poteſt) debet iis pręſtari quibus accreuit illius portio, idque ex ſentẽtia reſcripti Diui Seueri, quo illud inductum, vt fideicommiſſa ab inſtituto relicta à ſubſtitutis debeãtur: hi autem ſunt quaſi ſubſtituti l. ſi Titio 61. §. Iulianus D. de leg. 2. Eſtque locus huic iuri accreſcendi etiam in bonorum poſſeſſoribus l.3.§.vlt.D.de bon.poſſeſs. vnica.C.quand.non petent.port.petent.accreſc. Atque etiam in querela inofficioſi teſtamenti, vt ſi ſint duo fratres exhæredati, & vnus omittat

quere

querelã,alteri accreſcet illius portio. l. cùm pœnas.§.vlt.D.de inoff.teſt. Ideò autem accreſcit, quia reſciſſo teſtamẽto per querelam ab inteſtato ſucceditur,vt vulgò notum.Hic autem quæritur, ſi quidam ex parẽtibus maternis cũ paternis concurrant in ſucceſſione,& vnus ex paternis repudiet ſucceſſionẽ, An omnibus accreſcat illius portio? Et certum eſt, non accreſcere,ſed ei ſoli qui ſupereſt ex paterno genere. Idémque dicendum in fratribus cõſanguineis & vterinis, & vno ex vterinis puta omittẽte adcreſcat illius portio cæteris vterinis non etiam conſanguineis. idque ita clarum vt probatione non indigeat.

DE ARBITRO FAMILIAE erciſcundæ,& de collationibus.

§. 20.

ARGVMENTVM.

1 *Diuiſio hæreditatis per arbitrum familiæ erciſcundæ,& de ea duo leg.xij.tabularũ capita.*
2 *Huius arbitri munus.*
3 *Tres caſus in quibus filij emancipati conferant donationem ſimplicem.*

INTER eos qui ab inteſtato hæredes exiſtunt ſiue iure primario,ſiue per ſucceſsionem primis repudiãtibus ſiue iure accreſcendi,ſiue alio quóuis modo, vt etiam inter hæredes teſtamentarios,hæreditas diuidi ſolet per arbitrum 1

bitrum familiæ erciſcundæ. l. 2. in princ.l.ſed & eius.§.vlt.D.fam.erciſc. Non quidem nomina quæ ipſo iure inter hæredes diuiſa ſunt pro hæreditariis portionibus ex l.12.tab.cuius hæc duo capita concinnarunt viri docti.

Vide l.j. C. ſi cert.pet.l.vlt. C.de hær.act. l.ſi te bonis.C. de iur. delib. l. hæredes. §. Idē iuris D. fam.erciſc.& leges xij.tab. à Pithœo collatas.

Nomina inter cohæredes pro portionibus hæreditarijs ercta ſunto.

Cæterarum rerum ſi hæredes partem quiſque ſuam habere malint familiæ erciſcundæ arbitrum ſumant, eiq; totius rei ius, arbitrumq; permittant.

HVIVS arbitri munus ac pontificium eſt res hæreditarias diuidere, portiones vnicuiq; ex hæredibus aſsignare iuxta defuncti voluntatem, cui etiā minus ſolemni inſeruire ſolet l.filij. C.fam. erciſc. Et quamuis donationes à parētibus factæ liberis quos habent in poteſtate nullius ſint momenti nec morte confirmentur iure veteri.l.1.§. ſi pater.D.pro Don.ſed tātùm iure nouo: ita tamen vt vſque ad vltimum vitæ ſpiritum reuocari queant.l.donationes. C. de donat. inter.vir. & vx. Nihilomin⁹ debet huiuſmodi arbiter parētis volūtatem ſubſequi,& res donatas aut alio titulo ad liberos trāſlatas eis præcipuas adiudicare.l.filiæ.C.famili.erciſc.l.2.C. de inoff. donat. Inde fit vt donatio ſimplex facta à patre filio in poteſtate cōſtituto regulariter nō cōferatur d.l.filię.l. penul.§.1. C.de collat.quibus addo legem ſi donatiōe.C.de collat.modo pro(Nā) legatur(nec) quod fieri debere quibuſdam ab hinc annis monui,nec ſentētiam muto. Idemq; obtinere volo, in ea quæ fuit facta liberis,neq; ſuis,neq; emācipatis,

[2] *Vide l.j.D. fam.erciſc.et Hotomanū in libello de leg. duod.tab.*

patis, id eſt, à matre, filio, vel ab auo materno nepos, de quibus etiam loquitur d.l. penult. ac præterea l. vt liberis. C. eod. De filiis emancipatis aliud ſentio, eóſque conferre omnia volo, quæ à patre acceperunt ſiue in ipſa emãcipatione, ſiue poſtea. d.l. vt liberis. nec mirũ, cùm olim aduentitia etiam bona conferrent, nedum profectitia.

PORRÒ non inficior, quin in quibuſdã caſib⁹ cõferant donationẽ ſimplicẽ, tã ſui, quàm ij, qui neq; ſui ſunt, neq; emancipati. Duo proponũtur in d.l. penul. C. de coll. nẽpe ſi defunctus id præceperit. & ſi cõcurrãt alij liberi quibus aut donatio propter nuptias facta ſit, aut dos conſtituta. Tertius colligitur ex l. ſi non mortis. D. de inoff. teſt. Nẽpe ſi ea cõditione facta fuerit donatio, vt in quartã imputetur, eo ꝙ conferantur ea omnia in ſucceſſiõe ab inteſtato quæ facto teſtamẽto in legitimam imputari debẽt. d.l. penult. C. de coll. Sũt qui alium addũt, Accurſius videlicet & Doctores in d.l. ſi donatione. C. fam. erciſc. Et Paponi⁹ in tit. *de rapport entre heritier.* art. 7. verſ. fin. Nempe ſi ea cõtemplatione res aliqua à patre filio donata ſit, vt eã filius nomine peculij habeat, atq; ita interpretantur dictam legẽ ſi donatione. Vera eſt quidẽ ſentẽtia quã inde eliciũt, vt patet ex l. certũ. C. fam. erciſc. falsò tamẽ & perperam inde eruitur, quãdo nullũ hac de re verbulũ, in ea lege, quã niſi ita emẽdas, crucẽ figet. Sed de collationib⁹ plura hîc cumulare nõ patitur inſtituti noſtri ratio, & materia nobis propoſita, Maximè verò cùm ſingularem hac de re tractatum vobis adornare geſtiat animus.

3

DE SVCCESSIONIBVS quæ non fiunt iure ſanguinis.

§. 21.

ARGVMENTVM.

1 *Cui deſunt omnes conſanguinei quando ſuccedat vxor. & 2.*

3 *Et quomodo vxor quæ conuenerat in manum viri. vbi tres apud veteres nuptiarũ modi.*

4 *Vnicum matrimonium legitimum, & quomodo ex eo viro ſuccedat vxor.*

5 *Quomodo ex Galliæ conſuetudine.*

6 *Vnicus caſus quo vxor eſt viro hæres legitima.*

1 DEFICIENTIBVS liberis, parẽtibus, agnatis, & cognatis, id eſt, iis omnib⁹ qui ſunt ex ſanguine & cognatione defuncti ſucceſſio transfertur ad extraneos. Nam defuncti bona ad aliquẽ neceſſario peruenire debẽt fiſcus ſanè vbi reperitur nemo, cui huiuſmodi bona applicari debeãt, vltimo loco vocatur. Sunt tamen certæ perſonæ, certáq; corpora, quæ ei prẹferuntur, de quib⁹ nũc breuiter dicendũ. Si ergò fuerit quis defunctus nullis liberis, parẽtibus, agnatis, & cognatis ſuperſtitibus, ei vxor ſuccedet: vt is etiã ei ſuccederet, idq́; ex capite prætorij edicti: Vnde vir & vxor. Ideóq; non eſt legitima huiuſmodi ſucceſſio, ſed honoraria, nec hæres exiſtit vir vxori. nec vxor viro, ſed bonorum poſſeſſor: nec dici poteſt eos hodie legitimos hæredes ex Cõſtitutiõe Theodoſij, & Valẽt. Id eſt ex l. vnica.

C. vn

C. vnde vir & vx. Ea enim nō dat eis ius legitimū, sed ius prætoriū cōfirmat, vultq́; eos sibi inuicē succedere pro antiquo iure, id est, iure prætorio quo in solidū succedebat vxor viro, & vir vxori qđ postea immutatū fuit lege Papia decimaria, 2
qua cauebatur vt vxor q̄ vocabatur ad bona mariti intestati acciperet decimā partē, si esset sine liberis, & ꝓ vno quoq; filio aliā decimā, authore Talęlco Gręco interprete ad tit. 5. lib. 45. Basilicō. Sed id rursus antiquarūt Imperatores Theodosi⁹ & Valētinian⁹ reducto iure veteri, quo vxor in solidum succedebat: In qua cōstitutione illud præterea dicitur, excludi mulierē a liberis, parētib⁹, & ꝓpinquis defuncti, fiscū verò ab ea, qđ est certissimū. vt autē huic successioni locus fiat duo requirūtur: vt legitimū sit matrimoniū, & vt non sit diuortio solutum l. vnica. D. vnd. vir & vxor.

Haec autē omnia non sunt exaudienda de ea 3
vxore quæ cōuenerat in manū viri, quæ cùm esset ex numero suorū hæredū marito succedebat tanquam filia, vt etiā ei maritus tāquam pater: locos hac de re citaui suprà in tractatu de libe. in potest. exist. quib⁹ hūc addi volo ex Seruij fragmētis excerptis à Pithœo. *Tribus modis apud veteres* „ *nuptiæ fiebāt vsu, si verbi gratia mulier anno vno cum* „ *viro licet sine legibus fuisset, farre, cùm per Pontificem* „ *Maximum, & Dialē Flaminem per fruges & molam* „ *salsam cōiungebantur. vnde cōfarreatio appellatur, ex* „ *quib⁹ patrimi & matrimi nascebātur. Coemptione ve-* „ *rò, atq́; in manū conuētione, cū illa in filiæ locū, marit⁹* „ *in patris veniebat, vt si quis prior fuisset defunctus locū* „ *hæreditatis iustū alteri faceret*, hæc Seruius. Id autē „

ius lege XII. tabularũ inductũ fuerat, vt patet ex dictis locis, quam quidã ita cõcinnarunt. *Materfamilias viro filiæ loco diuini humaniq; iuris socia esto.*

4 HODIE autem ex vsu sublata sunt huiusmodi matrimoniorũ genera, atque ita vt de iis nulla sit mentio in libris nostris: Estq; vnũ tantùm matrimonij genus legitimũ, quod fit adhibitis quibusdam solẽnibus, de quib. in tit. de rit. nupt. Ex quo non est successio inter virũ & vxorem nisi ex dicto, edicti capite vnd. vir & vxor, id est, deficiẽtibus liberis, parẽtibus. & propinquis: quã quidem successionem quidã porrigunt & extẽdunt ad socerum & nurũ, vt nimirùm inuicẽ succedãt sublato viro è medio, iuxta Accursij glossã in §. mariti, in verbo postea in fine, Inst. de nupt. Sed illud nimis absurdũ, cũ ex iure nostro, nũquam deferatur successio iure affinitatis. l. affinitatis. C. com. de success. Ideóq; contrariã sententiã alij cõplures amplectũtur, eámq; præterea cõprobat vsus teste Tiraquello in tractatu, *le mort saisit le vif.* in 15. de claratione secundæ partis, num. 2. & 3.

5 AN autẽ habeat hodie locũ in Gallia huiusmodi successio inter virũ & vxorẽ? Et sanè habet in Gallia iuris scripti, teste Paponio tit. *Des successiõs legitimes,* art. 19. atq; etiã in Gallia cõsuetudinaria iis prouinciis exceptis, in quibus expresse extãt hac de re cõsuetudines cõtrariẽ, vt ibidem ait Paponius & Imbertus in Enchiridio: Est autem frequens hæc successio in spuriis & vulgò conceptis, nã cùm iis non succedant parentes, nec propinqui in Gallia, deficiẽtib⁹ liberis fit statim locus huic successioni, eã autem locum habere in

vulgò

vulgò cóceptis declarat Bald⁹ in l. ſi qua illuſtris verſ. quæro quis ſuccedat. C.ad Senat. Orfician.

PORRÒ vno caſu vxor eſt viro hęres legitima 6 ex iure ciuili,non quidē in ſolidum,ſed pro certa parte,Nēpe ſi ſit egena,atq; inops, vir autē diues & locuples.tunc enim moriēte viro vxor ei tanquā hæres legitima ſuccedit ex quarta parte, ſiue extēt liberi,ſiue nō: Idémque ius tributū viro in bonis vxoris Nouella Iuſtiniani de exhib. & introd.reis.§.qm̃ verò,Sed id rurſus immutauit Iuſtinianus in Nouella,vt liceat matr.& au. 117. §. quia verò,vbi hāc ſucceſſionē ſoli vxori tribuit, viro adimit:& vxorē tunc demùm vult ſuccedere in quadrātem ſi nulli ſint liberi,aut tres tātùm:Si verò plures in virilē portionem:Idq́; vſusfructus tātùm iure,non proprietatis, quā tamē proprietatem vult eſſe vxoris,nullis extātibus liberis,aut iis poſtea defunctis. Hūc præterea quadrantē nō vult excedere centū auri libras: Ex his autē duabus cōſtitutionib⁹ excerpta eſt auth.præterea.C. vnd.vir & vxor.quā tamen in eo improbo, quod de vtroque cōiuge loquitur. Nā priore quidem Nouella id ius viro cōceſsū fuerat,ſed poſteriori adēptum eſſe,certiſſimum eſt.Nec audiēdus Accurſius in ea Auth. Dū id rurſus immutatū fuiſſe narrat Nouella vt fratrum filij 127. Ibi enim loquitur Iuſtinian⁹ de pœnis diuortij, quas cómunes eſſe vult viro & vxori. hæc autē ſucceſsio de qua loquimur non eſt diuortij pœna. Sunt porrò qui hanc ſucceſsionē vxoris egenę in Gallia ſublatam eſſe volunt, vt Philibertus Bugnonius lib. 3.capit.1.quod fortaſſe verum in Gallia conſue-

tudinaria, non autem in ea quæ iure scripto vtitur, meo quidem iudicio.

DE SVCCESSIONE corporum & Collegiorum.

§. 22.

ARGVMENTVM.

1 *Quinque corpori fisco in successione prælata.*
2 *De successione Ecclesiarum, monasteriorum, & Apparitorum.*
3 *Vnicuique artifici succedit collegiũ siue corpus illius artis. & sic de alijs corporibus.*
4 *Et quomodo id ex præscripto legis intelligendũ.*
5 *Aliæ personæ de quibus dubitatur an fiscum excludant.*

1 SI defuncto nõ sit superstes cõiunx, fisco defertur succeßio, non tamẽ perpetuò: Sunt enim quædã corpora quæ ei adhuc præferũtur, de quibus singulis nũc aliquid dicendũ: enumerãtur hæc corpora siue collegia in tit. C. de hær. decur. Ea autẽ sũt quinq; numero: corpus siue Collegiũ Nauiculariorũ quod fisco præfertur in succeßiõe defuncti nauicularij l. 1. corpus Fabricensium in succeßione fabricẽsis. l. vlt. in qua pro (creditores) legendũ (nominatores) doctißimi Cuiacij emẽdatione in l. si quos de decur. lib. 10. C. Et in parat. ad eum tit. de hær. dec. Itẽ legio aut vexillatio militi, qui sub ea militabat. l. 1. & l. si quis filio. §. eius qui D. de ini. rupt. Corpus cohortaliũ eiusdem prouinciæ cohortali defuncto, id est, officiali præsidi prouinciæ l. 3. Curia decurionum defuncto decurioni. l. 4.

His

His alia quædam addi volo, nempe Ecclesiã & monasteriũ cui quis se deuouit l.si quis presbiter.C.de episc. & cler.auth.ingressi. C.de sacros. eccl.quod tamen non seruatur in Gallia,vt suprà monui.qua de re præter locos iã citatos vide Tiraquellũ in tractatu, *le mort saisit le vif.* 15.declaratione 2.parte.num.9. in successione quoq; prefectiani,id est,apparitoris prefecti pretorio defuncti sine legitimis successionibus præfertur fisco. Arca præfecti prætorio.l.3.de apparitorib.præf. lib.10.C. atq; etiã consortes liberalitatis Imperialis,si forte Imperator duobus aut pluribus cõmuniter aliquid donauerit,nã vno defuncto sine hærede,alter ei hac in re succedit excluso fisco l. vnica. si liberal. Imper. soc. sine hæred. decess. lib.10. Cod. 2

Porrò quod ab Imperatorib⁹ cõstituitur in d. tit. de corp. cohort. nauicular. & cæteror. Id nost.interpretes suo more trahũt ad alia quecũq; corpora ac collegia licita,ex quorũ sentẽtia vnicuiq; artifici succedit collegiũ,siue corpus illius artis, Doctori aut scholastico vniuersitas. hospitale exposito,& sic de aliis, vt refert Tiraqu.in d. tract. *le mort saisit le vif.* 15.declaratione 2.partis num.6.7.& 8. 3

Qvod tamen verum nõ esse arbitror ex præscripto legũ. Frustrà enim quædã corpora specialiter cõmemorassẽt Imperatores huiusmodi beneficium eis tribuẽdo, si idẽ ius in omnibus corporibus ac collegiis obtineret: sed quãdo ita visum nostris Doctorib⁹, quorũ autoritatẽ scimus hodie ipsis legib⁹ præualere,id in iudiciis, & tri- 4

bunalibus sequēdum erit, nisi forte in hospitali: Video enim hac in re à Baldo qui id docuerat in l.si qua illustris.C.ad Senatus.Orf.dissētire Paulum de Castro in l.nutritorib⁹ C.com. de succes. Et in vniuersitate dum ait Imbertus in Enchiridio in verbis,bona.Id in Gallia vix posse obtinere.Sed de hospitali scias, Baldi sententiam obtinuisse in curia Tholosana cum de successionibus cuiusdam eremitę ageretur,quo mortuo in Tholosano Peregrinorū hospitali tertia pars bonorū eidem hospitali fuit adiudicata : aliæ duæ partes propinquis egenis & inopibus,Paponius tit. *Des successions Ecclesiast*.art.vlt.in nouissima editione.

5 ILLVD quidē verum est vxorē defuncti in successione, iis omnibus corporib⁹ præferri quæ recensentur in d.tit.de hær.decur.ex sententia Doctorū,vt refert Ioānes Faber in auth prætera. C. vnd.vir & vx.atq; etiā aliis, quos supra enumerauimus. Sūt præterea quædā personę,de quib⁹ dubitatum fuit,an fiscū excluderent, vt nutritores, quos ad alumnorū hæreditatē æquitas quædā naturalis vocare videtur:quod tamē negant Imperatores Dioclet.& Maxi.in l.vlt.C.com.de succ. Quærūt etiam interpretes,An tutor pupillo succedere debeat,deficiētibus,parētibus,& propinquis? Et id cēsent multi, qui eū fisco præponunt vt Accursius in l.quo tutela D. de reg. iur. quem sequuntur Dinus,Albertus,Baldus, & alij quorū opinio, quàm sit à iure aliena nemo non videt, quæ ideò meritò non obtinet in Gallia nostra, teste Tiraquello in tractatu, *le mort saisit le vif*.15. declar.2.partis,num.4.& 5.

DE SVCCESSIONE FISCI.

§. 23.

ARGVMENTVM.

1 *Quando succedat fiscus, & fit hæres legitimus.*
2 *An dominis feudisticis præferatur fiscus. consuetudine.*
3 *An iure scripto.*
4 *Ius Albenagij in Gallia.*
5 *Quinam liberi peregrinis succedant in Gallia.*
6 *Casus quibus fiscus alienigenæ non succedit in Gallia.*
7 *Alienigenarum in Occetania priuilegia.*
8 *Qui in hac successione præferendi, fiscus an dominus iuridicus.*
9 *Alij casus quibus tranferuntur bona defunctorum in fiscum.*
10 *Quedã in hoc tractatu ab authore studio prætermissa.*

POST omnes propinquos (eos etiã 1 qui sunt extra decimum gradum, vt alias fuit definitum Parisiẽsis curiæ placito teste Choppino libr. 1. de Dom. Frãc. tit. 13. nu. 17.) postque virum & vxorẽ, imò & post ea corpora, & collegia, quæ supra enumerata fuerunt, vocatur fiscus, de quo est insignis locus apud Cassiodorũ lib. 6. variar. vbi Theodoricus Gothorum rex, *Proxima* „ *defunctorũ nobis legaliter anteponis. quia in hoc casu* „ *principis persona post omnes est, sed huic optamus non* „ *adquirere, dummodo sint, qui relicta debeant possidere:* „

Succedit autē fiſcus iure ciuili, eſtq; hæres legitimus l.filius.§.1.D.de leg.1.ſuccedit, inquā, ex l.Iulia caducaria, qua fuit cautū, vt vacantia bona deficientibus hęredibus,aut teſtamētariis,aut legitimis ad fiſcum pertinerēt l.quidā.*96* §.quoties.D.de leg.1.& l.4.§.eadē. D. de fideicom.libert.modo in ea legatur (caducariis legibus) ex emēdatione Cuiacij & Hoto.Et hac de re videndus etiā Vlpianus in fragm.tit.28.de poſſeſ.dād. Idq; deinde cōfirmatum fuit diuerſis Imperatorum Conſtitutionib.inter quas inſignis eſt Hon. & Theod.in l.4.de bon.vacāt.lib.10.Cod.fiſcus, inquam,ex huiuſmodi cōſtitutionibus eſt hæres legitimus,quotieſcumq; deficientibus ſucceſſoribus vacātia occupat bona. idq; etiā volunt noſtri interpretes,quorū opinionem recenſet Tiraquellus in d.tractatu,*le mort ſaiſit le vif.*15.declar. 2.partis num.14. Non eſt tamē hæres quādo alicuius bona cōfiſcatione ad eū transferuntur, ob aliquod delictū, ſed tantùm hæredis loco vt ſentiūt Doctores teſte eodē Tiraquel.d.loco nu.16.

1

2 In hac fiſci ſucceſſione controuertitur hodiè hæc nobilis quæſtio, An dominus feudiſticijs & iuridicis præferatur fiſcus in huiuſmodi ſucceſſione?An verò huic illi?Et ſunt prouinciæ quædā in hoc regno in quibus hac de re expreſſis cōſuetudinibus, Domini iuriſdictionales fiſcū excludūt,vt teſtatur Choppinus lib.1.de doman.Frāc. tit.13.nu.3.& Tiraquellus eod.loco,nu.12.Imò & in quibuſd. locis illud vſu receptū, vt ſi ſubditus ſine liberis, vel aliis deſcēdentibus moriatur Dominus totū occupet iure peculij & fiſcū excludat,

cludat,teſte Guidone Papio quæſtio. 362. Nec abſimile illud priuilegium quod Nicēſes olim à Diuo Auguſto ſibi tributū affirmant,vt nimirùm ſuis ciuib⁹ inteſtato defunctis ſine legitimis hæredibus, ipſi eorū vēdicarēt bona de quo Plinius epiſt.87.& 88.lib.10.huiuſmodi tamē priuilegia ſuſtulerunt & infirmarunt prorſus Imperatores Diocletianus & Maximil.in l.1. de bon. vacant. lib.10.Cod.

3 NVNC quid dicendū de iis prouinciis,in quibus nullæ extant illiuſmodi cōſuetudines?putarē ſanè fiſci cauſam eſſe potiorē,aduerſus huiuſmodi dominos iuridicos, & feudales:Sūt tamen qui excipiunt eos dominos, qui merū habent Imperium,& vt noſtri loquuntur,altā iuriſdictionem, quos fiſco præferri volūt,ſaltem in iis bonis quæ defunctus habuit in eorū territorio, vt Choppinus d.l.1.Tit.13.num.3.& 5.vbi notādum huiuſmodi ſucceſſionem hodie apud nos vulgò dici, *ſucceſſion par droict de desherance*, Eos verò quibus ſine liberis decedētibus,domini ſuccedūt,vulgò appellari, *gens de main morte*,quamuis id vocabulū in aliis quoq; ſignificationibus ſumatur,vt docet Stephan⁹ Rāchinus ad quęſt.Guid.Pap.361.

4 EST alia ſucceſſionis ſpecies,quæ aut fiſco ſiue principi,aut dominis principe inferiorib⁹ defertur hodie in Gallia, nēpe quoties alienigenæ & peregrini in Gallia decedūt abrogata authētica omnes peregrini.C.com. de ſucc. Tunc enim ea omnia bona quæ ab iis in Gallia cōparata & adquiſita fuerūt ad fiſcum vel ad dictos dominos transferūtur iure Albinagij, vt vulgò dicitur, id

eſt,

est,iure peregrinitatis, de quo iure hæc breuiter notanda. Alienigenã de bonis quæ in hoc regno adquisiuit, nõ posse testari aut disponere in vltima voluntate quãuis inter viuos possit, dũmodo sine fraude Paponius in tit.*d'Aubeine*, art. 6. De aliis verò quæ aliunde parta , quæúe in Galliã ab eo cõportata sunt posse pro arbitrio disponere, in quib⁹ neque fisco,neque huiusmodi Dominis vllũ ius adquisitũ est Paponius in d.tit.art.3.At in iis quæ ab eo in Gallia fuerũt comparata succedit fiscus regulariter exclusis parẽtibus, propinquis,cæterísque legitimis hæredibus,etiámne liberis?etiã,ex sentẽtia Benedic.ad caput Raynut. in verb.*& vxo.nom. Adelas.*decis.5.nu.480.quod negat Ioannes Lucius adducto in hanc rem testimonio ipsius legis Gallicæ q̃ Lutetiæ apud Rationales asseruatur: qua pietatis ratione mortui liberis hæreditas permittit,atque ab his ad recta in perpetuũ linea,non autẽ ex transuerso descendentes trãsfertur:& omnibus iis deficiẽtibus ad principem reuertitur, illis interim omni rerum eius hæreditatis alienatione interdictis. Retuli ipsamet verba eiusdẽ Lucij ex libr.7.placit. tit.1. cap. 3. quæ etiam translata videas apud Papon. tit. *d'Aubeine, art.4.*

5 QVOD autem hic de liberis dicitur, id de iis exaudiendum qui in Gallia editi, qui ex matre Gallica,quique præterea in Gallia educati, hæc tria requirũtur,vnũ si desit,reliqua nihil prosunt. Imò & quartũ præterea,vt à principe litteras naturalitatis,vt loquimur, impetrauerint teste Paponio in d.tit. *d'Aubeine*,art. 2. Rateo quoque in

consue

cõsuet. Pictauiẽses, art. 229. Hospitali olim Galliæ cancellario in tractatu de statib. Galliæ, sed hoc quartum non admittit idem Paponius in d. tit. art. 4. Nec etiam Imbertus in Enchiridio in verbo, *bona*, qui hac de re placita summæ Parisiensis curiæ proferunt.

SIT ergo hic vnus casus, quo nõ succedit fiscus aut alius Domin⁹ alienigenæ, videlicet si extent liberi in regno nati ex matre eiusdem regni originaria atque incola, & in regno educati. Alter casus est si huiusmodi alienigenæ siue peregrini ius originis à principe impetrauerint, siue vt vulgò loquimur, litteras Naturalitatis, vt est apud Papon. eod. loc. art. 1. & Benedic. eod. loco. nu. 481. quas vt obtineãt necesse habent certam pecuniæ summã fisco inferre à camera Computorum definiẽda, teste Imberto in Enchiridio, in verbo, *Bona*. Sed hic notãdum quibusdam populis ius Frãciscæ ciuitatis datũ, siue vt verbis propriis vtar, ius naturalitatis, imò & certo generi negotiatorũ quibus regio diplomate nõ est op⁹, reliquis verò opus est, vt fiscum arceãt à sua successione, qua de re videndus Choppinus libr. 1. de dom. Franc. tit. 12. 6

IN hac autẽ prouincia Occitanæ linguę fiscus non succedit alienigenis, nec habet in ea locũ ius Albinagij, sed possũt in ea liberè de bonis disponere alienigenæ, in quibus intestati defuncti habent quoq; legitimos hæredes ex Constitutione Ludouici XII. teste Benedicto ad caput Raynut. in verb. *& vxor. nom. Adelas.* decis. 5. num. 497. 7

AD extremum pertractãda illa quęstio, Quisnam 8

nam

nam ſit potior in huiuſmodi ſucceſſione, fiſcus an Dominus iuridicus, in cuius territorio alienigena deceſſit? Dubitatur autẽ de eo ſolo Domino, qui merum habet Imperiũ, ſiue altam iuriſdictionem, vt vulgò loquimur, quémq; altum iuſticiariũ appellamus, aliis enim præfertur fiſcus ſine dubio: Imò & huic prælatũ fuiſſe Pariſienſis curię placito teſtatur Paponi⁹ in d. tit. *d'Aubeine*, art. vlt. in nouiſſimis editionib⁹, quãuis alias fuerit hic fiſco potior iudicatus eiuſdẽ curię placito ab eodẽ Paponio relato in d. tit. *d'Aubeine, art. 3.*

9 Porrò transferũtur bona defunctorũ in fiſcũ ex aliis cauſis, maximè verò ob crimina & delicta confiſcationis iure, ſed quia tunc fiſcus non ſuccedit iure hęreditario, vt ſuprà diximus, nobis autem propoſitũ ſit de ſucceſſionib⁹ tractare: de iis rebus ſilendũ nobis eſſe diximus, ne aliena hic corrogare videamur, qđ alij faciunt malo more.

10 Iam portum video, & nauigantiũ illud clamo Terram terram. Quædam omiſi fateor, maximè ex iure antiquo: ſed ea demùm quæ aut vetuſtate ſepulta, aut ex vſu ita ſublata vt ferè inutilis ſit eorũ cognitio, qualia ſunt, quæ de gẽtilitia ſucceſſione olim cauta fuerãt, lege dvodecim tabvlarvm quæ extat apud Ruffinum in collat. leg. Moſai. cum Rom. his verbis: *Si inteſtato moritur cui ſuus nec extabit hæres agnatus proximus familiam habeto: ſi agnatus nec eſcit gentilis familiæ hæres eſto.* Vbi monent Caius & Vlpianus cũ gentilitium ius in deſuetudinẽ abierit, ſuperuacuum eſſe de ea re tractare. Vos audio, Magni prudẽtes, veſtróque exẽplo ſatis habeo verba legis pro

gis proponere. Idémque facio de successione patronorum de qua legem 12. P. Pithœus ita concinnat. *Si libertus intestato moritur cui suus nec extabit hæres, patronus pecuniam habeto, patroniq́ liberis virilis sexus fœminisq́, in ea sirempsius esto.* Huic legi plura addita, multáque detracta nouis legibus ac cóstitutionibus, quæ nũc persequi longum esset, quæque hodie non amplius in vsu. At hæc iucunda homini curioso, ea igitur disce à Iustiniano tit. de bon. libert.

MEMINIT etiam Tullius libr. 2. de Oratore cuiusdam successionis quæ fiebat iure applicationis, quæq; erat propria patroni in clientis bonis, cuius partis, incertũ, nisi Turnebum audias, qui sextę partis successionẽ fuisse statuit ex Tullij Verrina 3. Aduers. lib. 24. cap. 32. de qua si plura quæras, vix reperies. cur quæras? Audi Plinium. 11

„ *Quoties quisq; tã patiẽs vt velit discere quæ in vsu non sit habiturus?* Audi quoq; Cõsultũ iuris apud Gellium, „ *Scientiã ego præstare debeo iuris & legũ, vocũq́; earum quibus vtimur. Caue tamẽ ne dũ antiqua vitas,* „ *noua pereant.* Multa in veteri iure q̃ ignorata nebulas offundũt, iusque nouum obscurãt: intellecta verò nouis dãt lucẽ: qualia plura, quæ in hoc tractatu attigimus: quæq; ij demùm spernẽt, qui non nisi rabulæ, moratores, & caninè facundi: In pretio verò habebunt solidi illi Iuriscõsulti, quibus curę est (vt olim Aristoni nostro) „ *sic iura publica, vt priuata, sic antiqua vt recẽtia, sic rara vt assi-* „ *dua tractare*, quorũ ego mentẽ ac institutum huc „ vsq; probaui, ac sequutus sum, nec dum pœnitet.

FINIS.

EXCVDEBAT IOANNES GILLETVS.
M. D. XCIIII.

Errata sic corrigito.

IN Epistola P. Rozelli circa fin. pro Conditionis. reponendum, Eruditionis. in Epistola authoris circa fin. pro. sui minus. rep. sin minus. pag. 1. vers. 22. Successorib. pag. 4. vers. 2. Translatitium. & vers. 11. Iustinianus. & vers. 26. l. lege obuenire. D. pag. 6. vers. 4. eo. & vers. 13. Iure naturæ. pag. 7. vers. 15. Ita quidem. pag. 9. vers. 10. dicemus. pag. 12. vers. 6. l. lex Cornelia. pag. 14. vers. 10. aliam enim aliis verbis. pag. 16. vers. 7. quasi vibia varam. & vers. 13 quæ regulæ. pag. 17. vers. 1. eandémque. & vers. 7. non tam succedunt. pag. 28. vers. 15. qui non sunt in potestate. pag. 30, vers. penult. LEGITIMA HEREDITAS pag. 33. vers. 21. post verbum (operas) reponenda hæc verba. Hæc enim sunt contraria & inuicem pugnantia. Eum qui operas suas. pag. 35. ver. 27. delendum, præterea. pag. 36. vers. vlt. pro (quando) rep. quamuis. pag. 34. vers. 14. in arrogato. & vers. 24. ex generali. pag. 43. vers. 29. quicquam. pag. 47. vers. 24. & illud. pag. 50. vers. 3. Idem statuemus. & vers. 16. Horum verò. pag. 52 vers. 23. concubinatu. pag. 53. vers. 17. & soluta. pag. 54. vers. 27. Pepiningiorum. & vers. 29. Carolomannus. pag. 56. vers. 25. Capeuingiorum. pag. 57. vers. 21. id est, Eundem Cuiacium pag. 60. vers. 2. & 3. cur hoc exemplum. pag. 61. vers. 26. aut incertam. pag 62. vers. 25. eruptione facta. pag. 63. vers. 23. prætor. pag. 65. vers. 4. vt quidem. & vers. 14. damno quisquam eorum afficiebatur. pag. 67. vers. 7. de qua. & vers 19. huc. pag. 68. vers. 1. cesserit. & vers. 2. antecedat. pag 69. vers. 8. Carlouingiorum. & vers. 22. perspicuum sit. pag. 71 vers. 17. delenda illa verba, idque ita est, &c. & vers. 28. & seq. In quibus ex æquis portionibus. pag.

75. verſ.11. Guymier. pag.76. verſ.8. vobis. & verſ. 17. delendum, Iudicatum. verſ.vlt procerum ſtare. pag 77. verſ. 10. poſt verbum, ſecundo geniti, interponendum, de ſucceſſione regni, vel inter nepotem fratris tertiogeniti & pronepotem fratris ſecundo geniti & verſ 2. lib.9. pag 83. verſ.25. adhibetur. pag. 84. verſ.20. ſcilicet, vnde x. perſonæ. pag.85. verſ.27. quidque. pag.86. verſ.6. nullæ. pag. 97. verſ.1. [illegible] hoppinus. & verſ. ſeq. tract. 2. pag. 100. verſ. 13. ex cap. verſ. 14. ex capit. vnd. cog. verſ.20. ſublata inter eos. verſ 21. & ſeq. ſed in capita. pag. 101. verſ. 23. Idem Paulus. verſ. 28. agnati ſibi ſunt. verſ. penult. aliis literis ſcribi debēt illa verba. fratres quoque adoptiui conſanguinei vocantur. pag.102. verſ.6. erat vxor. & verſ. 25. & poſt ſuos ſtatim. pag. 103. à verſ. 11. vſque ad viceſimum referuntur Caij verba. pag. 104. verſ. 2. ab iis. pag. 107 verſ. 12. mentiſque vigore iuuabat. pag. 108. verba quæ ſunt in verſ. 14. & 15. ſunt ex Caij loco. verſ. 16. Papianus. pag. 109. verſ. 26. Corneum. & verſ. 27. Curt. Iunior. pag. 110. verſ. 26 ac cùm ſuccedunt. pag. 113. verſ.3 Nec mutare, quod. verſ. 7. præſentant, ita exaudiendum eſſe eos. pag. 115. verſ. vlt. fratris filium. pag. 116. verſ. 24. in aliis pag.117. verſ. 11. iunctus. pag. 120. verſ. 10. Ita perſpicuè. pag. 122. verſ.5. Conſil. verſ.24. Eſtque in. pag. 123. verſ. 4. buerit. pag. 124. verſ.11. diſcedentibus. verſ. vlt. obſtet. pag. 127. verſ.7. conſtituunt. verſ. penult. Andromacham? pag.128. verſ. 13. merito quis. verſ. 27. quam non iuuat. pag. 130. verſ. 9. vt etiam cenſet Guido. pag. 131. verſ 2. ratione: Magis. pag. 133. verſ 24. multæ. pag 139. verſ. 2. Borbonij. pag.140. verſ.26. dicuntur. pag. 142. verſ. 26. minutione. pag. 143. verſ.25. quæ. ea infa. pag. 144. verſ 21. ſuccedunt. pag. 145. verſ. 9. inanes. non. & verſ. ſeq. Benedictum ſentiiſſe. verſ. 19. accuſauerint. pag. 146. verſ.243 E numero. pag. 149. verſ. 11. vt qui priores. pag.

pag. 150. vers. 1 nam frater. vers. 4. De quo exaudienda. vers. 13. indicium. pag. 153. vers. 3. ditionis Bonorum. pag. 154. vers. 16. nam qui Iure prætorio, ij. pag. 156. vers. 23. plures cum eo. pag. 159. vers. 10. vt vno. pag. 160. vers. 1. ad oram libri, collectas. & secunda annotatio referenda ad secundum legis caput. pag. 161. vers. 2. poti. pag. 170. vers. 23. An dominis feudisticis & Iuridicis. pag. 172. vers. 18. permittitur. pag. 173. vers. 21. aliis literis scribenda illa verba. Caue tamen ne dum antiqua vitas, noua pereant.

Lectori.

ADuerte hîc, Lector, & priusquam quicquam legas, errata, quæ innumera in hac editione, tolle. Ni id facis, errabis tu necessariò, multáque aut non accipies, aut perperam accipies. Peccatum hac in re non modò à Typographo, sed etiam ab iis quibus author hunc libellum describendum commiserat, imò & ab iis nonnihil qui Argumenta & Indices addiderunt, à quibus quędam discissa & discerpta. Præter ea quæ iam notata, occurrent & alia, quę tu obseruabis & per te tolles. Vale.